



Crna Gora

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 01 – 897

Podgorica, 18.04.2018. godine

**IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
ZA 2017. GODINU**

Podgorica, april 2018. godine

S A D R Ź A J:

UVOD	3
RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AUDIOVIZUELNI MEDIJSKI SEKTOR	4
NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA	11
FOND ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIO EMITERIMA	52
STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA	54
MEĐUNARODNA SARADNJA	57
JAVNOST RADA	69
FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2017. GODINI	71

UVOD

Nadzor nad primjenom Zakona o elektronskim medijima je posebno intenziviran u toku 2017. godine u dijelu programskih standarda vezanih za komercijalne audiovizuelne komunikacije (raspoređivanje i označavanje različitih vidova oglašavanja i pravila vezana za sponzorisanu sadržaje i plasman proizvoda). Takođe, čitav niz aktivnosti je bio usmjeren na sagledavanje primjene obaveza emitera u vezi sa prijavljenom programskom strukturom i minimalnim obavezama kad je riječ o informativnom programu. Na osnovu seta analiza prikupljenih i raspoloživih podataka, kod određenog broja emitera su uočene nepravilnosti i odstupanja od uslova iz izdatih odobrenja za emitovanje. Zbog toga su protiv njih pokrenuti postupci koji su rezultirali usaglašavanjem rada sa propisanim uslovima ili izricanjem upozorenja, kao upravno-nadzornih mjera. Postupajući po prigovorima na rad pružalaca AVM usluga na zahtjev, izrečeno je 19 upozorenja emiterima i dva upozorenja pružaocima AVM usluga na zahtjev. Svi postupci su vođeni na transparentan i efikasan način, a sve prvostepene i drugostepene odluke po prigovorima su objavljene na veb-sajtu Agencije.

Odlukom Ustavnog suda Crne Gore, koja je stupila na snagu 3. marta 2017. godine, ukinute su odredbe Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima koje su bile osnov za prikupljanje i raspodjelu sredstava po osnovu naknade za korišćenje radijskih prijemnika. Imajući u vidu da su danom donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore na računu Agencije za elektronske medije ostala neraspodijeljena sredstva, a cijeneći da su ta sredstva prikupljena prije donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore, Savjet Agencije za elektronske medije je početkom maja 2017. godine raspisao peti javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima. Realizacija ovog konkursa je završena tek u 2018. godini.

Naplata prihoda po osnovu naknada za emitovanje u 2017. godini bila je bolja u odnosu na prethodne godine. Iako je reprogramiranje duga, u pojedinim slučajevima, dalo određene rezultate, Agencija je i u toku 2017. godine nastavila sa mjerama prinudne naplate potraživanja, ali i pokretanjem stečajnih postupaka.

Na međunarodnom planu, predstavnici Agencije su pratili rad Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama i Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA), što je omogućilo praćenje trendova u primjeni ili reviziji standarda u sektoru AVM usluga. Nastavljeno je učešće u aktivnostima regionalnih mreža regulatornih tijela za medije (EPRA, MNRA), kao i aktivnostima vezanim za pripremu pregovora za poglavlje 10 - Informaciono društvo i mediji poglavlja 8 - Konkurencija, 23 - Pravosuđe i osnovna prava i 28 - Zaštita potrošača.

Izmjenama unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta, Agencija je povećala broj zaposlenih formiranjem Službe za odnose sa javnošću i opšte poslove, čime su stvoreni uslovi za poboljšanje realizacije obaveza Agencije da svoje stavove, aktivnosti i rezultate blagovremeno, transparentno i kvalitetno predstavi javnosti.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2017. godinu je dokument koji sadrži informacije o ostvarivanju njenih obaveza direktno propisanih zakonom ili relevantnim podzakonskim aktima. Saglasno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ovaj Izveštaj se, uz Izveštaj o finansijskom poslovanju Agencije za 2017. godinu, dostavlja Skupštini Crne Gore na usvajanje.

RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AVM SEKTOR

1. Dopuna Zakona o elektronskim medijima

U decembru 2017. godine, Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o dopunama Zakona o elektronskim medijima¹.

Donesen je na preporuku Radne grupe Skupštine Crne Gore formirane sa zadatkom da analizira primjenu izbornog zakonodavstva i na osnovu konačnog izvještaja posmatračke misije OSCE/ODIHR povodom održanih parlamentarnih izbora 16. oktobra 2016. godine, razmotri i predloži način implementacije preporuka iz navedenog izvještaja.

Zakon je dopunjen poglavljem "4. Političko oglašavanje i izborne kampanje" kojim je **definisano političko oglašavanje**, a predviđeno je i da se ono ne uračunava u dozvoljeno vrijeme trajanja oglašavanja u smislu čl. 92 i 93 ovog zakona (oglasne kvote). Takođe je propisano da se na političko oglašavanje primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na oglašavanje.

Dopunom zakona je predviđeno da Savjet Agencije za elektronske medije, najkasnije sedam dana od dana raspisivanja izbora, donosi propis kojim se bliže uređuju uslovi za realizaciju prava i obaveza emitera kada su u pitanju izborne kampanje i političko oglašavanje.

Takođe je predviđeno i da podnosilac potvrđene izborne liste ili nadležni državni organ za sprovođenje izbornog postupka može podnijeti prigovor u vezi sa radom emitera u smislu člana 55 Zakona o elektronskim medijima, a to se odnosi na obaveze vezane za:

- (1) poštovanje privatnosti i dostojanstva građana i zaštitu integritet maloljetnih lica;
- (2) čuvanje snimaka;

(3) emitovane sadržaje, kojim se daje doprinos slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu, poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja, kao i unapređenju kulture javnog dijaloga i poštovanju jezičkih standarda;

(4) upotrebu jezika u radijskim i televizijskim programima.

Predviđeno je da se ovi prigovori podnose nadležnom organu emitera, koji je dužan da donese odluku u roku od 24 časa od prijema prigovora.

Nadalje, propisano je da se protiv odluke nadležnog organa emitera, u roku od 24 časa od njenog prijema, može podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije, koji je dužan da donese odluku u roku od 24 časa od prijema žalbe.

2. Izmjena Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

Sredinom 2016. godine, Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore².

Političko oglašavanje je oglašavanje, sa ili bez finansijske nadoknade, kojim se preporučuje podnosilac potvrđene izborne liste ili kandidat ili njihove aktivnosti, ideje ili politički stavovi.

Ukoliko nije drukčije propisano, na političko oglašavanje se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na oglašavanje.

Političko oglašavanje se ne uračunava u dozvoljeno vrijeme trajanja oglašavanja u smislu čl. 92 i 93 ovog zakona.

(Član 96a
Zakona o elektronskim medijima)

¹ „Sl. list CG“, br. 92/17.

² „Sl. list CG“, br. 54/16. Novi naziv zakona je „Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore“.

Izmjene koje se odnose na uvođenje i **primjenu pravila o državnoj pomoći u radu nacionalnog javnog emitera**, odnosno finansiranje njegovih javnih usluga, kao njegove osnovne misije i zadatka (eng. *remit*), u cilju obezbjeđivanja ostvarivanja prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja, **primjenjuju se od 1. septembra 2017. godine**.

Iako je finansiranje javnih usluga nacionalnog javnog emitera, za period 2018-2020.g., trebalo da bude definisano ugovorom kojim se uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa korišćenjem sredstava iz Budžeta Crne Gore, ove aktivnosti nijesu realizovane do kraja 2017. godine. Tek u prvom kvartalu 2018. godine zaključen je predmetni ugovor, ali nije dostavljen Agenciji za elektronske medije³, niti je putem veb-sajta RTCG stavljen na uvid javnosti⁴.

3. Dopuna Zakona o igrama na sreću – Ukinut izvor finansiranja za podsticaj medijskog pluralizma

Sredinom 2017. godine usvojen je Zakon o dopuni Zakona o igrama na sreću⁵, kojim je predviđeno da 31. decembra 2017. godine:

- **prestaju da važe odredbe** člana 15 st. 2, 3 i 4 ovog Zakona, koje su propisivale vrste organizacija za čije finansiranje planova i programa se mogao koristiti dio sredstava od koncesionih naknada od igara na sreću, utvrđenih ovim Zakonom.
- **prestaje da važi Uredba** o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću⁶. Ovom Uredbom bili su definisani parametri za utvrđivanje dijela prihoda od igara na sreću koji su usmjeravani **za planove i programe medijskog pluralizma**. Naime, bilo je predviđeno da se 6% sredstava od koncesionih naknade od igara na sreću raspodjeljuje za planove i programe medijskog pluralizma koji se odnose na jednu od sledećih oblasti:
 - 1) socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti, u iznosu do 12%;
 - 2) zadovoljavanje potreba lica s invaliditetom, u iznosu do 40%;
 - 3) razvoj sporta, u iznosu do 14%;
 - 4) kultura i tehnička kultura, u iznosu do 12%;
 - 5) vaninstitucionalno obrazovanje i vaspitanje djece i omladine, u iznosu do 10% i
 - 6) doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti, u iznosu do 12%).
- **prestaje sa radom Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću**, imenovana na osnovu Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.

Na ovaj način ukinuta su rješenja koja su definisala visinu i način raspodjele sredstava za podsticanje medijskog pluralizma, produkcije komercijalnih televizijskih emitera i neprofitnih emitera i očuvanja raznovrsnosti elektronskih medija u Crnoj Gori, iz dijela prihoda od igara na sreću (član 136 Zakona o elektronskim medijima).

Sa druge strane, istovremeno sa usvajanjem Zakona o dopuni Zakona o igrama na sreću, u junu 2017. godine, usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama⁷, kojim je definisan set rješenja o visini i načinu raspodjele sredstava koje država obezbjeđuje za

³ Stavom 10 člana 76a Zakona o elektronskim medijima je propisano da je „javni emiter dužan da ugovor o pružanju javnih usluga i njegovu izmjenu dostavi nezavisnom regulatornom organu za oblast elektronskih medija, najkasnije 15 dana od dana njegovog zaključenja“.

⁴ Stavom 2 člana 23 Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore je propisano da je „Savjet RTCG dužan da putem veb sajta RTCG stavi na uvid javnosti Ugovor iz člana 9a ovog zakona, kao i godišnji program rada i finansijski plan za njegovo izvršenje, najkasnije 15 dana od dana njihovog zaključivanja odnosno usvajanja“.

⁵ „Sl. list CG“, br. 37/17.

⁶ „Sl. list CG“, br. 42/11.

⁷ „Sl. list CG“, br. 37/17.

finansiranje projekata i programa u oblastima od javnog interesa koje realizuju nevladine organizacije.

Istovremeno ili naknadno nije uveden bilo kakav sličan mehanizam za podsticanje medijskog pluralizma odnosno finansiranje projekata i programa u oblastima od javnog interesa koje realizuju mediji. Izostanak efikasnih i održivih mjera po ovom osnovu bi trebalo da se nadoknadi već prilikom prve naredne revizije zakonskog okvira za rad medija.

4. Izmjene planova raspodjele radio-difuznih frekvencija

U cilju što racionalnijeg upravljanja radio-frekvencijama kao ograničenim resursom, a u skladu sa zakonom utvrđenim obavezama, Savjet Agencije za elektronske medije je tokom 2017. godine, u tri navrata, dao saglasnost na izmjene i dopune Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori⁸. One su se odnosile na izmjene i dopune planova raspodjele radio-difuznih frekvencija namijenjenih za analognu radio-difuziju (FM i AM radio), odnosno digitalnu zemaljsku radio-difuziju, a formulisane su u saradnji Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Izdane su saglasnosti na predložene planove raspodjele radio-frekvencija i to za:

1. Izmjene i dopune **Plana raspodjele radio-frekvencija za digitalnu zemaljsku-radio**, koje su se odnosile na korišćenje radio-frekvencija na određenim lokacijama za potrebe realizacije prve mreže digitalne zemaljske radio-difuzije sa nacionalnim pokrivanjem, u cilju postizanja što većeg procenta pokrivenosti stanovništva signalom ove mreže (prvi multipleks digitalne zemaljske radio-difuzije – MUX1). Navedena izmjena je izvršena na zahtjev privrednog društva „Radio-difuzni centar“ d.o.o, koji je i operator ove mreže.
2. **Plan raspodjele radio-frekvencija u opsegu 87,5-108 MHz za FM radio i Plan raspodjele radio-frekvencija u opsegu 526,5-1606,5 kHz za AM radio**. Frekvencijske dodjele koje su obrađene ovim planovima bile su sastavni dio Plana raspodjele radio-difuznih frekvencija u Crnoj Gori⁹. Kako su određeni djelovi ovog plana, nakon usvajanja odgovarajućeg plana raspodjele, kojim se tretiraju radio-frekvencije namijenjene za digitalni radio i televiziju, stavljeni van snage, usvojeni su pojedinačni planovi raspodjele koji sadrže prečišćene i inovirane radio-frekvencijske dodjele za FM i AM radio.
3. Izmjene i dopune **Plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 87,5–108 MHz za FM radio** kojim je izvršena izmjena određenih frekvencijskih dodjela namijenjenih FM radiju na pojedinim lokacijama, a za koje je utvrđeno da korišćenjem istih nije moguće kvalitetno ostvarivanje zone servisa od strane pojedinih emitera.

Više detalja o ovim izmjenama odnosno datim saglasnostima Savjeta Agencije, parametrima koji se odnose na lokacije i njima pridružene radio-frekvencijske dodjele mogu se naći na veb stranici Agencije (www.ardcg.org).

5. Izmjene i dopune Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima

U januaru 2016. godine, Savjet Agencije za elektronske medije je usvojio izmjene i dopune Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima¹⁰ saglasno kojima je **izmijenjen granični period od 23:00 do 06:00 sati**, revidirana i **dopunjena kategorizacija programskih sadržaja** koji mogu ugroziti fizički, zdravstveni, moralni, mentalni, intelektualni, emotivni i socijalni razvoj maloljetnika, a saglasno tome i pravila označavanja takvih sadržaja grafičkim oznakama 12, 16 i 18.

⁸ U skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama iz 2013. godine (član 98).

⁹ „Sl. list RCG“, br. 67/04, 33/05, 06/06, 32/06, 05/07 i „Sl. list CG“, br. 06/08, 31/08, 46/08, 10/10, 23/10, 37/10, 67/10, 23/11, 11/12, 04/13, 26/13, 57/13, 12/14, 31/14, 36/14 i 9/16.

¹⁰ „Sl. list CG“, br. 7/16.

Usvojene izmjene ukazuju na širok spektar okolnosti i obilježja koje treba uzeti u obzir prilikom kategorizacije programskih sadržaja. Ipak, za neke sadržaje su uvedena pravila raspoređivanja i označavanja, tako da emiter nema mogućnost odabira drugačije opcije.

Prvo, predviđeno je da se pseudorijaliti programski sadržaji¹¹ i prenosi ili snimci ekstremnog borilačkog sporta, koji mogu sadržati prikazivanje teškog nasilja, označavaju sa oznakom 16 i, prema tome, mogu emitovati isključivo u periodu od 22.00 do 06.00 sati.

Drugo, predviđeno je da se rijaliti programski sadržaji¹², najave njihovog emitovanja, kao i emisije u kojima se prikazuju pregledi dešavanja u tim sadržajima, označavaju sa oznakom 18¹³ i, prema tome, mogu emitovati isključivo u periodu od 22.00 do 06.00 sati.

Treba imati u vidu da je usvojeno i rješenje da se obaveza raspoređivanja sadržaja iz kategorija 16 i 18 (čl. 24 i 25 Pravilnika) ne primjenjuje na sadržaje koji se emituju u okviru audiovizuelne medijske usluge na zahtjev, koja je dostupna samo uz uslovni pristup i daje mogućnost roditeljske kontrole.

Nakon stupanja na snagu izmjena Pravilnika, privredno društvo "Pink M Company" d.o.o. pokrenulo je **inicijativu za ocjenu ustavnosti i zakonitosti** odredbe člana 25. stav 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima, kojom se određuje da se rijaliti programski sadržaji označavaju sa oznakom 18.

Krajem oktobra 2017. godine, Ustavni sud Crne Gore je donio Rješenje¹⁴ kojim se **ne prihvata podnesena inicijativa**. Ustavni sud je utvrdio da je predmetni Pravilnik donio Savjet Agecnije za elektronske medije na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja, sadržanog u odredbi člana 14. stav 1. tačka 9. Zakona o elektronskim medijima, kojim je propisano da Savjet Agencije donosi akte o programskim standardima za pružanje AVM usluga kao i da istim nije prekoračio svoja ovlašćenja.

Po ocjeni Ustavnog suda, osporenim mjerom, ne zabranjuje se bilo koji sadržaj, pa ni rijaliti programski sadržaji, već je, u suštini propisana dodatna mjera, oznaka (18), tokom trajanja rijaliti programskih sadržaja kojom se, u skladu s odredbom člana Direktive 2010/13/EU, osigurava zaštita maloljetnika prilikom emitovanja TV programa posredstvom tzv. "slobodne televizije".

Takođe, to ograničenje ima zakonski osnov odnosno legitiman kvalifikovan javni (opšti) interes koji je u funkciji obezbjeđivanja sprovođenja dužnosti i odgovornosti emitera u vezi sa zaštićenim pravima maloljetnika. Po tom osnovu, Ustavni sud je ocijenio da je odnos cilja i korišćenja sredstava ograničenja proporcionalan jer je donosilac Pravilnika ustanovio prihvatljiv stepen srazmjernosti između ograničenja i potrebe za tim ograničenjem, odnosno da ograničenje slobode emitera na neograničeno emitovanje rijaliti programskih sadržaja odgovara važnosti cilja koji se želio postići (zaštita maloljetnika od sadržaja koji mogu ugroziti fizički, zdravstveni, moralni, mentalni,

Ustavni sud Crne Gore je utvrdio:

- ❖ *Ograničenje ima legitiman kvalifikovan javni (opšti) interes, koji je u funkciji zaštite maloljetnika;*
- ❖ *Taj cilj ima objektivno i razumno opravdanje;*
- ❖ *Odnos cilja i korišćenja sredstava ograničenja je proporcionalan jer je Savjet Agencije ustanovio prihvatljiv stepen srazmjernosti između ograničenja i potrebe za tim ograničenjem;*
- ❖ *Ograničenje slobode emitera na neograničeno emitovanje rijaliti programskih sadržaja odgovara važnosti cilja koji se želio postići (zaštita maloljetnika od sadržaja koji mogu ugroziti fizički, zdravstveni, moralni, mentalni, intelektualni, emotivni i socijalni razvoj maloljetnika).*

Rješenje Ustavnog suda Crne Gore
U-II br. 13/16 od 31.oktobra 2017.godine

¹¹ Sadržaj koji prikazuje određene autentične ili izmišljene životne situacije, prema unaprijed utvrđenom scenariju.

¹² Sadržaj koji pretežno u cilju zabave prikazuje, u prirodnom ili vještački stvorenom okruženju (npr. vještački stvorena zajednica ljudi na ograničenom fizičkom prostoru), na koji način se jedan ili više učesnika ponaša u unaprijed predviđenim, spontano ili na drugi način nastalim konkretnim životnim situacijama (npr. suživot u određenoj zajednici ljudi, međusobna komunikacija, rad, dokolica, rješavanje određenih zadatah ili nepredviđenih konkretnih životnih problema i sl.) u određenom vremenskom periodu, a u kojem učesnici, po pravilu, učestvuju radi pribavljanja određene imovinske ili neimovinske koristi.

¹³ Član 25. stav 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima.

¹⁴ Rješenje Ustavnog suda Crne Gore U-II br. 13/16 od 31.oktobra 2017.godine.

intelektualni, emotivni i socijalni razvoj maloljetnika) i da je u skladu s odredbama člana 24. Ustava Crne Gore, primjereno legitimnom cilju. Stoga, osporenim odredbama 25. stav 2. Pravilnika, Savjet Agencije za elektronske medije, po ocjeni Ustavnog suda, nije prekoračio svoje ovlaštenje da bliže uredi prava i obaveze pružalaca AVM usluga, niti je povrijedio slobodu štampe i drugih vidova javnog obavještanja garantovanu odredbom člana 49. stav 1 Ustava Crne Gore, u mjeri u kojoj bi sama suština toga prava bila dovedena u pitanje.

6. Ostvarivanje kvota za evropska audiovizuelna djela i audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača

U skladu sa Zakonom o elektronskim medijima (čl. 61 i 63) i pravilnicima o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela¹⁵ i audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača¹⁶, definisani su **uslovi koje nacionalni TV emiteri (pokrivaju najmanje 75% stanovništva u više od 10 jedinica lokalne samouprave)¹⁷ moraju ispuniti** kako bi, u roku od pet godina, postigli definisane kvote i to:

- evropska audiovizuelna djela treba da čine najmanje 51% godišnjeg vremena emitovanja ovih emitera,
- audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača treba da učestvuju u godišnjem programu ovih emitera najmanje 10%.

Emiter koji nema ove obime učešća evropskih audiovizuelnih djela i audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača, dužan da svake godine povećava učešće tih djela u odnosu na prošlu godinu za najmanje petinu postotka koji mu je nedostajao na kraju 2014. godine. Pri tome, najmanji početni obim evropskih audiovizuelnih djela ne može biti manji od 5% godišnjeg vremena emitovanja. Pravilnicima su propisani i načini i rokovi za podnošenje kvartalnih izvještaja emitera o realizaciji ovih obaveza.

S obzirom na raspoloživost podataka o učešću ovih djela u emitovanom programu u 2016. godini, Agencija je zaključila da su emiteri sa nacionalnim pokrivanjem u toku 2017. godine trebali da ostvare minimalno sljedeće kvote:

- za evropska audiovizuelna djela – 32,6%,
- za audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača – 6%.

Analizom dostavljenih podataka **može se zaključiti:**

- emiteri televizijskih programa TVCG1, TVCG2, TV Pink M i TV Prva ispunili su kvote za evropska audiovizuelna djela. Emiter televizijskog programa TV Vijesti nije dostavio tražene podatke.
- samo su emiteri televizijskih programa TV Pink M i TV Prva dostavili tražene podatke u vezi sa učešćem audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača. Analizom dostavljenih podataka zaključeno je da je TV Prva ostvarila kvotu, dok TV Pink M nije ispunila propisane kvote za ova djela. Ostali emiteri sa nacionalnim pokrivanjem nijesu dostavili tražene podatke (TV Vijesti nije dostavila podatke, dok su TVCG1 i TVCG2 dostavili podatke samo za period od januar-mart 2017. godine).

Pravilnik o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela, u skladu sa čl. 82 Zakona o elektronskim medijima, propisuje način na koji pružaoci AVM usluga na zahtjev („kablovski“ operatori) mogu realizovati svoje obaveze da promovišu proizvodnju i pristup evropskim djelima i to:

- 1) ulaganjem u proizvodnju ili kupovinom prava na evropska djela;

¹⁵ „Sl. list CG“, br. 47/14.

¹⁶ „Sl. list CG“, br. 47/14.

¹⁷ TVCG1, TVCG2, TV Vijesti, TV Prva, TV Pink M (na kraju 2017.g.).

2) uključivanjem i/ili isticanjem evropskih djela u katalog programa koje nude.

Većina pružalaca AVM usluga na zahtjev nema u okviru svoje ponude i usluge prijema programskih sadržaja po zahtjevu (»Video on demand«).

Izuzetak predstavlja „Crnogorski Telekom“ sa uslugom „Extra TV“ u okviru koje ima „Videoteku“. Uvidom u ovaj segment njegove usluge, može se zaključiti da ovaj operator značajno može unaprijediti promociju proizvodnje i pristupa evropskim djelima.

7. Unapređenje kadrovskih resursa Agencije

U cilju jačanja kadrovskih kapaciteta Agencije za elektronske medije, na predlog direktora Agencije, Savjet Agencije za elektronske medije usvojio je **novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta** u Agenciji za elektronske medije¹⁸.

Na taj način **uvedena su četiri nova radna mjesta (sa pet izvršilaca) u okviru nove Službe za odnose sa javnošću i opšte poslove** i to za rukovodioca Službe, analitičara za odnose sa javnošću, dva analitičara za obradu i upravljanje podacima i domara/portira. U navedenu službu preraspoređena su i četiri zaposlena iz Sektora za pravne i ekonomske poslove (iz Odjeljenja za opšte poslove) i to: Administrator komunikacionih sistema i serviser računarske opreme, Poslovni sekretar i arhivar, Vozač i radnik na ekspediciji pošte i Saradnik za ugostiteljske usluge.

Na kraju 2017. godine, u Agenciji su bila sistematizovana 24 i popunjena 23 radna mjesta, uključujući mjesto direktora.

Zaposleni koji su raspoređeni na nova radna mjesta već su bili u radnom odnosu u Agenciji i obučeni da se bez odlaganja uključe u kvalitetno obavljanje poslova vezanih za odnose sa javnošću i opšte poslove.

8. Promjene u sastavu Savjeta Agencije

Nakon smrti člana Savjeta Agencije Mladena Lompára (15. avgusta 2017. godine), Skupština Crne Gore je 23. novembra 2017. godine donijela Odluku o imenovanju **Rajka Todorovića** za člana Savjeta Agencije za elektronske medije¹⁹, kao kandidata „Crnogorskog P.E.N. Centra“.

Krajem decembra 2017. godine, Skupština Crne Gore je donijela **Odluku o razrješenju Darka Ivanovića**, kao člana Savjeta Agencije za elektronske medije²⁰.

Umjesto njega, Skupština Crne Gore je 9. marta 2018. godine donijela Odluku o imenovanju **Budimira Damjanovića**, za člana Savjeta Agencije za elektronske medije²¹, kao kandidata nevladinih organizacija iz oblasti medija.

ČLANOVI SAVJETA AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE (mart 2018.)

- **Ranko Vujović**, kandidat udruženja komercijalnih emitera, predsjednik Savjeta
- **Prof. dr Saša Knežević**, kandidat Univerziteta
- **Edin Koljenović**, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda
- **Rajko Todorović**, kandidat Crnogorskog P.E.N. centra
- **Budimir Damjanović**, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti medija

¹⁸ Akt br. 01–1080 od 28.07.2017.godine.

¹⁹ „Sl. list CG“, br. 79/17.

²⁰ „Sl. list CG“, br. 90/17.

²¹ „Sl. list CG“, br. 16/18.

9. Program razvoja medijske pismenosti u Crnoj Gori

U sferi informisanja, u Crnoj Gori smo posljednjih godina svjedoci ekspanzije različitih medija i izvora informisanja koji, na dnevnoj osnovi, plasiraju velike količine informacija javnosti. Istovremeno, evidentan je pad u kvalitetu medijskog izvještavanja i poštovanju profesionalnih standarda u ovoj oblasti. Javnosti su sve dostupnije različite platforme za distribuciju informacija i razmjenu medijskih sadržaja što sve korisnicima ovih sadržaja različitih generacija kreira značajne izazove u smislu adekvatnog prijema i korišćenja podataka do kojih dolaze ovim putem. Paradoksalno, povećanjem količine informacija i diverzifikacijom izvora i distributivnih kanala, nije došlo do poboljšanja kvaliteta informisanja javnosti. Štaviše, može se reći da postoji opšti konsenzus da se situacija u ovoj oblasti stalno pogoršava, bez naznaka da bi u doglednom periodu moglo doći do pozitivnih promjena.

Kao nezavisni regulatorni organ u audiovizuelnom medijskom sektoru, Agencija za elektronske medije je od osnivanja posvećivala posebnu pažnju promovisanju značaja medijske pismenosti²² u Crnoj Gori. Poseban fokus u prethodnom periodu bio je stavljen na podizanje nivoa svijesti u vezi sa značajem zaštite maloljetnika od negativnog uticaja određenih medijskih sadržaja. Agencija planira da se i u narednom periodu bavi ovim pitanjima, a osim svojih redovnih planira i određene promotivne aktivnosti usmjerene na podizanje stepena svijesti o značaju i potrebi unaprjeđenja medijske pismenosti u Crnoj Gori.

U skladu sa navedenim Agencija za elektronske medije je početkom 2017. godine usvojila Program razvoja medijske pismenosti. Krajnji cilj programa je podizanje medijske pismenosti u Crnoj Gori na veći nivo, kroz sprovođenje različitih aktivnosti. Veoma važan aspekt ovog procesa je obezbjeđivanje šire društvene podrške i učešća najrelevantnijih subjekata u njihovom sprovođenju.

VIZIJA AGENCIJE

Razvijeno tržište audiovizuelnih medijskih usluga, podržano jasnim pravnim okvirom zasnovanim na principima nezavisne regulacije, koje obezbjeđuje održivost i pluralizam AVM usluga, saglasno međunarodnim konvencijama i evropskim standardima.

MISIJA AGENCIJE

Stalni razvoj i unapređenje kvaliteta i utvrđenih standarda pružanja audiovizuelnih medijskih usluga u skladu sa najboljim evropskim i svjetskim praksama.

²² Između ostalog, medijska pismenost uključuje sljedeće elemente ili ishode učenja: razumijevanje uloge i funkcije medija u demokratskim društvima; razumijevanje uslova pod kojima mediji mogu ispuniti ovu funkciju; Kriitička evaluacija medijskih sadržaja; vještine neophodne za proizvodnju sadržaja od strane korisnika.

NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

1. Javni konkursi

Javnim konkursom za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa od 19.12.2016.godine²³ raspisano je 62 frekvencija za FM radio, prvenstveno namijenjenih za komercijalne emitere, dok su zainteresovana lica, ukoliko su ispunjavala zakonom propisane uslove, mogla konkurisati za dobijanje statusa neprofitnog emitera. Od njih je 41 frekvencija bila predmet produženja odobrenja za emitovanje

Nakon razmatranja potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs, Savjet Agencije je donio Rješenje²⁴ kojim su postojeći emiteri stekli pravo da nastave sa emitovanjem programa na dodijeljenim frekvencijama, odnosno istima je u skladu sa zakonom produženo odobrenje za emitovanje, i to:

- Privrednom društvu „AST“ d.o.o (**Radio Prva**) za opštine Bar, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Plav, Pljevlja, Podgorica, Rožaje, Šavnik, Tivat, Ulcinj i Žabljak,
- Privrednom društvu „Jumedia Mont“ d.o.o. (**Radio D**) za opštine Bar, Cetinje, Nikšić, Podgorica, Tivat i Herceg Novi,
- Privrednom društvu „Jupok“ d.o.o. (**Radio Jupok**) za opštinu Rožaje,
- Privrednom društvu „M.D. Company“ d.o.o. (**Radio D Plus**) za opštine Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat,
- Privrednom društvu „Maxko“ d.o.o. (**Radio Skala**) za opštine Kotor i Tivat sa datumom početka važenja novog odobrenja od 1.6.2017. godine,
- Privrednom društvu „Media International Corporation“ d.o.o. (**Radio DRS**) za opštinu Podgorica,
- Privrednom društvu „Topolica“ d.o.o. (**Radio F²⁵**) za opštinu Bar,
- Privrednom društvu „Zarubica Company“ d.o.o. (**Radio Z**) za opštinu Nikšić i
- Privrednom društvu „M-Corona“ d.o.o. (**Radio Corona**) za opštine Bar i Podgorica.

Na ovom konkursu podnosilac prijave NVO „Kulturni centar Homer“, osnivač neprofitnog emitera „**Radio Homer**“, ostvario je pravo za emitovanje programa na frekvencijama u opštinama Nikšić, Bar i Tivat, odnosno, **proširenja postojeće zone servisa** na navedene opštine.

Prijave privrednih društava „R.M.G.“ d.o.o. i „Radio Mojkovac“ d.o.o. odbačene su zbog neispunjenosti uslova predviđenih javnim konkursom²⁶.

Na ovom konkursu dodijeljena su prava na emitovanje putem 40 raspisanih frekvencija, dok za 22 frekvencije nije iskazano interesovanje ili nije bilo potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs.

*
* *

²³ Rješenje Savjeta Agencije o raspisivanju javnog konkursa br. 01-2189 od 16.12.2016.g.

²⁴ Rješenje Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje br. 01-215 od 03.02.2018.g.

²⁵ Rješenjem o izmjeni Odobrenja za emitovanje broj O-R-K-16 (br. 02-310/2 od 13.03.2017.g.), raniji naziv „Radio Force“ je promijenjen u „F radio“.

²⁶ Zaključci Savjeta Agencije br. 01- 118/1 i 01- 127/1 od 30.01.2017. godine.

Javnim konkursom za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa raspisanog 16.03.2017. godine²⁷ raspisane su 24 frekvencije za FM radio, prvenstveno namijenjene za komercijalne emitere, dok su zainteresovana lica, ukoliko su ispunjavala zakonom propisane uslove, mogla konkurisati za dobijanje statusa neprofitnog emitera.

Nakon razmatranja potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs, Savjet Agencije je donio Rješenje²⁸ kojim su prava na emitovanje dobili:

- Privredno društvo „Metropolitan media“ d.o.o. (postojeći emiter programa „**Radio Svetigora**“) za zonu pokrivanja u opštinama: Berane, Bijelo Polje, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Pljevlja i Ulcinj,
- Privredno društvo „Radio televizija Mojkovac“ d.o.o. (novi emiter programa „**Radio Mojkovac**“) za zonu pokrivanja u opštini Mojkovac,
- Privredno društvo „Jumedia mont“ d.o.o (postojeći emiter programa „**Radio D**“) za zonu pokrivanja u opštini Budva i
- NVO „SAFRA“ (postojeći emiter programa „**Radio KRŠ**“) za zonu pokrivanja u opštini Nikšić.

Za 14 frekvencija nije iskazano interesovanje ili nije bilo potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs.

2. Izdavanje novih odobrenja za pružanje AVM usluga

Nakon sprovedenog javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa (raspisanog 08.02.2018. godine), Agencija je izdala **ново Odobrenje za emitovanje** opšteg radijskog programa „Radio Televizija Mojkovac“ d.o.o. za „**Radio Mojkovac**“ (Odobrenje br. O-R-K-54)²⁹;

Po osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za emitovanje televizijskog programa privrednog društva „NATIONAL RESEARCH INSTITUTE.MNE“ d.o.o., Agencija je izdala **ново Odobrenje za emitovanje** opšteg televizijskog programa „**CHANNEL1**“, čime je steklo status emitera i pravo da posredstvom elektronskih komunikacionih mreža bez upotrebe radio-difuznih frekvencija emituje program namijenjen neodređenom broju korisnika (Odobrenje br. O-TV-K-25)³⁰.

Po osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev privrednog društva „Crnogorski telekom“ a.d., direktor Agencije je izdao **Odobrenje za pružanje AVM usluge na zahtjev „Extra TV**“, čime je steklo status pružaoca audiovizuelne usluge na zahtjev i pravo da pruža tu uslugu posredstvom javne kablovske i javne mobilne elektronske komunikacione mreže neodređenom broju korisnika u odobrenoj zoni servisa (Odobrenje br. O-AVMD-03)³¹.

3. Produženja postojećih odobrenja za emitovanje

Po osnovu dva rješenja Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje radijskih programa³² produžena su odobrenja za emitovanje radijskih programa sljedećim emiterima:

- „Topolica“ d.o.o. iz Bara, za „**Radio F**“, Odobrenje br. O-R-K-16³³,
- „Jumedia Mont“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Radio D**“, Odobrenje br. O-R-K-10³⁴,
- „Media International Corporation“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Radio DRS**“, Odobrenje br. O-R-K-13³⁵,

²⁷ Rješenje Savjeta Agencije o raspisivanju javnog konkursa br. 01-433 od 15.03. 2017.g.

²⁸ Rješenje Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje br. 01-545 od 10.05.2017.g.

²⁹ Akt Agencije br. 02-727 od 16.05.2017.g.

³⁰ Akt Agencije br. 02-1165/5 od 02.10.2017.g.

³¹ Akt Agencije br. 02-1752/1 od 28.12.2017.g.

³² Rješenja Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje akt br. 01-215 od 03.02.2017.g. i 01-545 od 23.03.2018.g.

³³ Akt Agencije br. 02-230 od 06.02.2017.g.

³⁴ Akt Agencije br. 02-225 od 06.02.2017.g. i 02-725 od 16.05.2017.g.

³⁵ Akt Agencije br. 02-229 od 06.02.2017.g.

- „AST“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Radio Prva**“, Odobrenje br. O-R-K-13³⁶,
- „Maxko“ d.o.o. iz Kotora, za „**Radio Skala**“, Odobrenje br. O-R-K-35³⁷,
- „M-Corona“ d.o.o. iz Bara, za „**Radio Corona**“, Odobrenje br. O-R-K-09³⁸,
- „M.D.Company“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Radio D Plus**“, Odobrenje br. O-R-K-12³⁹,
- „Jupok“ d.o.o. iz Rožaja, za „**Radio Jupok**“, Odobrenje br. O-R-K-24⁴⁰.
- „Metropolitan media“ d.o.o., za „**Radio Svetigora**“, Odobrenje br. O-R-K-36⁴¹,
- NVO „SAFRA“, za „**Radio KRŠ**“, Odobrenje br. O-R-K-43⁴².

4. Promjena vlasničke strukture imalaca odobrenja za pružanje AVM usluga

Saglasno Zakonu o elektronskim medijima, Savjet Agencije je dao **prethodnu saglasnost za značajnu promjenu vlasničke strukture** privrednog društva „**Topolica**“ d.o.o. iz Bara, imaoća **Odobrenja za emitovanje** radijskog programa „**Radio F**“ br. br. O - R - K – 16, kojom je odobren prenos 100% vlasničkih udjela sa dotadašnjih vlasnika Todorović Krsta iz Bara i Đurišić Marka iz Bara na Boltić Sandru iz Bara⁴³.

5. Prenos odobrenja za pružanje AVM usluga

Saglasno Zakonu o elektronskim medijima, Savjet Agencije je dao **saglasnost** za:

- **trajni prenos Odobrenja za emitovanje** radijskog programa „**Radio Glas Plava**“ iz Plava br. O-R-K-18 na **NVO „Glas Plava**“, čiji su osnivači Mirela Baković iz Plava, Adis Pejčinović iz Plava i Selma Šarkinović iz Plava⁴⁴.
- **trajni prenos Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „M kabl“** br. O-AVMD-05 sa privrednog društva „**M Kabl**“ d.o.o. iz Podgorice na privredno društvo „**Telemach**“ d.o.o. iz Podgorice⁴⁵.
- **trajni prenos Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „Total TV“** br. O-AVMD-06 sa privrednog društva „**Total TV Montenegro**“ d.o.o. na privredno društvo „**Telemach**“ d.o.o. iz Podgorice⁴⁶.

6. Promjena programske strukture

U cilju sagledavanja dosljednosti u poštovanju prijavljene strukture programa, Agencija je uputila zahtjev svim radijskim i televizijskim emiterima da dostave ažurirane verzije sljedećih dokumenata:

1) **programske osnove**, na način što će dostaviti pregled koji sadrži glavne elemente programske osnove u skladu sa članom 56 Zakona o elektronskim medijima i to: vrstu programa, trajanje i kratak opis sadržaja emisija, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, podatke o ukupnom učešću sopstvene produkcije, kupljenog odnosno reemitovanog

³⁶ Akt Agencije br. 02-224 od 06.02.2017.g.

³⁷ Akt Agencije br. 02-228 od 06.02.2017.g.

³⁸ Akt Agencije br. 02-232 od 06.02.2017.g.

³⁹ Akt Agencije br. 02-227 od 06.02.2017.g.

⁴⁰ Akt Agencije br. 02-226 od 06.02.2017.g.

⁴¹ Akt Agencije br. 02-724 od 16.05.2017.g.

⁴² Akt Agencije br. 02-726 od 16.05.2017.g.

⁴³ Akt Agencije br. 01-310/1 od 08.03.2017.g.

⁴⁴ Akt Agencije br. 01-1238/4 od 09.10.2017.g.

⁴⁵ Akt Agencije br. 01-505/1 od 13.04.2017.g.

⁴⁶ Akt Agencije br. 01-506/1 od 13.04.2017.g.

programa. U cilju precizne identifikacije traženih programskih sadržaja, emiteri su upućeni na Pravilnik za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom.

2) dnevne, nedjeljne i mjesečne **programske šeme** za opšti radijski program, ili ukoliko je programska šema jedinstvena, odnosno planirana sa stalnom strukturom, pa mjesečna šema predstavlja zbir identičnih nedjeljnih, šemu za nedjelju dana.

Podaci za radijske emitere su prikupljeni tokom perioda jun – septembar 2017. godine, a za televizijske emitere tokom oktobra i novembra 2017. godine.

Na osnovu podnesenih programskih šema, Agencija za elektronske medije je konstatovala da se veliki broj emitera ne pridržava programske šeme odnosno strukture programa koju su dostavili prilikom izdavanja odobrenja. Saglasno nadležnostima ustanovljenim Zakonom o elektronskim medijima, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje i posebno pozvala emitere da bez odlaganja podnesu zahtjev za dobijanje saglasnosti Savjeta Agencije za elektronske medije ukoliko namjeravaju da nastave sa emitovanjem značajno promijenjene programske šeme.

Članom 58 stav 1 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da, u pisanoj formi, o svim značajnijim planiranim promjenama strukture radijskog ili televizijskog programa koje emituje zatraži saglasnost Agencije, dok je u stavu 2 određeno da je značajnija promjena strukture programa, u smislu stava 1 ovog člana, svaka promjena koja predstavlja izmjenu veću od 10% strukture programa na osnovu koje je dobijeno odobrenje za emitovanje.

Prema odredbi čl. 58 stav 3 Zakona, Agencija može emiteru uskratiti saglasnost za promjenu strukture programa ukoliko utvrdi da bi u području koje se pokriva određenim radijskim ili televizijskim programom došlo do nedostatka određene vrste programskih sadržaja za koje je emiter dobio odobrenje za emitovanje posredstvom frekvencija koje su Planom raspodjele radio-frekvencija predviđene za analognu radio-difuziju ili u slučaju kada je ostvario pravo pristupa multipleksu za digitalnu zemaljsku radio-difuziju.

Postupajući u skladu sa Zakonom i odobrenjima za emitovanje, dio emitera je podnio zahtjev za dobijanje saglasnosti Savjeta Agencije za značajnu promjenu programske strukture.

Saglasno Zakonu o elektronskim medijima, Savjet Agencije je dao **saglasnost za značajnu promjenu programske strukture:**

- privrednom društvu „Jumedia Mont“ d.o.o. iz Podgorice, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-10 radijskog programa „**Radio D**“⁴⁷.
- privrednom društvu „M.D. Company“ d.o.o. iz Podgorice, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-12 radijskog programa „**Radio D Plus**“⁴⁸.
- NVO „Hrvatska Krovna Zajednica - Dux Croatorum“ iz Tivta, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-14 radijskog programa „**Radio Dux**“⁴⁹.
- NVO „Plus 103“ iz Bijelog Polja, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-31 radijskog programa „**Radio Plus**“⁵⁰.
- privrednom društvu „My name“ d.o.o. iz Podgorice, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-48 radijskog programa „**Radio Titograd**“⁵¹.
- privrednom društvu „TDI Radio“ d.o.o. iz Podgorice, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-27 radijskog programa „**TDI Radio**“⁵².

⁴⁷ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1605/2 od 22.12.2017.g.

⁴⁸ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1604/2 od 22.12.2017.g.

⁴⁹ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1509/3 od 22.12.2017.g.

⁵⁰ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1675/2 od 22.12.2017.g.

⁵¹ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1521/4 od 22.12.2017.g.

⁵² Akt Savjeta Agencije br.01 - 1520/5 od 22.12.2017.g.

- privrednom društvu „Lutrija Crne Gore“ a.d. iz Podgorice, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-TV-K-08 televizijskog programa „**777 TV Lutrija Crne Gore**“⁵³.
- privrednom društvu „Mir&Teuta“ d.o.o. iz Ulcinja, imaocu Odobrenja za emitovanje br. O-TV-K-18 televizijskog programa „**TV Teuta**“⁵⁴.

Na osnovu izdatih saglasnosti, Agencija je donijela rješenja o izmjenama pomenutih odobrenja za emitovanje u dijelu koji se odnose na podatke o obaveznoj programskoj strukturi emitera za određene elektronske medije.

7. Izmjene postojećih odobrenja za emitovanje

Zbog **promjene naziva i identifikacionog znaka medija**, Agencija je:

- Privrednom društvu „HIT FM“ iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio S2“** br. O-R-K-07⁵⁵ (raniji naziv/identifikacioni znak medija je bio „Radio HIT FM“);
- Privrednom društvu „Topolica“ d.o.o. iz Bara, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa "Radio F"** br. O-R-K-16⁵⁶ (raniji naziv/ identifikacioni znak medija je bio „Radio Force“);
- Privrednom društvu „Neboelectronic“ d.o.o. iz Herceg Novog, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa "Radio S"** br. O-R-K-11⁵⁷ (raniji naziv/ identifikacioni znak medija je bio „Radio Delfin“);
- Privrednom društvu „Oki Air Broadcasting“ d.o.o. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa "Radio Elmag"** br. O-R-K-52⁵⁸ (raniji naziv/ identifikacioni znak medija je bio „Novi Elmag Radio“).

Zbog **prenosa odobrenja i evidentiranja novog imaoca odobrenja**, Agencija je izmijenila **Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio Glas Plava“ br. O-R-K-18**⁵⁹;

Tokom 2017. godine više radijskih emitera obavijestilo je Agenciju da nema namjeru da koristi dodijeljene radio-difuzne frekvencije za određene zone pokrivanja. U najvećem broju slučajeva emiteri su odustajali od frekvencija koje su raspodijeljene lokacijama na sjeveru Crne Gore, sa ciljem pokrivanja, odnosno, ostvarivanja zone servisa u opštinama Berane, Bijelo Polje, Rožaje, Plav i Pljevlja.

Od početka 2017. godine, pružaoci AVM usluga na zahtjev iz svoje ponude su isključili radijske programe crnogorskih emitera. Treba naglasiti da operatori AVM usluga na zahtjev u svojoj ponudi nemaju programe radijskih emitera koji programe proizvode u Crnoj Gori. Zbog toga, kada je riječ o radijskim programima, zemaljsko emitovanje je i dalje dominantan vid distribucije ovih sadržaja.

Saglasno tome, zbog **smanjenja zone pokrivanja**, Agencija je usvojila **izmjene odobrenja za emitovanje za pet emitera**, koji su odustali od korišćenja dodijeljenih radio-difuznih frekvencija i to:

- Emiter „**Radio Star FM**“, na lokacijama Obrov (89 MHz) i Jejevica (106, MHz) u opštinama Bijelo Polje i Berane;
- Emiter „**Radio Novi Elmag**“, na lokacijama Kofiljača (107,8 MHz), Tvrdaš (105,5 MHz) i Kacuber (90,0 MHz) u opštinama Plav, Pljevlja i Rožaje;

⁵³ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1613/2 od 22.12.2017.g.

⁵⁴ Akt Savjeta Agencije br.01 - 1650/2 od 22.12.2017.g.

⁵⁵ Akt Agencije br. 02-204/1 od 07.02.2017.g.

⁵⁶ Akt Agencije br. 02-310/2 od 13.03.2017.g.

⁵⁷ Akt Agencije br. 02-881/1 od 07.06.2017.g.

⁵⁸ Akt Agencije br. 02-1209/1 od 22.09.2017.g.

⁵⁹ Akt Agencije br. 01-1238/6 od 22.12.2016.g.

- Emiter „**Radio TDI**“, na lokacijama Obrov (93,9 MHz), Tvrdaš (106,7 MHz), Bablja Greda (104,6 MHz) i Možura (99,0 MHz) u opštinama Bijelo Polje, Pljevlja, Kolašin i Ulcinj;
- Emiter „**Radio Antena M**“, na lokacijama Kurilo BP (91,6 MHz) i Kacuber (100,4) u opštinama Bijelo Polje i Rožaje;
- Emiter „**Radio Svetigora**“ na lokaciji Gradac (89,9 MHz) u opštini Pljevlja.

Zbog prestanka distribucije posredtvom AVM usluga na zahtjev, te **smanjenja zone pokrivanja**, Agencija je usvojila **izmjene odobrenja za emitovanje** radijskih programa „**Radio Dux**“⁶⁰, „**Radio Prva**“⁶¹ i „**Radio Atlas**“⁶².

8. Izmjene postojećih odobrenja za pružanje AVM usluga na zahtjev

Zakon o elektronskim medijima (član 108) predviđa da se odobrenje za emitovanje koje je izdato na osnovu zahtjeva može produžiti ako imalac odobrenja podnese Agenciji zahtjev za produženje odobrenja najkasnije šest mjeseci prije isteka roka na koji je izdato, kao i da u slučaju da je odobrenje za emitovanje izdato u postupku po javnom konkursu, Agencija, imajući u vidu postupanje imaoca odobrenja u periodu važenja odobrenja, nakon sprovođenja novog javnog konkursa može produžiti odobrenje.

Nadalje, članom 120 stav 2 Zakona propisano je da na postupak izdavanja i oduzimanja odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev shodno se primjenjuju odredbe Zakona koje se odnose na postupak izdavanja i oduzimanja odobrenja za emitovanje.

U skladu sa navedenim, Agencija je, na osnovu zahtjeva za produženje odobrenja za pružanje AVM usluga na zahtjev, produžila:

- Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „**Telemach**“ br. O-AVMD-01⁶³;
- Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „**Total TV**“ br. O-AVMD-06⁶⁴;
- Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „**M-kabl**“ br. O-AVMD-05⁶⁵.

Agencija je, na osnovu Rješenja Savjeta Agencije, kojim su date saglasnosti za trajni prenos, izvršila izmjenu:

- **Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „Total TV“** br. O-AVMD-06, čime je izvršen prenos sa privrednog društva „Total TV Montenegro“ d.o.o iz Podgorice na privredno društvo „Telemach“ d.o.o iz Podgorice⁶⁶;
- **Odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev „M-kabl“** br. O-AVMD-05, čime je izvršen prenos sa privrednog društva „M Kabl“ d.o.o iz Podgorice na privredno društvo „Telemach“ d.o.o iz Podgorice⁶⁷.

Zbog **promjene naziva usluge**, Agencija je privrednom društvu „Radio-difuzni Centar“ d.o.o. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za pružanje AVM usluge na zahtjev "TV ZA SVE"** br. O-AVMD-10⁶⁸ (raniji naziv/ identifikacioni znak usluge je bio „MUX1“).

⁶⁰ Akt Agencije br. 02-05/1 od 13.01.2017.g.

⁶¹ Akt Agencije br. 02-09/1 od 13.01.2017.g.

⁶² Akt Agencije br. 02-323 od 28.02.2017.g.

⁶³ Akt Agencije br. 01-595/2 od 05.05.2017.g.

⁶⁴ Akt Agencije br. 01-645/1 od 15.05.2017.g.

⁶⁵ Akt Agencije br. 01-910/1 od 15.06.2017.g.

⁶⁶ Akt Agencije br. 01-506/3 od 26.07.2017.g.

⁶⁷ Akt Agencije br. 01-505/3 od 10.08.2017.g.

⁶⁸ Akt Agencije br. 02-454/1 od 31.03.2017.g.

9. *Suspenzije, oduzimanje i prestanak odobrenja za pružanje AVM usluga*

Oduzimanje odobrenja

Zakonom o elektronskim medijima je propisano da će direktor Agencije oduzeti odobrenje za emitovanje, ako je emiteru zbog kršenja zakona dva puta uzastopno izrečena mjera privremenog oduzimanja odobrenja ili ukoliko emiter iz neopravdanih razloga, duže od 10 dana neprekidno ili 15 dana sa prekidima u toku kalendarske godine, prekine emitovanje programa (član 110 st.1 al. 3 i 5).

U postupku pokrenutom po službenoj dužnosti, utvrđeno je da privredno društvo „Green Room“ d.o.o. iz Podgorice, emiter radijskog programa „**Agro radio**“, nije otpočeo sa emitovanjem programa na dodijeljenim frekvencijama, zbog čega mu je privremeno, u trajanju od 48 časova, oduzeto Odobrenje br. O-R-K-50, kao upravno-nadzorna mjera zbog kršenja člana 113 st. 1 Zakona o elektronskim medijima, i tačke 3.2. Odobrenja⁶⁹.

Emiter u predviđenom roku nije otklonio uočene nepravilnosti zbog čega je, Agencija nakon sprovedenog postupka, donijela rješenje kojom se emiteru izriče druga upravno-nadzorna mjera privremenog oduzimanja Odobrenja na period od 48 časova⁷⁰.

Kako emiter nije, ni nakon dvije uzastopno izrečene mjere privremenog oduzimanja Odobrenja, otklonio uočene nepravilnosti, direktor Agencije je donio Rješenje kojim se **oduzima Odobrenje za emitovanje** br. O-R-K-50 izdato privrednom društvu „Green Room“ d.o.o. emiteru radijskog programa „**Agro radio**“⁷¹.

Prestanak važenja odobrenja

Zakonom o elektronskim medijima je propisano da Odobrenje za emitovanje prestaje da važi istekom roka na koji je odobrenje izdato, na pisani zahtjev imaoca odobrenja i u slučaju likvidacije emitera kao pravnog lica (član 109 stav 1 al. 1, 2 i 4).

Zbog isteka roka na koji je odobrenje izdato, a saglasno čl. 109 stav 1 alineja 1 Zakona o elektronskim medijima, Agencija je donijela **rješenja o prestanku sljedećih odobrenja za emitovanje**:

- Odobrenje br. O-R-K-26, koje je bilo izdato privrednom društvu „Radio Televizija Mojkovac“ d.o.o, emiteru opšteg radijskog programa „**Radio Mojkovac**“⁷²;
- Odobrenje br. O-R-K-04, koje je bilo izdato privrednom društvu „Radio Televizija Atlas“ d.o.o, emiteru opšteg radijskog programa „**Radio Atlas**“⁷³;
- Odobrenje br. O-R-K-28, koje je bilo izdato privrednom društvu „Tripk Com“ d.o.o, emiteru opšteg radijskog programa „**Russkoe Radio**“⁷⁴.

Na osnovu pisanih zahtjeva imalaca odobrenja, a saglasno čl. 109 stav 1 alineja 2 Zakona o elektronskim medijima, Agencija je donijela **rješenja o prestanku sljedećih odobrenja za emitovanje**:

- Odobrenje br. O-R-K-46, koje je bilo izdato privrednom društvu „Amarty“ d.o.o, emiteru opšteg radijskog programa „**Radio Best**“⁷⁵;
- Odobrenje br. O-TV-K-05, koje je bilo izdato privrednom društvu „Balkan Channel“ d.o.o, emiteru opšteg televizijskog programa „**Televizija Balkan**“⁷⁶;
- Odobrenje br. O-TV-K-24, koje je bilo izdato privrednom društvu „Media Solution“ d.o.o, emiteru opšteg televizijskog programa „**Life and Holiday**“⁷⁷;

⁶⁹ Akt Agencije br. 02-371/2 od 12.05.2017.g.

⁷⁰ Akt Agencije br. 02-371/3 od 19.06.2017.g.

⁷¹ Akt Agencije br. 02-371/6 od 04.09.2017.g.

⁷² Akt Agencije br.02-321 od 28.02.2017.g.

⁷³ Akt Agencije br.02-323 od 28.02.2017.g.

⁷⁴ Akt Agencije br.02-984 od 03.07.2017.g.

⁷⁵ Akt Agencije br.02-897/1 od 16.06.2017.g.

⁷⁶ Akt Agencije br.02-992/1 od 10.07.2017.g.

- Odobrenje br. O-TV-K-23, koje je bilo izdato privrednom društvu „Blue Moon“ d.o.o, emiteru opšteg televizijskog programa „TV MBC“⁷⁸.

Zbog likvidacije emitera kao pravnog lica, a saglasno čl. 109 stav 1 alineja 4 Zakona o elektronskim medijima, Agencija je donijela **rješenja o prestanku Odobrenja** br. O-R-K-25, koje je bilo izdato privrednom društvu „Bradva-Company“ d.o.o, emiteru opšteg radijskog programa „Radio Luna“⁷⁹.

Svi dokumenti vezani za raspisivanje i realizaciju javnih konkursa, kao i izdavanje, promjenu, prenos, prestanak ili oduzimanje odobrenja su dostupni na veb-sajtu Agencije www.ardcg.org.

10. Aktivnosti za poboljšanje naplate potraživanja

U cilju prevazilaženja problema nastalih zbog kašnjenja u izmirivanju obaveza po osnovu godišnje naknade određenom broju imalaca odobrenja za emitovanje Agencija za elektronske medije je ponudila potpisivanje protokola o reprogramu duga.

Protokol je podrazumijevao obavezu emitera da iznos duga izmiri u više mjesečnih rata (u zavisnosti od iznosa duga). Osim toga, protokol je predviđao da se obaveze po osnovu naknade za emitovanje, koje dospijevaju na naplatu poslije datuma potpisivanja protokola, plaćaju u skladu sa dinamikom predviđenom izdatim odobrenjima.

Agencija za elektronske medije se obavezala da do isteka roka važenja protokola neće pokrenuti postupak sudske naplate duga, osim u slučaju kršenja obaveza emitera definisanih protokolom, kada se smatra da cjelokupan iznos duga dospijeva za naplatu odmah.

Predviđene uslove je prihvatilo **pet** emitera i zaključilo protokole o reprogramu duga prema Agenciji za elektronske medije. Protokoli su zaključeni sa sljedećim emiterima:

EMITER	ID medija	Saldo za reprogram	Fakturisana realizacija do isteka važenja protokola	Ukupne obaveze po protokolu	Realizovane obaveze po protokolu
„Boin“ d.o.o.	TV Boin	3.428,24	1.389,49	4.817,73	3.428,24
„AST“ d.o.o.	TV Prva	10.201,73	13.200,93	23.402,66	23.402,66
„Sun Sun“ d.o.o.	TV Sun	13.234,43	3.765,94	17.000,37	8.490,00
NVO „DRT- AI“	Srpska TV	5.047,65	3.365,09	8.412,74	5.047,65
„Televizija Vijesti“ d.o.o.	TV Vijesti	32.104,93	13.200,93	45.305,86	28.903,28

Tabela 1.: Zaključeni protokoli o reprogramu duga prema Agenciji za elektronske medije tokom 2017. godine

U toku 2017. godine, Agencija je posredstvom javnih izvršitelja pokrenula **četiri** postupka za prinudnu naplatu⁸⁰ zaostalih dugovanja emitera po osnovu izdatih odobrenja za emitovanje i to:

DUŽNIK	ID medija	Dug	Napomena
„Lokalni javni emiter RTV Nikšić“ d.o.o.	TV Nikšić	7.405,57	Dug plaćen u cjelosti.
„Green Room“ d.o.o.	Agro Radio	2.093,49	Otvoren stečaj u 2018.g.
„Amarty“ d.o.o.	Best Radio	3.570,33	Postupak u toku. Pokrenuto otvaranje stečaja u 2018.g.
„Radio Elmag“ d.o.o.	Radio Elmag	58.933,85	Otvoren stečaj u 2018.g.

Tabela 2.: Postupci prinudne naplate **pokrenuti tokom 2017. godine**

⁷⁷ Akt Agencije br.02-1407/2 od 15.11.2017.g.

⁷⁸ Akt Agencije br.02-1624/1 od 08.12.2017.g.

⁷⁹ Akt Agencije br.02-243/10 od 28.12.2017.g.

⁸⁰ Postupci prinudne naplate su pokrenuti saglasno Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl.list CG", br. 36/11, 28/14, 20/15, 22/17, 76/17).

Takođe, u toku 2017. godine nastavljeno je 15 postupaka prinudne naplate potraživanja koji su pokrenuti ranijih godina („Bradva Company“ o.d., „M-Corona“ d.o.o., „Agroprodukt“ d.o.o., „Radio Televizija Atlas“ d.o.o., „Radio Gusinje“ d.o.o., „Tripk Com“ d.o.o., „Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić“ d.o.o., „Balkan Channel“ d.o.o., „Zen Master Production“ d.o.o. i „Lokalni javni emiter Radio i Televizija Pljevlja“).

Kako nije bilo moguće izvršiti prinudnu naplatu (zbog nedostatka sredstava na računima izvršnih dužnika), u toku 2017.godine je, na predlog Agencije, kod Privrednog suda Crne Gore otvoreno **pet** stečajnih postupaka protiv emitera sa neizmirenim obavezama po osnovu naknada za emitovanje.

EMITER	MEDIJ	GLAVNI DUG	STEČAJNI IZNOS	Rješenje o otvaranju stečajnog postupka	Rešenje o zaključenju stečajnog postupka / Status
"Bradva Company" o.d.	Radio Luna	9.758,07	12.430,87	St.br. 55/17 od 17.02.2017. ("Sl.list CG" br. 12/17, Oglasni dio br. 09/17)	St.br. 55/17 od 25.09.2017. ("Sl.list CG", br. 45/17, Oglasni dio br. 64/17)
"Radio Televizija Atlas" d.o.o	Atlas Radio	53.735,63	54.850,01	St.br. 43/17 od 01.03.2017. ("Sl.list CG" br. 14/17, Oglasni dio br. 11/17)	Stečajni postupak u toku.
"Tripk Com" d.o.o.	Russkoe Radio	14.456,84	14.696,43	St.br. 42/17 od 13.04.2017. ("Sl.list CG" br. 26/17, Oglasni dio br. 19/17)	St.br. 42/17 od 27.09.2017. ("Sl.list CG" br. 60/17, Oglasni dio br. 44/17)
"Agroprodukt" d.o.o.	TV APR	6.690,61	8.074,30	St.br. 101/17 od 10.05.2017. ("Sl.list CG" br. 33/17, Oglasni dio br. 24/17)	Stečajni postupak obustavljen. St.br. 101/17 Oglas o potvrđivanju plana reorganizacije St.br. 101/17 nad "Agroprodukt" d.o.o. Rožaje ("Sl.list CG", br. 89/17, Oglasni dio br. 59/17)
"Balkan Channel" d.o.o.	TV Balkan	17.031,64	17.685,02	St.br. 374/17 od 05.10.2017. ("Sl.list CG" br. 65/17, Oglasni dio br. 46/17)	St.br. 374/17 od 29.11.2017. ("Sl.list CG" br. 82/17, Oglasni dio br. 56/17)

Tabela 3.: Stečajni postupci **otvoreni tokom 2017. godine**

Takođe, u toku 2017.g. vođeni (nastavljeni) su stečajni postupci (ukupno šest), pokrenuti u ranijim godinama („Ponta“ d.o.o., „TV Elmag“ d.o.o., Ustanova u privatnoj svojini „Radio Televizija Panorama“, „TV Boka“ d.o.o., „Orion“ d.o.o., „IN CO“ d.o.o.).

11. Javni emiteri

Iako su, prije više godina, u pet jedinica lokalne samouprave (Bar, Herceg Novi, Cetinje, Ulcinj, Kolašin) donesene **odluke o pokretanju TV programa u okviru lokalnih javnih emitera**, do kraja 2017. godine, njihove skupštine opština ili nisu imenovale savjete javnih emitera ili nijesu podnijele zahtjev za izdavanje odobrenja za emitovanje, te stoga nijesu ni počeli sa emitovanjem TV programa.

*
* *

Sredinom 2016. godine, Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima⁸¹, koji je počeo da se primjenjuje od 1. septembra 2017. godine.

Imajući u vidu značaj ovih rješenja, Agencija je u toku 2017. godine sprovedla niz aktivnosti u cilju mobilizacije javnih emitera i nadležnih organa njihovih osnivača da blagovremeno pristupe izradi i usvajanju propisanih akata od značaja za trogodišnje finansiranje i rad javnih emitera (programske obaveze, ugovor, program rada i finansijski plan za 2018. godinu).

Agencija je posebno istakla potrebu da se predlozima programskih obaveza realno sagleda struktura programa (sopstvene produkcije, kupljenog programa ili koprodukcije), kao i karakter javne ili komercijalne usluge.

*
* *

Zakonom o elektronskim medijima, u članu 80, je propisano da svi obračuni prihoda i rashoda javnog emitera podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlašćenog revizora koga angažuje savjet javnog emitera. Pored toga osnivačkim aktima i/ili statutima javnih emitera propisane su obaveze vezane za obezbjeđivanje odgovornosti javnosti, među kojima je i obaveza obavještanje javnosti o aktivnostima javnog emitera. To se postiže usvajanjem i objavljivanjem:

- izvještaja o radu za prethodnu godinu, sa posebnim osvrtom na ostvarivanje obaveza utvrđenih zakonom i osnivačkim aktom;
- izvještaja o finansijskom poslovanju za prethodnu godinu sa posebnim osvrtom o korišćenju budžetskih sredstava;
- izvještaja ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju javnog emitera.

Novina, usvojena izmjenom Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine, koja se odnosi na javne emitere je da su javni emiteri oslobođeni obaveze plaćanja naknade po osnovu odobrenja za emitovanje samo u dijelu koji se odnosi na pružanje javnih usluga. Saglasno tome, javni emiteri su u obavezi da plaćaju dio naknade po osnovu odobrenja za emitovanje koji se odnosi na obavljanje komercijalnih djelatnosti.

Zbog toga je Agencija ukazala svim javnim emiterima da je vrlo važno da se prilikom usaglašavanja osnivačkih akata javnih emitera sa ovim zakonskim rješenjima, kao i prilikom

⁸¹ „Sl. list CG“, br. 55/16. Regulisano je pitanje pružanja javnih usluga i finansiranja javnih emitera. Jedinica lokalne samouprave i javni emiter ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa korišćenjem budžetskih sredstava koja moraju da budu definisana u ugovoru (čl. 76 Zakona). Ugovorom se utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje javni emiter pruža, kao i visina sredstava i izvori za njihovo finansiranje. Ugovor se zaključuje na period od tri godine, u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike, kod nacionalnog javnog emitera, i u skladu sa budžetskim planovima i projekcijama kod lokalnih javnih emitera, kao i u skladu sa pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge. Prije zaključivanja Ugovora, javni emiter je dužan da pripremi predlog programskih obaveza za ugovorni period i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 45 dana, kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane članom 74 Zakona o elektronskim medijima. Predlog ugovora, javni emiter je dužan da dostavi Vladi Crne Gore (u slučaju RTCG) odnosno jedinici lokalne samouprave (za lokalne javne emitere), najkasnije šest mjeseci prije isteka važećeg Ugovora, kao i da svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, izradi i donese program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

definisana trogodišnjih ugovora, sagledaju parametri za utvrđivanje učešća prihoda od komercijane djelatnosti u ukupnim prihodima javnog emitera.

U skladu sa pomenutim zakonskim izmjenama Agencija za elektronske medije je svim lokalnim javnim emiterima uputila zahtjev⁸² za dostavljanje izvještaja o radu i izvještaja o finansijskom poslovanju sa revizorskim izvještajima za 2015. i 2016. godinu.

Do kraja septembra 2017. godine, značajan broj lokalnih javnih emitera nije pripremio predloge programskih obaveza i/ili sproveo javne rasprave o istim, a uočeno je i da su postojale nedoumice u vezi sa realizacijom usvojenih zakonskih rješenja. Zbog toga je, na inicijativu Savjeta Agencije za elektronske medije, u prvoj polovini oktobra 2017. godine, organizovan sastanak predstavnika Agencije sa lokalnim javnim emiterima posvećen finansiranju lokalnih javnih emitera u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine.

Tom prilikom je istaknuto da se, na osnovu prikupljenih podataka do kraja jula 2017.g., može zaključiti da:

- polovina lokalnih javnih emitera nema revizorske izvještaje za 2015. i 2016. godinu.
- izvještaji o finansijskom poslovanju u značajnoj mjeri se razlikuju u obimu, strukturi i usaglašenosti podataka, kako sa izvještajem o radu tako i sa finansijskim iskazima koje su emiteri podnijeli Poreskoj upravi.

Javni emiteri su informisani i da je Agencija ovim povodom od Državne revizorske institucije zatražila da razmotri mogućnost sprovođenja revizije finansijskih izvještaja javnih emitera za 2015. i 2016. godinu.

Predstavnici Agencije su pojasnili da, bez obzira na rješenja sadržana u Zakonu o reviziji (ranijem ili novom iz 2017. godine), svi javni emiteri su, saglasno Zakonu o elektronskim medijima (koji posebno reguliše njihov rad), dužni da obezbijede sprovođenje revizije od strane nezavisnog ovlašćenog revizora koga angažuje savjet javnog emitera.

Na kraju, u cilju što efikasnijeg sprovođenja rješenja iz Zakona o elektronskim medijima, zaključeno je:

- Skupštine opština, kao osnivači emitera u kojima su savjeti u manjoj ili većoj mjeri nepotpuni, treba u što kraćem roku da pokrenu i/ili sprovedu postupke imenovanja novih članova.
- Savjeti lokalnih javnih emitera, ako to već nijesu uradili, treba da obezbijede sprovođenje revizije obračuna prihoda i rashoda za 2015. i 2016. godinu.

U cilju usaglašavanja sa izmjenama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine:

- skupštine opština, kao osnivači lokalnih javnih emitera, treba da usvoje izmjene i dopune osnivačkih akata, a savjeti ovih medija izmjene i dopune statuta javnih emitera. Na taj način bi bili definisani uslovi i rokovi za pripremu, usvajanje i primjenu ugovora kojim treba da budu regulisani odnosi između javnog emitera i skupštine opštine, kao osnivača.
- organi upravljanja lokalnih javnih emitera treba da obezbijede vođenje odvojenog računovodstva za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audio ili audiovizuelnih usluga. Utvrđeni prihodi od usluga od obavljanja komercijalnih audio ili audiovizuelnih usluga će biti osnov za obračun naknade po osnovu odobrenja za emitovanje. Pored toga, u slučaju emitera koji imaju više odobrenja za emitovanje, neophodno je razdvojiti prihode od emitovanja radijskog i televizijskog programa.
- lokalni javni emiteri treba da formulišu i predstave svoje predloge u vezi sa potrebnim izmjenama zakonskog okvira. Takođe, neophodno je da budu aktivni i prilikom razmatranja predloga drugih zainteresovanih strana koji mogu uticati na obim prava i obaveza javnih emitera (oglašavanje i sl.).

⁸² Akt Agencije br. 02-1017 od 12.07.2017. g.

Prema Agenciji za elektronske medije dostupnim informacijama, kod značajnog broja javnih emitera ove obaveze nijesu realizovane (u cjelini ili djelimično). Radi sagledavanja stepena realizacije pomenutih zakonskih obaveza, Agencija za elektronske medije, je početkom 2018. godine opet pozvala lokalne javne emitere da dostave:

- Infomaciju o izvršenom usaglašavanju osnivačkog akta lokalnog javnog emitera sa Izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine.
- Ugovor kojim se uređuju međusobna prava i obaveze jedinice lokalne samouprave i javnog emitera, čiji je ona osnivač, u vezi sa korišćenjem budžetskih sredstava za period od 2018 do kraja 2020. godine. Ukoliko ugovor nije zaključen, zatraženo je da dostave informaciju o razlozima koji su doveli do kršenja ove zakonom propisane obaveze, kao i obimu, načinu i dinamici finansiranja javnog emitera u toku 2018. godine.
- Program rada i finansijski plan javnog emitera za 2018. godinu, kojima su utvrđene aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Zaključno sa februarom 2018. godine, samo su **tri jedinice lokalne samouprave usaglasile osnivački akt sa Zakonom o elektronskim medijima** (u dijelu koji se odnosi na pravila državne pomoći) i to:

- Skupština Opštine Pljevlja je na sjednici od 16.10.2017. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Lokalnog javnog emitera **Radio Televizija Pljevlja**⁸³.
- Skupština Opštine Tivat na sjednici od 22.02.2018. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o osinivanju Društva sa ograničenom odgovornošću Lokalni javni emiter **Radio Tivat**⁸⁴.
- Skupština Opštine Bijelo Polje je na sjednici od 23.03.2018. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Lokalnog javnog emitera **Radio Bijelo Polje**⁸⁵.

Takođe, zaključno sa februarom 2018. godine, Agenciji za elektronske medije su **sedam lokalnih javnih emitera dostavili potpisane ugovore** (Pljevlja, Cetinje, Rožaje, Bar, Tivat, Kotor, Danilovgrad) kojima se regulišu međusobna prava i obaveze jedinice lokalne samouprave i javnog emitera.

*
* *

Agencija je započela izradu izmjena i dopuna Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga⁸⁶, kako bi se propisali način i uslovi za obračun i plaćanje naknada za emitovanje od strane javnih emitera. Zbog odsustva uporedivih i pouzdanih podataka od značaja za utvrđivanje učešća prihoda od komercijalne djelatnosti, Agencija je odložila za 2018. godinu usvajanje izmjena Pravilnika i modela za obračun naknade za emitovanje koju će plaćati javni emiteri.

12. Registracija elektronskih publikacija

Pravilnikom o elektronskim publikacijama⁸⁷ je propisan sadržaj, način vođenja i postupak upisa u registar elektronskih publikacija. U skladu sa Zakonom o o elektronskim medijima (član 8) i članom 4 Pravilnika, elektronske publikacije su definisane kao urednički oblikovane internet stranice i/ili portali koji sadrže programske sadržaje sa prenosom zapisa zvuka ili slike na način koji je dostupan javnosti kao i elektronske verzije štampanih medija i/ili informacije iz medija na način da su dostupni širokoj javnosti bez obzira na njihov opseg.

⁸³ "Sl.list CG - opštinski propisi", br. 45/17.

⁸⁴ „Sl.list CG - opštinski propisi", br. 7/18.

⁸⁵ "Sl.list CG - opštinski propisi", br. 36/18.

⁸⁶ „Sl. list CG", br. 25/11, 26/12, 38/14, 18/15, 11/16.

⁸⁷ „Sl. list CG", br. 7/16.

Imajući u vidu značaj elektronskih publikacija za informisanje javnosti, Agencija je u toku 2017. godine apelovala na pružaoce elektronskih publikacija, koji nijesu izvršili upis u registar elektronskih publikacija, da Agenciji podnesu prijavu za upis.

Do kraja 2017. godine, u registar je **upisano 26 elektronskih publikacija**.

Izvod iz Registra elektronskih publikacija je dostupan na veb-sajtu Agencije www.ardcg.org.

13. Implementacija programskih standarda u radu elektronskih medija

Monitoring emitovanih, odnosno distribuiranih sadržaja pružalaca AVM usluga (posredstvom različitih platformi) predstavlja značajan mehanizam Agencije za elektronske medije u ostvarivanju njene regulatorne funkcije i funkcije nadzora, u skladu sa zakonom.

Monitoring sadržaja je u funkciji uspješne realizacije nadležnosti Agencije, ovlašćenja i odgovornosti u segmentu nadzora nad primjenom zakona i podzakonskih akata, kao i u funkciji stvaranja baza statističkih podataka, evidencija, praćenja tendencija i trendova i sl.

Programska struktura

Članom 56 Zakona o elektronskim medijima propisano je da programska osnova opšteg radijskog, odnosno televizijskog programa sadrži programsku šemu kojom se određuje: vrsta programa, odnosno njihovo razvrstavanje u pojedine grupe, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, predviđeni maksimalni opseg oglasnih sadržaja, predviđeni obim sopstvenih audiovizuelnih djela, vrijeme emitovanja.

Saglasno članu 100 Zakona o elektronskim medijima, obim i struktura programskih sadržaja podnosilaca prijava na konkurs za raspodjelu radio-difuznih frekvencija predstavlja jedan od kriterijuma za odlučivanje po javnom konkursu.

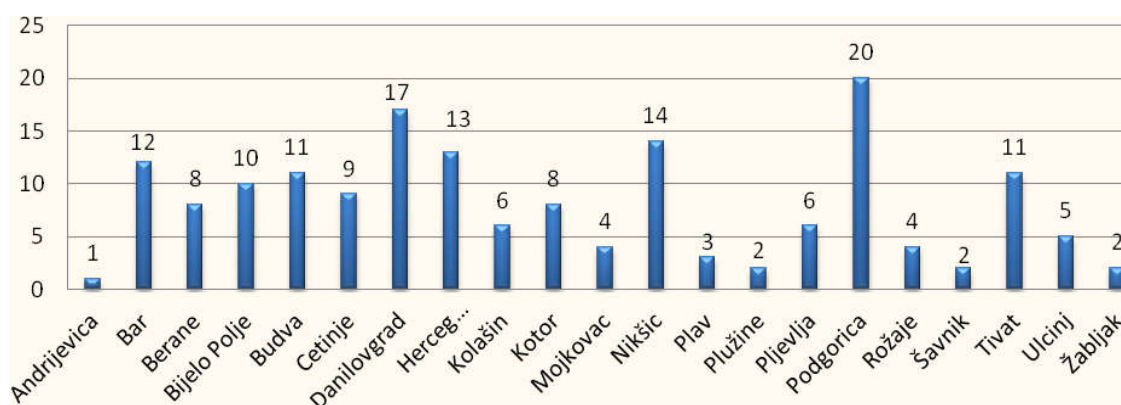
Članom 58 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da, u pisanoj formi, o svim značajnijim planiranim promjenama strukture radijskog ili televizijskog programa koje emituje zatraži saglasnost Agencije. Značajnija promjena strukture programa, u smislu ove odredbe, je svaka promjena koja predstavlja izmjenu veću od 10% strukture programa na osnovu koje je dobijeno odobrenje za emitovanje. Zakon je takođe propisao da Agencija može emiteru uskratiti saglasnost za promjenu strukture programa ukoliko utvrdi da bi u području koje se pokriva određenim radijskim ili televizijskim programom došlo do nedostatka određene vrste programskih sadržaja za koje je emiter dobio odobrenje za emitovanje.

Poglavljem 2 „Struktura programa i druge programske obaveze“ iz Odobrenja za emitovanje, propisano je da su emiteri dužni da se pridržavaju programske šeme odnosno strukture programa koja je dostavljena prilikom izdavanja odobrenja i da u pisanoj formi obavijeste Agenciju o nastalim promjenama, a o svim značajnijim planiranim promjenama strukture programa zatraže saglasnost Savjeta Agencije za elektronske medije.

Članom 59 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da dnevno emituje najmanje 12 sati programa i da najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posveti objavljivanju vijesti i informacija iz zone pokrivanja. Takođe, emiter je dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta.

Medijsku sliku Crne Gore danas čine 72 elektronska medija što je značajan broj za populaciju veličine Crne Gore. Značajna je i činjenica da se ovi mediji po mnogo čemu razlikuju: 53 radijske stanice i 17 televizijskih emitera, javni, neprofitni i komercijalni mediji, lokalnog, regionalnog ili nacionalnog pokrivanja. Brojnost medija i raznolikost formi njihove organizacije, nažalost ne znači i raznolikost izvora, i tema, pluralizam i raznovrsnost medijskih sadržaja.

Radijske stanice su većinom zainteresovane za područja većih opština u centralnoj i primorskoj regiji, pa je na primjer opština Podgorica pokrivena signalom 20 komercijalnih radio stanica, dok je opština Andrijeвица pokrivena signalom svega jedne komercijalne radio stanice.



Grafik 1: Broj radio emitera koji pokrivaju područje određene opštine

Program koji emituje prosječna radio stanica sadrži oko 80% muzike i 20% različitih nemuzičkih sadržaja. Ovaj nemuzički sadržaj stanice uglavnom proizvode same, učešće reemitovanog i kupljenog programa je veoma malo. To je činjenica koja ima svoje i dobre i loše strane. Iz jednog ugla je veoma dobro što program ima lokalni karakter, prilagođen zahtjevima i afinitetima crnogorske publike. Sa druge strane, sopstvena proizvodnja ne znači uvijek produkcijski zahtjevne forme, i ne znači uvijek kvalitetan sadržaj.

	Radio Crne Gore 1	Lokalni javni radio	Neprofitni radio	Komercijalni radio
Informativni program	85%	46%	19%	33%
Zabavni program	0%	22%	0%	32%
Sportski program	5%	6%	2%	7%
Dječji program	3%	2%	2%	5%
Kult.-umjet. program	5%	11%	61%	13%
Dok.-obraz. program	10%	13%	16%	10%

Sopstvena produkcija	100%	91%	100%	97%
Reemitovani program	0%	9%	0%	3%
Kupljeni program	0%	0%	0%	0%

Muzika	57%	72%	62%	82%
Nemuzički sadržaj	43%	28%	38%	18%

Tabela 4.: Programska struktura radio emitera

Po vrsti sadržaja koji proizvode **kod radijskih stanica** u prosjeku dominira informativni program, približno 40%, a za njim slijede emisije zabavnog sadržaja, oko 25%. Treba imati u vidu da je ovo podatak koji pokazuje prosjek, te da na njega utiču, prije svega, javni radio emiteri koji imaju značajno učešće informativnog programa, te da je kod velikog broja komercijalnih stanica ovaj odnos u korist zabavnog sadržaja. Emisija kulturno-umjetničkog i dokumentarno-obrazovnog karaktera, zajedno, ima oko 25%. Na radiju ima najmanje emisija posvećenih sportu i dječjeg programa, prosječno 6%, odnosno 4%. Činjenica da dječjeg programa kod većine radijskih stanica nema, ili ima veoma malo, pored zadovoljenja potreba za ovom vrstom programa, ima i širi uticaj. Naime, istraživanja pokazuju da radio, ali i ostali linearni sadržaji, gube na značaju kod mlađe publike. Nedostatak dječjeg programa doprinosi produblivanju razlika između radija kao medija i slušalačkih navika mlađe generacije.

Radijski program je generalno prilagođen činjenici da se radio većinom sluša u automobilu ili preko on line platformi pa ga odlikuju kratke, nezahtjevne forme sadržaja sa velikim učešćem muzike. Imajući u vidu da su sve komercijalne radijske stanice registrovane za opšti radijski program, od svega po malo, možemo reći da nas zaobilazi trend da radio uzima funkciju „community“ medija, specijalizovanog za ispunjenje zahtjeva određene grupe ili zajednice. Dobar primjer takvog medija u Crnoj Gori je neprofitna radijska stanica „Radio Homer“ čiji je program specijalizovan za osobe oštećenog vida.

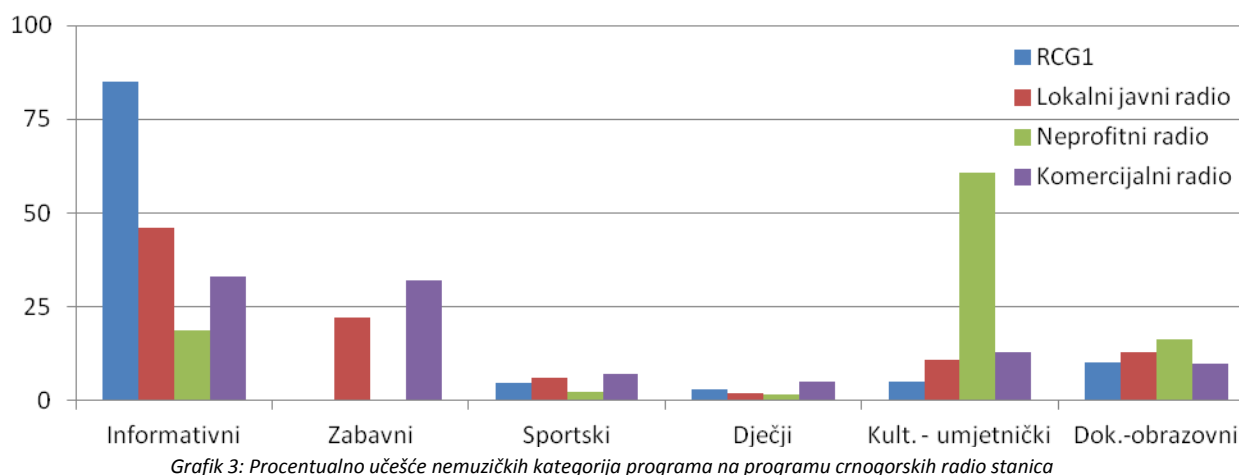
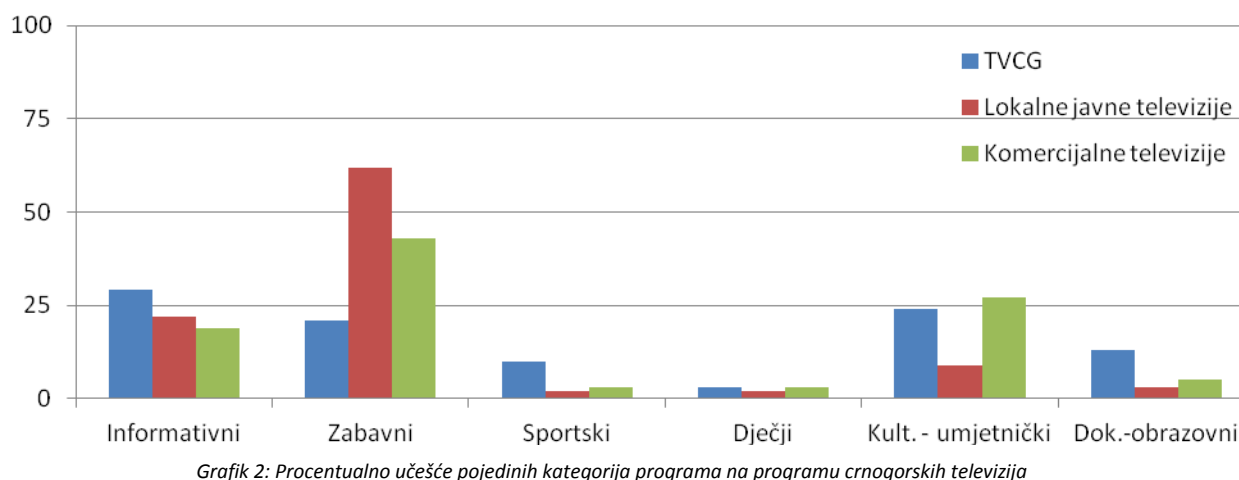
Crnogorske televizije u prosjeku proizvode 23% sopstvenog programa, reemituju 12% programa i najveće učešće u strukturi ima kupljeni program, 65%. Dominacija kupljenog programa se prije svega odnosi na filmski i serijski program, ali i na neke programe po licenciranom formatu. Naročito je zastupljen serijski program, što je na liniji opšteg trenda rutinizacije gledalaca, stvaranja navike da je gledalac svaki dan u isto vrijeme ispred ekrana. Po vrsti sadržaja dominira zabavni program, preko 40%, slijedi kulturno-umjetnički program blizu 25%. Informativa u prosjeku čini 20% programa. Dokumentarno-obrazovni, sportski i dječji program zajedno čine 12% programa i predstavljaju najmanje zastupljene kategorije u televizijskom emitovanju. Najmanje, kao i kod radijskog emitovanja, ima dječjeg programa, oko 2%. Kod televizijskog emitovanja praktično nema programa na znakovnom jeziku ili programa, drugim tehnikama, prilagođenog osobama sa invaliditetom (izuzev informativnog programa na Javnom servisu).

	TVCG	Lokalne javne televizije	Komercijalne televizije
Informativni program	29%	22%	19%
Zabavni program	21%	62%	43%
Sportski program	10%	2%	3%
Dječji program	3%	2%	3%
Kult.-umjet.program	24%	9%	27%
Dok.-obraz. program	13%	3%	5%
Sopstvena produkcija	43%	24%	19%
Reemitovani program	3%	11%	13%
Kupljeni program	54%	65%	68%

Tabela 5.: Programska struktura televizijskih emitera

Televizijski program domaćih medija je, za razliku od radijskog, značajno izložen međunarodnoj, prije svega regionalnoj konkurenciji. Imajući u vidu da skoro 90% crnogorskih domaćinstava televiziju gleda putem neke vrste „kablovske“ distribucije, savremeni trendovi televizijskog emitovanja se brzo prenose i na program crnogorskih televizija. Iako istraživanja pokazuju da region Zapadnog Balkana predstavlja područje na kojem se televizijski program prati značajno više nego u zemljama Zapadne Evrope, i do 5 sati dnevno⁸⁸, televizijska gledanost je fragmentisana, pažnja gledalaca je podijeljena na više kanala. Usljed ovog trenda, televizijske forme odlikuju kraći, nepretenciozni zabavni sadržaji, prilagođeni savremenom gledaocu.

⁸⁸ EBU "Audience trends - television 2017" (<https://www.ebu.ch>)



Agencija je tokom 2017. godine objavila sljedeće izvještaje o implementaciji programskih standarda (dostupno na sajtu Agencije):

- Izveštaj o primjeni programskih standarda i standarda u oblasti komercijalnih AV komunikacija u elektronskim medijima;
- Informaciju o zastupljenosti dječjih, kulturnih i obrazovnih sadržaja u elektronskim medijima;
- Informaciju - Politički marketing uoči parlamentarnih i lokalnih izbora u Crnoj Gori 2016. godine;
- Analizu programske strukture komercijalnih lokalnih i regionalnih radio i TV emitera;
- Analizu programske strukture komercijalnih radio emitera;
- Analizu programske strukture komercijalnih TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem;
- Informaciju o poštovanju uslova iz izdatog odobrenja - neprofitni emiteri;
- Analizu programske strukture nacionalnog javnog emitera (RTCG);
- Analizu programske strukture lokalnih javnih radio i TV emitera.

Metodološki okvir urađenih analiza je zasnovan na podacima iz programskih osnova i programskih šema, koje čine sastavni dio izdatih odobrenja za emitovanje. Prikupljeni podaci se odnose na vrstu programa, trajanje i kratak opis sadržaja emisija, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, podatke o ukupnom učešću sopstvene produkcije, kupljenog, odnosno reemitovanog programa. Za televizijske emitere navedeni podaci su upoređeni sa podacima dobijenim na osnovu sedmodnevnog monitoringa programa, te su na osnovu kvantitativne obrade izvedeni rezultati koji se daju u analizama. Rezultati analiza koje se odnose na radijske emitere

predstavljaju podatke dobijene na osnovu programskih šema i nijesu upoređeni sa minutažom realizovanog sadržaja.

Navedena istraživanja, informacije i analize su dostupni na veb-sajtu Agencije

www.ardcg.org

*

* *

Programska struktura radio emitera

Radio Crne Gore⁸⁹

Prvi program Radija Crne Gore u prosjeku, na sedmičnom nivou, emituje program koji sadrži 57% muzike i 43% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Posmatrano po produkcijskom izvoru, cjelokupan emitovani sadržaj je sopstvena produkcija Prvog programa Radija. Reemitovanog i kupljenog programa nema.

Ukupno emitovani program, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno informativni sadržaj, 85%. Svakodnevno se emituje informativna emisija na albanskom jeziku i petnaestodnevno emisija na romskom jeziku.

U strukturi programa, po vrsti, slijede sportski i dječji program (po 5%), dokumentarno-obrazovni (3%) i kulturno-umjetnički (2%).

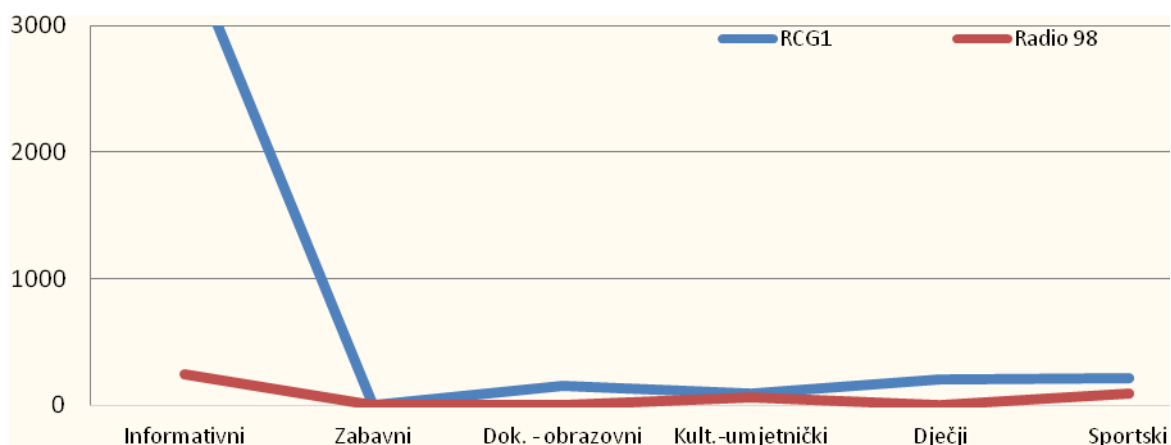
Na Prvom programu Radija Crne Gore nema emisija koje imaju dominantno zabavni sadržaj.

Na Drugom programu Radija Crne Gore - Radio 98 u prosjeku se, na sedmičnom nivou, emituje program koji sadrži 96% muzike i 4% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Navedeno znači da Radio 98 dnevno emituje oko jedan sat različitih nemuzičkih sadržaja, od čega je reemitovano 62%. Reemitovani sadržaj predstavlja reemitovanje informativnih emisija Prvog programa Radija Crne Gore. Kupljenog programa nema.

Nemuzički sadržaj, nezavisno od produkcijskog izvora, dominantno je informativnog karaktera, 62%.

Upoređujući strukturu Prvog i Drugog programa Radija Crne Gore, po vrsti sadržaja, informativni program predstavlja dominantnu karakteristiku RCG1, dok Radio 98 ima dominantno muzički sadržaj.



Grafik 4: Struktura po vrsti sadržaja (RCG1 vs Radio 98)

⁸⁹ „Analiza programske strukture nacionalnog javnog emitera (RTCG)“.

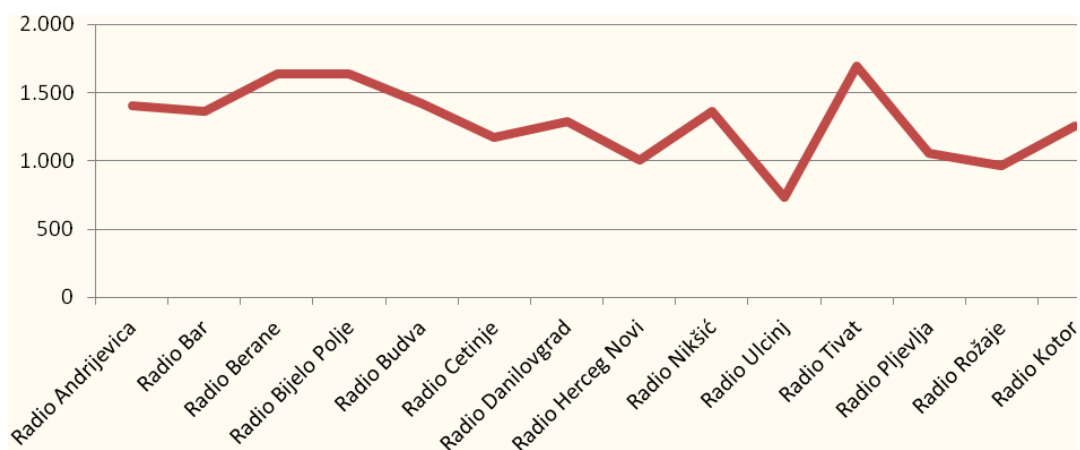
Lokalni javni radio emiteri⁹⁰

Lokalni javni emiteri u prosjeku, na sedmičnom nivou, emituju program koji sadrži 72% muzike i 28% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru). Navedeno znači da prosječna radijska stanica emituje 2.806 minuta sedmično (oko 47 sati), odnosno 400 minuta dnevno (približno 7 sati) različitih sadržaja, dok ostatak emitovanog vremena predstavlja muzika.

U odnosu na prosječnu komercijalnu stanicu navedeno predstavlja oko 17 sati nemuzičkog sadržaja više na nivou sedmice, odnosno 3 sata više nemuzičkog sadržaja dnevno.

Od emitovanih 2.806 minuta različitih (nemuzičkih) sadržaja sedmično, 91% predstavlja sopstvena produkcija, dok 9% predstavlja reemitovani program. Samo jedna stanica ima kupljeni program (dječja emisija, sedmične minutaže od 30 minuta) što predstavlja zanemarljiv podatak.

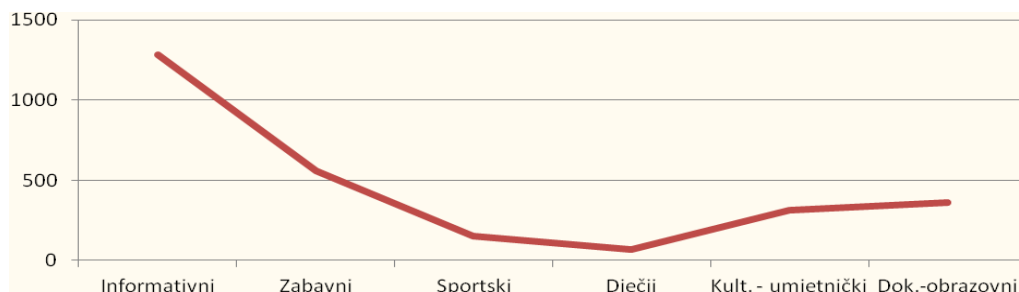
Posmatrano po vrsti emitovanog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu dominiraju informativni i zabavni sadržaji, dok je najmanje sadržaja namijenjenih djeci.



Grafik 5: Minutaža informativnog programa (prosjeak, sedmično)

Dominantni sadržaj za svih 14 lokalnih javnih emitera čine informativne emisije, uglavnom kratke forme (do 10 minuta) i jedna centralna informativna emisija sa vijestima iz zemlje i svijeta. Navedeni sadržaji su formalno odvojeni od ostalog programa i prepoznatljivi kao „klasičan“ informativni program. Količinu ove vrste sadržaja uvećavaju i emisije kolažnog tipa koje predstavljaju mješavinu informativnog sadržaja (dominantno servisnih i drugih informacija) i muzike (npr. „jutarnji program“), ali i emisije koje se bave posebnim segmentima društvenog života, a prvenstveno imaju informativnu ulogu (npr. gradske hronike).

U odnosu na strukturu prosječne komercijalne stanice, lokalni javni radio emiteri proizvode značajno više informativnog, dokumentarno-obrazovnog i kulturno-umjetničkog sadržaja. Sportskog i zabavnog sadržaja proizvode na približno istom nivou, dok dječjeg sadržaja proizvode nešto manje u odnosu na komercijalne stanice.



Grafik 6: Struktura po vrsti sadržaja lokalne javne radio stanice (prosjeak)

⁹⁰ „Analiza programske strukture lokalnih javnih radio i TV emitera“.

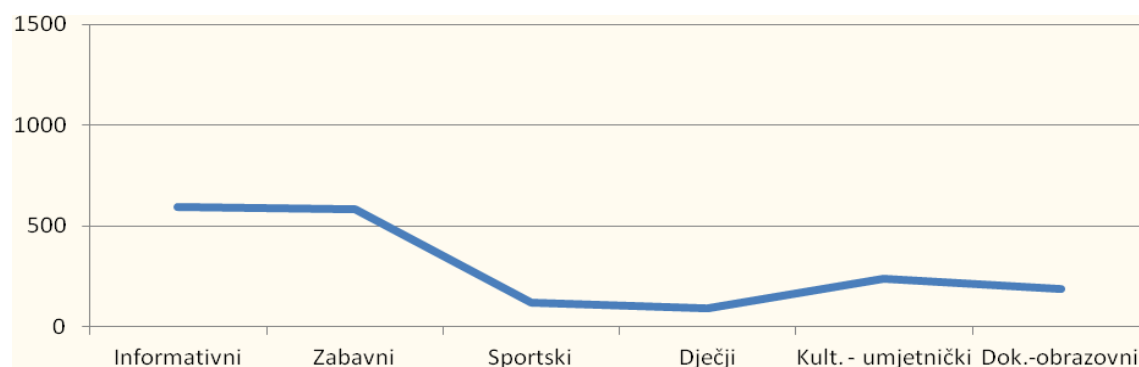
Komercijalni radio emiteri⁹¹

Prosječna komercijalna radijska stanica, na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži 82% muzike i 18% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Navedeno znači da prosječna radijska stanica emituje 1.819 minuta sedmično (oko 30 sati), odnosno 260 minuta dnevno (oko 4 sata) različitih sadržaja, dok ostatak emitovanog vremena predstavlja muzika.

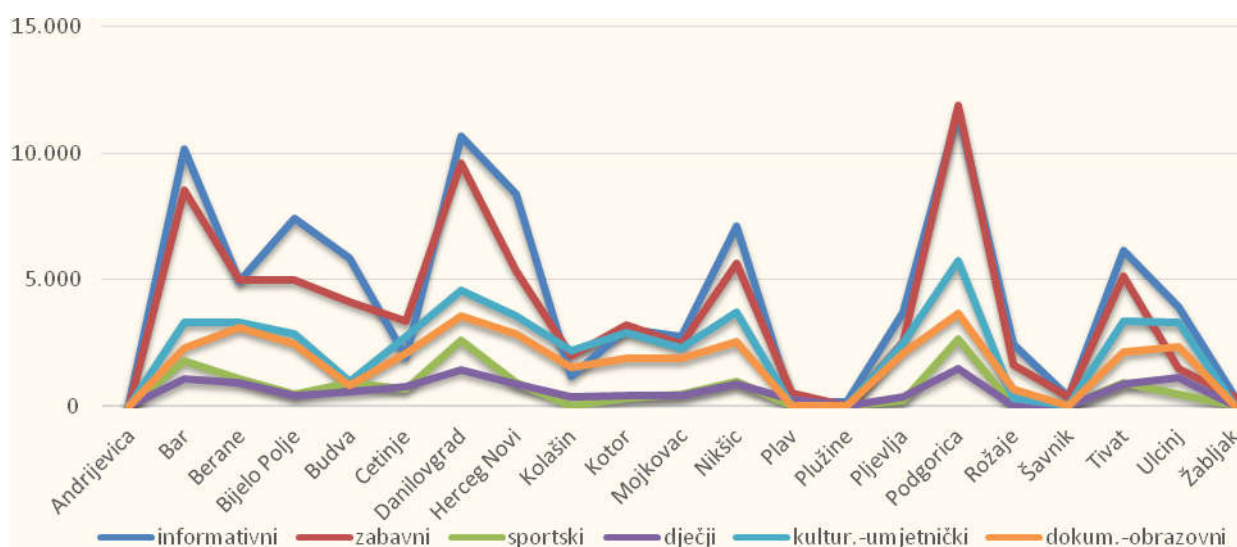
Od emitovanih 1.819 minuta različitih sadržaja sedmično, 97% predstavlja sopstvena produkcija, dok tri procenta predstavlja reemitovani program. Radijske stanice nemaju kupljenih sadržaja.

Posmatrano po vrsti emitovanog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu dominiraju zabavne emisije i informativni sadržaji, dok je najmanje saržaja namijenjenih djeci.



Grafik 7: Struktura po vrsti sadržaja komercijalne radio stanice (prosjeak)

Imajući u vidu da postoji značajna razlika u broju radijskih stanica koje se mogu čuti na teritoriji neke opštine i stavljajući u korelaciju te podatke sa podacima o strukturi i količini programa koji emituje 36 radijskih stanica, dolazimo do podataka o dostupnosti pojedinih sadržaja slušaocima u opštinama pojedinačno.



Grafik 8: Minutaža programa po vrsti dostupna na području opštine (sedmično)

Podaci pokazuju značajne razlike među opštinama i ukazuju na trend koncentracije radijskih emitera u većim opštinama, i sa druge strane nedostatak ponude radijskih sadržaja u manjim opštinama.

⁹¹ „Analiza programske strukture komercijalnih radio emitera“.

Neprofitni emiteri⁹²

Saglasno izdatim odobrenjima status neprofitnog emitera posjeduju dvije radijske stanice:

NVO "Kulturni centar Homer" za emitovanje radio programa **"Radio Homer"** putem radio-difuznih frekvencija koje pokrivaju područje opština Bar, Nikšić, Podgorica i Tivat.

"Mešihat Islamske zajednice u Crnoj Gori" za emitovanje radio programa **"Radio Fatih"** putem radio-difuznih frekvencija koje pokrivaju područje opština Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje i Ulcinj.

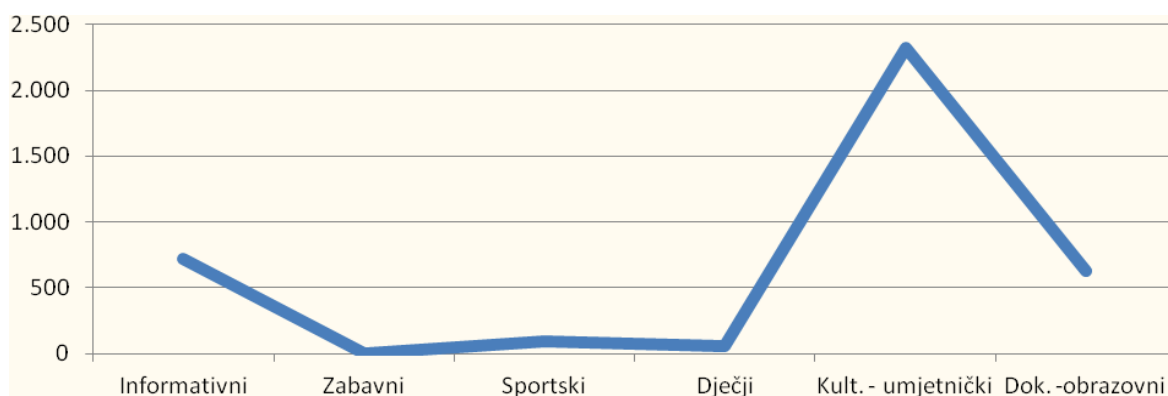
"Mešihat Islamske zajednice u Crnoj Gori" ne emituje program putem frekvencija za koje posjeduje odobrenje o emitovanju.

Ukupno emitovani program na sedmičnom nivou sadrži 62% muzike i 38% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Navedeno znači da Radio Homer emituje 3.822 minuta sedmično (oko 63 sata), odnosno 546 minuta dnevno (oko 9 sati) različitih sadržaja, dok ostatak emitovanog vremena predstavlja muzika.

Cjelokupan emitovani sadržaj (3.822 minuta sedmično) predstavlja sopstvenu produkciju ovog emitera (nema reemitovanog i kupljenog programa).

Posmatrano po vrsti emitovanog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu dominira kulturno-umjetnički sadržaj, zatim informativni i dokumentarno obrazovni program. Sportski i dječji program zajedno čine manje od 2% strukture sadržaja, dok zabavnih emisija nema.



Grafik 9: Struktura po vrsti sadržaja neprofitne radio stanice (prosjeak)

*

*

*

Programska struktura televizijskih emitera**Televizija Crne Gore**⁹³

Posmatrano po produkcijskom izvoru TVCG1, u ukupno emitovanom programu dominantna je sopstvena produkcija (64%). Kupljeni program ima učešće od 33% ukupno emitovanog programa.

U posmatranom periodu na sedmičnom nivou TVCG1 je emitovao 3% reemitovanog sadržaja koji se odnosi na reemitovanje programa Radija Crne Gore. Ukupno emitovani program, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno informativni sadržaj, 44%. Radnim danima se emituje i informativna emisija na albanskom jeziku, kao i informativna emisija na gestovnom govoru.

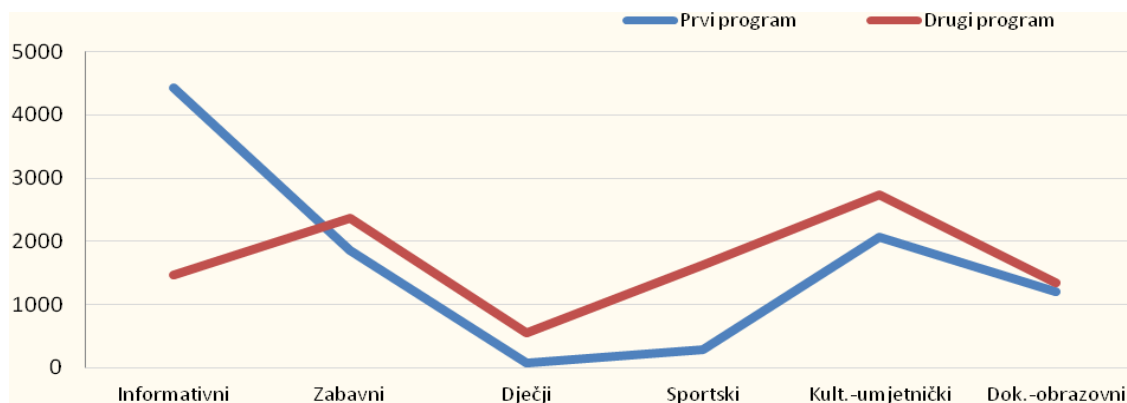
Kulturno-umjetnički program čini 21%, dok zabavni program čini 19% ukupnog sadržaja. Slijedi dokumentarno-obrazovni program sa 12% ukupnog emitovanog sadržaja. Sportski program čini 3% emitovanog sadržaja, dok najmanje učešće u strukturi programa po vrsti čini dječji program (1% na sedmičnom nivou).

⁹² „Informacija o poštovanju uslova iz izdatog odobrenja - neprofitni emiteri“.

⁹³ „Analiza programske strukture nacionalnog javnog emitera (RTCG)“.

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu TVCG2 dominantan je kupljeni sadržaj (59%). Sopstvena produkcija čini 36% ukupno emitovanog sadržaja Drugog programa Televizije Crne Gore. U posmatranom periodu TVCG2 je imao 5% reemitovanog sadržaja.

Ukupno emitovani program, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno program kulturno-umjetničkog karaktera, 27%. Slijedi zabavni program sa 23% ukupnog programa i sportski program sa 16%. Informativni sadržaji čine 15% ukupnog emitovanog sadržaja. Dokumentarno-obrazovni program u ukupnoj strukturi ima učešće od 13% dok je u posmatranoj sedmici emiter imao 6% dječjeg programa.

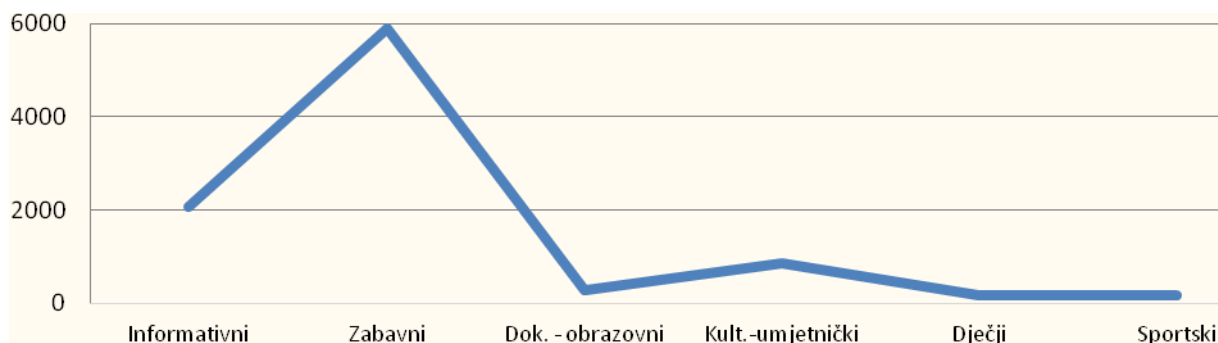


Grafik 10: Struktura po vrsti sadržaja (TVCG1 vs TVCG2)

Lokalni javni televizijski emiteri ⁹⁴

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu lokalnih javnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program produkcija (65%). Sopstvena produkcija ima učešće od 24% ukupno emitovanog programa, dok reemitovani sadržaj čini 11%.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno zabavni sadržaj (62%). Informativni program čini 21%, dok zabavni program čini 22% ukupnog sadržaja. Slijedi kulturno umjetnički program sa približno 9%, dokumentarno-obrazovni program sa 3% ukupnog emitovanog sadržaja. Sportski program čini 2% emitovanog sadržaja, dok najmanje učešće u strukturi programa po vrsti čini dječji program (2% na sedmičnom nivou).



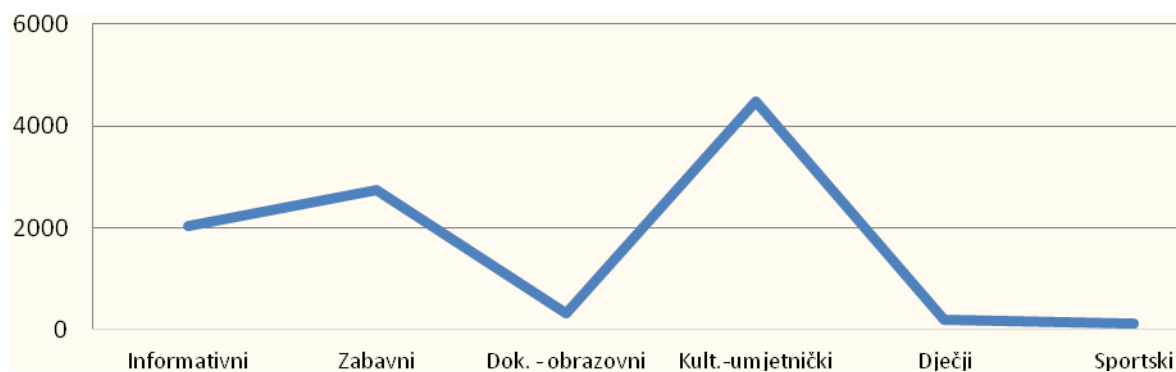
Grafik 11: Struktura po vrsti sadržaja lokalne javne televizijske stanice (prosjeak)

⁹⁴ „Analiza programske strukture komercijalnih lokalnih i regionalnih radio i TV emitera“.

Komercijalni televizijski emiteri nacionalne pokrivenosti⁹⁵

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu nacionalnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program (55%). Sopstvena produkcija ima učešće od 25% ukupno emitovanog programa, dok reemitovani sadržaj čini 20%.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno kulturno-umjetnički program 45%, zabavni sadržaj čini 28%, dok informativni program čini 21%. Dokumentarno-obrazovni program čini 3%, dječji 2% i sportski približno 2% na sedmičnom nivou.

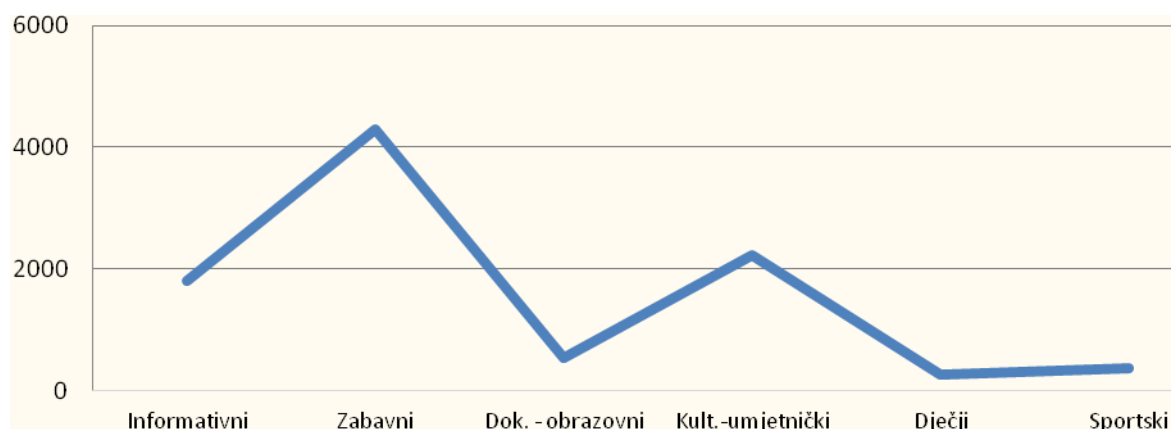


Grafik 12: Struktura po vrsti sadržaja nacionalne televizijske stanice (prosjeak)

Komercijalni televizijski emiteri regionalne pokrivenosti⁹⁶

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu regionalnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program (70%). Sopstvena produkcija ima učešće od 18% ukupno emitovanog programa, dok reemitovani sadržaj čini 12%.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno zabavni sadržaj (45%). Slijede kulturno umjetnički program sa približno 23% i informativni program sa 19%. Dokumentarno-obrazovni program ima učešće od približno 6%, sportski 4% i dječji 3%.



Grafik 13: Struktura po vrsti sadržaja regionalne televizijske stanice

⁹⁵ „Analiza programske strukture nacionalnih komercijalnih TV emitera“

⁹⁶ „Analiza programske strukture komercijalnih lokalnih i regionalnih radio i TV emitera“

*

* *

Profesionalni standardi

Značajan broj postupaka pokrenutih protiv emitera tokom 2017. godine odnosio se na utvrđivanje da li je došlo do kršenja profesionalnih standarda. Podsjećanja radi Zakonom o elektronskim medijima, u čl. 55 st. 6, propisano je da je emiter dužan da doprinosi slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu, kao i poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja.

Zakonom definisana norma razrađena je Pravilnikom o programskim standardima u elektronskim medijima koji propisuje, u čl. 7 st. 1 da je emiter koji proizvodi informativni program dužan da to radi profesionalno i odgovorno i na taj način doprinosi slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu, kao i da su (čl. 8), u proizvodnji informativnih programa, elektronski mediji dužni da poštuju načela objektivnosti, nepristrasnosti, blagovremenosti, tačnosti, zabrane diskriminacije, slobode objavljivanja komentara i primjene pravila druge strane, da se događaji moraju vjerno prikazati, a različiti pristupi i mišljenja biti profesionalno i korektno zastupljeni, kao i da mišljenja i komentari moraju biti odvojeni od činjeničnog izvještavanja, a njihov izvor ili autor prepoznatljivi.

Poštovanje načela izvještavanja predstavlja pitanje profesionalne etike i primjene standarda novinarstva. Zbog toga je upitno da bilo koji državni organ, pa i Agencija, vrši nadzor nad primjenom ovih načela. Ipak, imajući u vidu date nadležnosti, Agencija je sprovođila postupke vezane za primjenu profesionalnih standarda i registrovala zabrinjavajuće nizak nivo primjene.

Polazeći od činjenice da informativni program predstavlja važan segment emitovanog programa svih emitera, te da se kroz emisije i programe o tekućim događajima javnost upoznaje o važnim temama od javnog interesa, informacijama političke, društvene ili ekonomske prirode, zakonske odredbe zahtijevaju da se u ovim programima osigura slobodno, istinito, cjelovito, nepristrasno i blagovremeno informisanje, kroz objavljivanje suprotstavljenih stavova koji predstavljaju cjelinu u obradi određene tematike.

Prenošenje informacija u informativnim programima mora biti lišeno ličnih stavova ili komentara spikera ili novinara koji obrađuju teme od interesa šire javnosti. Navedeno ne znači da bi kontroverzne društvene teme trebalo izbjegavati, već da ukoliko se iste obrađuju na način da se komentari integrišu u same vijesti, emiteri su dužni označiti da komentar koji plasiraju nije dio same vijesti, jer se u protivnom, kroz propratni, neodvojeni komentar, formira čitav ton prenijete informacije, i na taj način u pitanje dovodi objektivnost u izvještavanju.

Informativni programi moraju imati za cilj pružanje izbalansirane informacije i kao takvi bi trebalo da ponude nepristrasan pregled aktuelnih događaja, putem kojeg se gledaoci upoznaju sa svim dostupnim relevantnim činjenicama kako bi mogli formirati lični stav. Za oblikovanje sopstvenog mišljenja ili stvaranje potpune slike o nekom događaju, neophodno je da informacije koje se prenose u ovim programima budu predočene na način korektan za shvatanje prirode samog događaja.

Imajući u vidu broj izrečenih mjera vezanih za pitanje dosljedne primjene standarda novinarstva, jasno je da praksa pokazuje neophodnost unapređenja postojećeg zakonskog i institucionalnog okvira, bilo jačanjem samoregulatornih mehanizama, bilo proširenjem nadležnosti regulatora u pravcu obezbjeđenja proporcionalnih i efikasnih sankcija.

*

* *

Zaštita maloljetnika

Raspoređivanje i označavanje sadržaja

Zaštita prava i naglašena briga za interese maloljetnih lica, posebno za sprečavanje ugrožavanja njihovog zdravstvenog, moralnog, intelektualnog, emotivnog i socijalnog razvoja, predstavljaju izraženu karakteristiku normativnog okvira za oblast AVM usluga u Crnoj Gori. U skladu sa tim, zaštita prava i interesa maloljetnika u fokusu je posebne pažnje Agencije za elektronske medije, kako u vršenju njene nadzorne funkcije u oblasti primjene propisa, tako i stimulisanja unapređenja bogatstva formi i kvaliteta sadržaja na elektronskim medijima namijenjenih ovoj populaciji.

Zakonom o elektronskim medijima je propisano da se mora striktno voditi računa da se programski sadržaji koji nijesu prilagođeni pojedinim uzrastima u okviru skupine maloljetnih lica moraju raspoređivati u vremenske periode (djelove dana) kada postoji najmanja vjerovatnoća da mogu biti dostupni dijelu populacije kojoj nijesu namijenjeni. Takođe, emiteri su dužni da takve sadržaje označavaju određenim zvučnim i vizuelnim oznakama.

Detaljna konkretizacija ovih obaveza TV emitera izvršena je u Pravilniku o programskim standardima u elektronskim medijima u kome je, pored ostalog, predviđena obaveza emitera da prije emitovanja sadržaja utvrde njegovu podobnost za određene uzraste. Ukoliko tom prilikom utvrde da su ispunjeni neki od detaljno opisanih uslova (član 23a), emiteri su dužni da takve sadržaje rasporede u propisane vremenske termine, uz obavezno odgovarajuće vizuelno i zvučno upozorenje na samom početku njihovog emitovanja (član 23, stav 1) i da propisane grafičke oznake u uglu ekrana (12, 16 ili 18) emituju tokom cijelog trajanja programskog sadržaja (član 23, stav 2).

Tokom redovnih monitoringa, **uočeno je da se dobro raspoređivanje od strane emitera ne poštuje u cjelosti** (najčešće se emituje upozorenje na početku, a potom kratko ili s vremena na vrijeme, vizuelna oznaka da sadržaj nije preporučljiv za maloljetnike određenog uzrasta), kao i da se **prilikom najava ovih programa (u okviru samopromotivnih aktivnosti) emitovanje vizuelne oznake o podobnosti za određeni uzrast uopšte ne praktikuje**.

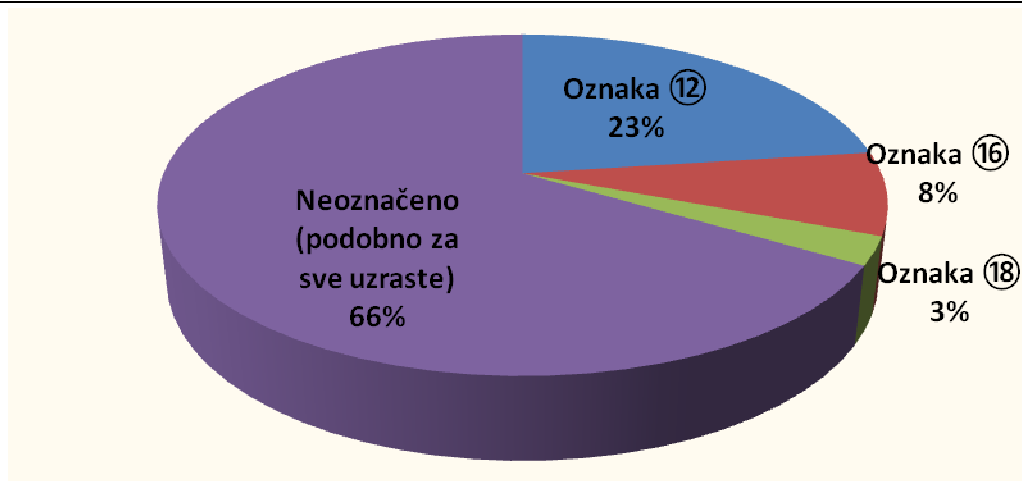
Cijeneći činjenicu da je Agencija za elektronske medije već ukazivala na obavezu označavanja programa nepodobnih za gledaoce mlađe od 12 godina, tokom 2017. godine je intenzivirana direktna komunikacija sa emiterima u cilju eliminisanja pomenutih propusta i nastojanja da se poboljša primjena obaveza vezanih za navedeno.

Analizama izvršenim u periodu septembar – novembar 2017. godine, utvrđeno je da, imajući u vidu obavezu označavanja programskih sadržaja sa aspekta dobne kategorizacije, tj. obavezu zvučnog i vizuelnog upozorenja na programske sadržaje kojima se može ugroziti fizički, zdravstveni, moralni, mentalni, intelektualni, emotivni i socijalni razvoj maloljetnika, **emiteri označavaju 34% ukupnog programa. Dakle, 64% programa je, prema procjeni emitera, neoznačeno, tj. podobno za sve uzraste.**

***Grafičkom oznakom 12**, označavaju se sadržaji koji nijesu namijenjeni maloljetnicima ispod 12 godina, a koji uključuju povremeno, umjereno dugačko, umjereno intenzivno i umjereno detaljno prikazivanje sadržaja iz člana 23a. stav 1. Pravilnika, koji s obzirom na kontekst u kome se prikazuju nisu nepodesni za maloljetnike koji imaju 12 ili više godina.*

***Grafičkom oznakom 16**, označavaju se sadržaji koji nisu namijenjeni maloljetnicima ispod 16 godina, a koji uključuju učestalo, dugačko, intenzivno i detaljno prikazivanje sadržaja iz člana 23a. stav 1. Pravilnika, koji s obzirom na kontekst u kome se prikazuju nisu nepodesni za maloljetnike koji imaju 16 ili više godina i mogu se emitovati isključivo u periodu od 22:00 do 06:00 časova.*

***Grafičkom oznakom 18**, označavaju se sadržaji koji nijesu namijenjeni maloljetnicima ispod 18 godina, a koji uključuju veoma učestalo, veoma dugačko, veoma intenzivno i veoma detaljno prikazivanjem sadržaja iz člana 23a. stav 1. Pravilnika i mogu se emitovati isključivo u periodu od 23:00 do 06:00 časova.*



Grafik 14: Struktura sadržaja po dobnoj kategorizaciji (prosjek za devet TV emitera)

Od ukupnog označenog programa emitera, 23% sadržaja predstavlja program koji nije podoban za maloljetnike mlađe od 12 godina, 8% programa koji nije podoban za maloljetnike mlađe od 16 godina i 3% programa za starije od 18 godina.

U intenzivnom razvoju audiovizuelnih struktura, a naročito televizije širom svijeta, došlo je do eksponencijalnog rasta broja kanala, te medijski sadržaji zauzimaju značajno mjesto u životima i interesovanjima djece. U Crnoj Gori danas ima nešto preko 200.000 korisnika kablovske televizije (broj domaćinstava je oko 195.000). Procjena je da oko 11% domaćinstava koristi samo besplatnu (free to air) televiziju. Ovaj trend je crnogorskom društvu otvorio put ka višekanalnoj ponudi na većem broju uređaja, što je značajno promijenilo činjenicu da je nekada porodica program pratila na jednom tv prijemniku, kada su roditelji mogli imati potpunu kontrolu nad tim šta i u kojem trenutku njihova djeca gledaju.

	Sadržaj koji može ozbiljno naštetiti razvoju maloljetnika	Sadržaj za koji postoji vjerovatnoća da našteti razvoju maloljetnika
Linearne (TV) usluge Član 27 AVMSD	Zabrana	...mora se osigurati odabirom vremena emitovanja ili tehničkim mjerama da ga maloljetnik u normalnim okolnostima neće vidjeti ili čuti...
Nelinearne usluge Član 12 AVMSD	...može biti dostupan samo na način koji osigurava da ga maloljetnik u normalnim okolnostima neće vidjeti ili čuti...	Bez zabrane

Tabela 6.: Dobna regulacija sadržaja zavisno od načina distribucije

Zavisno od načina distribucije audiovizuelnog sadržaja, regulatorni okvir koji danas zaokružuje evropska Direktiva o audiovizuelnim medijskim uslugama (AVMSD), je podložan i vrlo značajnim razlikama, što znači da se isti sadržaj može drugačije posmatrati zavisno od načina distribucije. Tako, sadržaj koji je ozbiljno štetan, može biti zabranjen ili dopušten, zavisno od platforme distribucije: zabranjeno na tradicionalnoj televiziji, dopušteno sa ili bez šifriranja u slučaju usluga na zahtjev i potpuno slobodno vidljiv na internetu. Posljedica je da u konvergentnom medijskom okruženju cjelokupna slika zaštite maloljetnika prilično fragmentisana.

U tom smislu zaključak je da se paralelno sa označavanjem i raspoređivanjem sadržaja mora raditi na medijskoj pismenosti, kako djece tako i roditelja, sa ciljem sticanja znanja za bezbjednu konzumaciju medijskih sadržaja.

Izveštavanje o događajima u koje su uključeni maloljetnici

Zaštita interesa maloljetnih lica od štetnih postupanja medija, osim zaštite maloljetnika kao gledaoca ili slušaoca, odnosi se i na izveštavanje o slučajevima u koje su uključena djeca, kao i učešće djece u različitim programskim sadržajima. Prethodna godina je pokazala da se upravo ovom vidu zaštite mora posvetiti značajnija pažnja.

Zakon o elektronskim medijima propisuje da je zabranjeno objavljivanje informacije kojom se otkriva identitet maloljetnika do 18. godine života uključenog u slučajeve bilo kojeg oblika nasilja, bez obzira da li je svjedok, žrtva ili izvršilac, kao i iznošenje pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života djeteta.

U vezi sa navedenim, a imajući u vidu dva događaja koja su tokom 2017. godine izazvala posebnu pažnju javnosti a koja su uključivala maloljetnike, posebna pažnja je posvećena obavezi elektronskih medija i portala da prilikom izveštavanja o nesrećama ili porodičnim tragedijama, moraju poštovati pravo na privatnost porodice žrtava i drugih osoba koje su pogođene tim događajima, kao i zabrani objavljivanja informacije kojom se otkriva identitet maloljetnika ili iznose pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života djeteta.

Ne dovodeći u pitanje javni interes da se ukaže na opravdanost ili osnovanost učestalih apela za animiranje javnosti u svrhu obezbjeđenja pomoći ugroženim licima, kao i na ulogu ili angažovanje nadležnih institucija u rješavanju takvih slučajeva, posebno kad su uključeni maloljetnici, Agencija ne može opravdati otkrivanje identiteta i pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života maloljetnika, zbog čega su izrečena dva upozorenja za kršenje navedenih standarda.

Emiteri su u više navrata podsjećani da se saglasno članu 13 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima prilikom izveštavanja o porodičnim tragedijama, mora poštovati pravo na privatnost žrtava i drugih osoba koje su pogođene tim događajima, da osobe u stanju bola ili šoka ne smiju biti izložene pritisku da daju intervjuue ili učestvuju u televizijskim i radijskim programima, te da dosljednom primjenom profesionalnih i etičkih standarda novinarskog kodeksa mediji imaju obavezu da na primjeren način realizuju obavezu informisanja javnosti i potrebu za iskazivanjem saosjećanja, uz eliminisanje rizika od senzacionalizma.

Imajući u vidu značaj ove teme organizovana je, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Agencije za elektronske medije, Regionalna konferencija Zapadnog Balkana **“Zaštiti i poštuju - Čuvajmo ljudska prava”**⁹⁷. Na konferenciji su održane četiri panel diskusije na kojima su razmijenjena mišljenja o zaštiti djece od štetnih medijskih sadržaja i zaštiti njihove privatnosti i porodičnog života u medijima. Ukazano je na potrebu aktivne zaštite prava djeteta u čemu je neophodna bliska saradnja institucija i medija.

*

* *

Komercijalne AVM komunikacije

Komercijalne audio-vizuelne komunikacije definišemo kao komercijalni sadržaj koji za osnovni cilj ima promociju subjekta ili proizvoda, a emituje se u okviru programa. Navedeno znači da komercijalna AVM komunikacija ima za cilj da gledaocu ili slušaocu putem oglasa, telepromocije, telešopinga, sponzorstva ili plasmana, preporuča određeni proizvod ili određenog subjekta. Način

⁹⁷ Vidi poglavlje „Međunarodna saradnja“.

promocije, ili način na koji se preporučivanje vrši, zavisi od forme komunikacije i kreće se od najneposrednijih formi (kakav je telešoping) do znatno posrednijih formi preporučivanja (kakvo je sponzorstvo).

Nadzor nad primjenom propisa vezanih za komercijalne AVM komunikacije pokazuje da se interes velikih oglašivača vremenom pomjerio od formi neposrednog oglašavanja (klasičan komercijalni oglas) ka oblicima isticanja proizvoda ili subjekta koji podrazumijeva uključivanje (vizuelno isticanje) ili pominjanje (zvučno, odn. verbalno isticanje) unutar programskog sadržaja. Navedeno znači da se bilježi trend rasta komercijalnih komunikacija koje znače da je promotivni element integrisan u urednički sadržaj, odnosno postavljen u kontekst njenog sadržaja. Potvrda navedenom je i da se, ukoliko bi posmatrali samo klasični televizijski ili radijski oglas, bilježe rijetka kršenja kvote maksimalno dozvoljenog oglasnog sadržaja. Dodatno, u strukturi programa značajno mjesto zauzimaju studijske forme, kolažnog tipa (npr. jutarnji program) koje su pogodne za plasiranje oglasnog unutar uredničkog sadržaja.



Imajući u vidu navedeno, tokom 2017. godine, Agencija je intenzivno radila na unapređenju prakse vezane za odvajanje oglasnog i uredničkog sadržaja, označavanja telepromocije, dosljedne primjene propisa vezanih za sponzorstvo, kao i sankcionisanje

prikrivenog oglašavanja.

Imajući u vidu uočene probleme u praksi, posebna pažnja je posvećena realizaciji prava i obaveza u vezi sa sponzorstvima. Naime, sponzori često posjeduju jaču ekonomsku poziciju u poslovnim pregovorima o sponzorstvu, te nastoje da istima obezbijede promociju koja je uočljivija i obuhvatnija nego što to zakon dozvoljava. Saglasno navedenom, Agencija je nastojala da se paralelnim monitoringom sadržaja sličnih po formi i sadržaju, za koje vlada interes istih oglašivača, postigne dosljedna primjena propisa i primjena prakse značajnih sponzora na tržištu.

U domenu primjene standarda vezanih za oglašavanje praksa pokazuje neophodnost izmjene postojeće regulative. Imajući u vidu da je Pravilnik o komercijalnim AVM komunikacijama donešen 2011. godine, te da su u međuvremenu značajno promijenjeni uslovi na tržištu, što podrazumijeva i implementaciju opštih trendova televizijske i radijske tehnologije, bilježe se i forme oglašavanja koje postojeća regulativa ne prepoznaje i koje bi trebalo detaljnije opisati i regulisati, obuhvatnije nego što to opšti principi postojeće regulative prepoznaju.

Minimum pravila vezanih za audiovizuelni medijski sadržaj u Evropskoj uniji propisuje Direktiva o audiovizuelnim medijskim uslugama, dokument koji je transponovan i u crnogorsko zakonodavstvo. Ovaj dokument je trenutno u fazi revizije i dio izmjena se odnosi i na standarde oglašavanja. Kako se usvajanje ovog dokumenta očekuje tokom 2018. godine, a imajući u vidu da primjena ovih standarda zahtijeva izmjenu poslovne prakse, kako emitera tako i oglašivača, to je izmjena postojeće regulative odgođena do usvajanja revidirane Direktive.

14. Poštovanje tehničkih uslova za proizvodnju i emitovanje programa

U toku 2017. godine, predstavnici Agencije su, kroz niz posjeta studijskim kapacitetima radio emitera, sagledali stepen usaglašenosti njihovog rada sa Pravilnikom o posebnim tehničkim, prostornim i kadrovskim uslovima za obavljanje djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa⁹⁸ (u daljem tekstu: Pravilnik o posebnim uslovima).

⁹⁸ „Sl.list CG“, br. 33/11.

Izvršen je pregled studijske tehnike svih komercijalnih i lokalnih javnih radijskih emitera u cilju utvrđivanja da li isti posjeduju adekvatnu projektnu dokumentaciju, da li ispunjavaju zahtijevane tehničke, prostorne i kadrovske uslove, kao i da li emiteri koriste dodijeljene radio-difuzne frekvencije u skladu sa izdatim odobrenjem i Planom raspodjele radio-difuznih frekvencija.

Navedene posjete i pregledi izvršeni su u periodu od 28.4. do 2.6.2017. godine i isti su pokazali da **u najvećoj mjeri, u pogledu tehničkih, prostornih i kadrovskih kapaciteta, emiteri ispunjavanju zahtijevane uslove.** Na osnovu istih može se zaključiti sljedeće:

- Radijski emiteri se prilikom adaptacije i izgradnje tehnoloških prostorija (studija, režije, montaža) u najvećoj mjeri pridržavaju odgovarajućih profesionalnih standarda.
- Emiteri posjeduju adekvatne prostorne kapacitete, ali u par slučajeva postoji prostor za unaprjeđenje i u ovom segmentu. Naime, postoji određen manji broj emitera koji je na samoj granici minimalnih prostornih kapaciteta koji su predviđeni Pravilnikom o posebnim uslovima.
- Komercijalni emiteri ispunjavaju zahtijevane minimalne kadrovske uslove, ali je prisutan trend automatizacije rada primjenom različitih softverskih rješenja. Zbog toga je broj zaposlenih sveden na najmanju moguću mjeru i optimiziran u skladu sa programskim potrebama emitera.
- Kada je riječ o lokalnim javnim emiterima, isti raspolažu sa adekvatnim kadrovskim i prostornim kapacitetima i imaju značajan potencijal za proizvodnju kvalitetnih programskih sadržaja koji zadovaljavaju potrebe lokalnih zajednica. U mnogim slučajevima imaju potencijala i za djelovanje na regionalnom nivou. Kod određenog broja lokalnih javnih emitera primjetna je ambicija da se realizuju i projekti lokalnih televizija, ukoliko bi za ovu vrstu projekata bilo moguće obezbijediti odgovarajuća finansijska sredstva.
- Određeni emiteri investiraju u novu opremu ili njeno usavršavanje i unaprjeđenje. U velikom broju slučajeva, kako kod komercijalnih, tako i kod javnih emitera primijećeno je da postoji trend kontinuiranog unaprjeđenja kako studijske, tako i emisione tehnike.
- Kod određenih emitera prisutan i trend da se značajan dio programa emitera proizvodi posredstvom tehnoloških kapaciteta emitera iz drugih država i da se takav program distribuira posredstvom predajničke mreže u Crnoj Gori. Drugim riječima, ovi emiteri i pored postojanja određenih prostornih i kadrovskih kapaciteta imaju minimalnu proizvodnju emitovanih sadržaja u Crnoj Gori. Ovakva situacija zahtijeva pažnju Agencije, pa postoji potreba da se širim djelovanjem i nadzorom, kako u programskom, tako i tehničkom dijelu, postigne da emiteri imaju zahtijevani nivo produkcije u Crnoj Gori. Naime, današnja tehnologija omogućava da emiter može, pored sopstvenih kapaciteta, relativno lako uz posredstvo internet distribucije, „uvoziti“ programske sadržaje, pa čak i program uživo i oglasne poruke.
- Pored pregleda studijske tehnike, izvršen je i pregled korišćenih radio-difuznih frekvencija, na ukupno 16 lokacija u Crnoj Gori. U ovom pogledu osim, u par slučajeva, emiteri koriste dodijeljene radio-difuzne frekvencije u skladu sa izdatim odobrenjima i Planom raspodjele radio-difuznih frekvencija. Na svim lokacijama na kojim je vršeno mjerenje, a na kojima je to bilo očekivano, nije zabilježeno emitovanje programa neprofitnog emitera “Radio Fatih”, kao i emitera “Radio Agro” i “Radio Best”.

15. Izrečene kaznene mjere

U 2017. godini, Agencija je registrovala, identifikovala i procesuirala slučajeve, te izrekla odgovarajuće mjere emiterima zbog kršenja programskih standarda, standarda vezanih za komercijalne audiovizuelne komunikacije, obaveza vezanih za autorsko i srodna prava i zbog neblagovremenog izmirivanja obaveze plaćanja godišnje naknade za emitovanje programa.

*

* *

Agenciji za elektronske medije je dostavljeno, u periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine, 43 prigovora na rad emitera sljedećih televizijskih i radio programa:

- „TV Pink M“ - 28 prigovora,
- „Prvi program RTCG“ (TVCG1) – 10 prigovora,
- „TV Vijesti“ - 3 prigovora,
- „TV Atlas“ - 1 prigovor,
- „TV Boin“ - 1 prigovor,
- „Radio DRS“ – 1 prigovor.

U prvostepenom postupku, odbijeno je 11 prigovora, prihvaćeno je 19 prigovora i izrečeno isto toliko upozorenja. Jedan prigovor je u jednom dijelu odbijen a u jednom usvajan, dok su sa dva zaključka spojena četiri prigovora. Pored toga, u toku je **devet** postupaka.

Zbog kršenja Zakona o elektronskim medijima, podzakonskih aktata Agencije i izdatih odobrenja za emitovanje, Agencija je povodom pomenutih prigovora izrekla upozorenja sljedećim emiterima:

TV program/sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
TV Atlas (sopstvena produkcija) ⁹⁹	član 59 st. 4 i 5 Zakona o elektronskim medijima - emiter nije obezbijedio najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posvećenog vijestima i informacijama iz zone pokrivanja, dnevno ne emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta ni informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta, ne pridržava prijavljene programske šeme dostavljene prilikom izdavanja odobrenja
Pink M (Minut, dva) ¹⁰⁰	čl. 7, 8 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter nije doprinio istinitom, cjelovitom i nepristrasnom informisanju, prekršio je načela objektivnosti, nepristrasnosti i tačnosti, nije vjerno prikazao ni omogućio da različiti pristupi i mišljenja budu profesionalno i korektno zastupljeni, propustio da svojim informativnim programom doprinese istinitom i nepristrasnom informisanju javnosti na pravičan i izbalansiran način
Pink M (Minut, dva) ¹⁰¹	čl. 7, 8, 11 i 12 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter nije doprinio cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti na pravičan ni izbalansiran način, nije vjerno prikazao ni omogućio da različiti pristupi i mišljenja budu profesionalno i korektno zastupljeni i uskratio priliku podnosiocima prigovora da učestvuju u programu
TVCG1 (Dnevnik) ¹⁰²	čl. 7, 8 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter je prekršio načelo objektivnosti i nepristrasnosti, nije doprinio cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti na pravičan i izbalansiran način

⁹⁹ Rješenje Agencije br. 02-386/3 od 06.04.2017.g.

¹⁰⁰ Rješenje Agencije br. 02-944/4 od 28.07.2017.g., 02-1349/4, 02-1350/4 i 02-1352/4 od 10.11.2017.g.

¹⁰¹ Rješenje Agencije br. 02-499/5 od 11.05.2017.g. i 02-689/3 od 07.06.2017.g.

¹⁰² Rješenje Agencije br. 02-1468/4 od 14.12.2017.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2017. godinu

TV program/sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
Pink M (Minut, dva) ¹⁰³	čl. 57 stav 3 Zakona o elektronskim medijima i 19 stav 1 alineja 5) Zakona o medijima – emiter je propustio da na adekvatan način označi izvor preuzetog predmetnog sadržaj od drugog emitera
TVCG1 (Dnevnik) ¹⁰⁴	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 Zakona o elektronskim medijima i čl. 7 i 8 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio načelo objektivnosti i nepristrasnosti i obavezu da se događaji moraju vjerno prikazati a različiti pristupi i mišljenja korektno zastupljena
Pink M (Minut, dva) ¹⁰⁵	čl. 57 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, 19 stav 1 alineja 5) Zakona o medijima i čl. 7, 8 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – propustio da na adekvatan način označi izvor preuzetog predmetnog sadržaj od drugog emitera, nije doprinio istinitom, cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti, emitovao je sadržaj koji nije bio ni pravičan ni izbalansiran
Pink M (Minut, dva) ¹⁰⁶	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 Zakona o elektronskim medijima i čl. 7, 8, 11 i 12 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio načela tačnosti, objektivnosti i nepristrasnosti, odnosno propustio da doprinese slobodnom, istinitom, cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti, kao i obavezu da informativni programi moraju biti pravični i izbalansirani, a činjenice i događaji korektno i profesionalno predočene i nije pružio priliku osobama čije se ime pominje da učestvuju u programu ili da komentarišu navode o nepodobnim djelima
TVCG1 (Iz pravog ugla) ¹⁰⁷	član 8 i 12 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter je prekršio načela tačnosti, objektivnosti i nepristrasnosti i nije pružio priliku osobama čije se ime pominje da učestvuju u programu ili da komentarišu navode o nepodobnim djelima
Pink M (Minut, dva) ¹⁰⁸	čl. 56 stav 4 Zakona o elektronskim medijima i čl. 7, 8 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter je prekršio načela tačnosti, objektivnosti i nepristrasnosti i propustio da svojim informativnim programom doprinese istinitom i nepristrasnom informisanju javnosti na pravičan i izbalansiran način
TVCG1 i Vijesti (Spot Demokratska CG) ¹⁰⁹	čl. 17 st. 3 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – korišćenje uvredljivih termina koji bi se mogli povezati sa određenom društvenom grupom
TV program/sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
TVCG1 (Dnevnik) ¹¹⁰	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 Zakona o elektronskim medijima i čl. 8 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio načelo nepristrasnosti i obavezu da se događaji moraju vjerno prikazati a različiti pristupi i mišljenja korektno zastupljena, nije doprinio cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti
TV Boin (Muzički spot) ¹¹¹	čl. 48 stav 1 i 57 stav Zakona o elektronskim medijima i člana 19 stav 1 alineja 5) Zakona o medijima - emiter je reemitovao programski sadržaj kojim se može ugroziti ustavni poredak Crne Gore i propustio da na adekvatan način označi izvor preuzetog predmetnog sadržaj od drugog emitera

Tabela 7.: Upozorenja izrečena u prvostepenom postupku, u periodu od 1. januara do 31. decembra 2017.

U drugostepenom postupku, Savjetu Agencije podneseno je **sedam** žalbi na prvostepena rješenja vezane za prigovore na rad navedenih televizijskih emitera. Od toga je odbijeno **šest** žalbi kao neosnovane a usvojena jedna žalba na zaključak (predmeti vraćeni prvostepenom organu na ponovni postupak).

¹⁰³ Rješenje Agencije br. 02-991/16 od 16.09.2017.g.¹⁰⁴ Rješenje Agencije br. 02-1260/4 od 20.10.2017.g.¹⁰⁵ Rješenje Agencije br. 02-1351/4 od 10.11.2017.g.¹⁰⁶ Rješenje Agencije br. 02-1378/4 od 18.12.2017.g. i 02-1427/4 od 14.12.2017.g.¹⁰⁷ Rješenja Agencije br. 02-1383/4 od 22.11.2017.g.¹⁰⁸ Rješenje Agencije br. 02-1395/4 od 29.12.2017.g.¹⁰⁹ Rješenje Agencije br. 02-1544/8 i 02-1544/9 od 22.12.2017.g.¹¹⁰ Rješenje Agencije br. 02-1556/4 od 29.12.2017.g.¹¹¹ Rješenja Agencije br. 02-1601/4 od 29.12.2017.g.

Agencija za elektronske medije je u ponovnom postupku, usvojila jedan prigovor i izrekla upozorenje emiteru „TV Pink M“ za programski sadržaj „Minut, dva“ (akt br. 02-659/7 od 05.07.2017.g.) zbog kršenja čl. 7, 8 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima jer emiter nije doprinio istinitom, cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti na pravičan ni izbalansiran način, nije vjerno prikazao ni omogućio da različiti pristupi i mišljenja budu profesionalno i korektno zastupljeni i uskratio priliku podnosiocima prigovora da učestvuju u programu.

Detaljnije informacije o uočenim nepravilnostima mogu se naći u aktima Agencije donesenim u predmetnim postupcima dostupnim na veb-sajtu Agencije.

Većina podnesenih prigovora, kao i izrečenih upozorenja ukazuje na kršenje standarda regulisanih Pravilnikom o programskim standardima koji su vezani za proizvodnju informativnog programa. Radi se, između ostalog, o osnovnim načelima rada i ponašanja medija, čija je primjena dobar indikator uređivačke politike medija i opredijeljenosti njegovih osnivača i urednika da to rade profesionalno i odgovorno.

Dio tih standarda više spada u domen samoregulacije, koja bi trebala da bude mehanizam za nadzor i provjeru dosljednosti u primjeni tih profesionalnih standarda i načela. Upravo zbog toga, opravdanost pojedinih važećih zakonskih i podzakonskih odredbi o radu elektronskih medija, upravo u dijelu regulisanja profesionalnih standarda, definitivno treba preispitati prilikom buduće revizije pravnog okvira.

Obaveza Agencije je da razmotri svaki prigovor na rad emitera, sagleda da li je došlo do kršenja propisanih standarda, te svojim odlukama ukaže na kršenje odnosno odsustvo kršenja standarda. Imajući to u vidu, Agencija je, nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, svoje odluke po prigovorima činila dostupnim javnosti putem svog veb-sajta. Objavljivanjem cjelokupnih odluka sa kompletnim obrazloženjima težilo se da se na transparentan način ukaže kako na proces na kojem se zasniva rad i postupanje Agencije za elektronske medije po prigovorima, tako i na pristup u sagledavanju da li je došlo do kršenja određenih standarda.

Agencija je uočila da su skoro svi podneseni prigovori uslijedili bez prethodnog podnošenja zahtjeva za objavljivanje ispravke ili odgovora. U određenim slučajevima, ni objavljivanje ispravke ili odgovora ne bi u potpunosti oslobodilo emitera od odgovornosti za kršenja standarda. Ipak, u značajnom broju slučajeva bi, za obje strane, bio pokazatelj postojanja ili odsustva opredijeljenosti medija da radi profesionalno i odgovorno.

*
* *

Zbog neovlašćenog reemitovanja sadržaja za koje emiter nije imao regulisana prava za određenu platformu i/ili teritoriju Crne Gore, Agencija je u toku 2017. godine izrekla upozorenja pružaocu AVM usluga na zahtjev „Total TV“ zbog reemitovanja serija „Sumnjiva lica“¹¹² i „Komšije“¹¹³.

U drugostepenom postupku, Savjetu Agencije podnesene su tri žalbe, dvije na prvostepena rješenja vezana za prigovore na rad navedenog pružaoca AVM usluge na zahtjev i jedna žalba na prvostepeno rješenje vezana za prigovor na rad pružaoca AVM usluge na zahtjev „Mtel“. Sve tri žalbe su odbijene¹¹⁴.

U ponovnom postupku, Savjeta Agencije za elektronske medije je na osnovu sprovedenog ponovnog postupka po presudama Upravnog Suda Crne Gore odbio jednu žalbu¹¹⁵ i obustavio u cjelosti postupak po žalbi¹¹⁶.

¹¹² Rješenje Agencije br. 02-03/2 od 17.01.2017.g.

¹¹³ Rješenje Agencije br. 02-464/23 od 17.07.2017.g.

¹¹⁴ Rješenja Savjeta Agencije br. 01-03/6 od 08.03.2017.g., 01-464/25 od 11.08.2017.g. i 01-87/2 od 23.01.2017.g.

¹¹⁵ Rješenja Savjeta Agencije br. 01-1376/1 od 18.11.2017.g.

¹¹⁶ Rješenja Savjeta Agencije br. 01-460/1 od 03.04.2017.g.

*
* *

Zbog kršenja čl. 44 st. 2 Zakona o elektronskim medijima, člana 16 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga¹¹⁷ i obaveza propisanih tačkom 6. odobrenja za emitovanje, koje se odnose na **neblagovremeno izmirivanje obaveze plaćanja godišnje naknade za emitovanje**, Agencija je, u okviru nadzora nad radom emitera, **izrekla upozorenje sljedećim emiterima:**

- u martu 2017. godine:

	Emiter	Radijski/TV program
1.	„ADNAN“ D.O.O.	„TV GLAS PLAVA“
2.	„AMARTY“ D.O.O.	„RADIO BEST“
3.	„BALKAN CHANNEL“ D.O.O.	„TV BALKAN“
4.	„BLUE MOON“ D.O.O.	„TV MBC“
5.	„BOIN“ D.O.O.	„TV BOIN“
6.	„BRADVA-COMPANY“ O.D	„RADIO LUNA“
7.	„EUROGUM“ D.O.O.	„RADIO STAR FM“
8.	„M-CORONA“ D.O.O.	„TV CORONA“
9.	„MEDIA SOLUTION“ D.O.O.	„TV LIFE&HOLIDAY“
10.	„DRUŠTVO ZA RAVNOPRAVNOST I TOLERANCIJU - AI“ NVO	„TV SRPSKA“
11.	„SKADAR LAKE“ NVO	„RADIO SKADAR LAKE“
12.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA BUDVA“ D.O.O.	„RADIO BUDVA“
13.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA NIKŠIĆ“ D.O.O.	„RADIO NIKŠIĆ“
14.	„SUN SUN“ D.O.O.	„TV SUN“
15.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA BUDVA“ D.O.O.	„TV BUDVA“
16.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA NIKŠIĆ“ D.O.O.	„TV NIKŠIĆ“
17.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO TELEVIZIJA PLJEVLJA“ D.O.O.	„TV PLJEVLJA“
18.	„ZEN MASTER PRODUCTION“ D.O.O.	„TV NOVI“

Tabela 8.: Upozorenja zbog neizmirivanja godišnje naknade – mart 2017.g.

- u junu 2017. godine:

	Emiter	Radijski/TV program
1.	„ADNAN“ D.O.O.	„TV GLAS PLAVA“
2.	„AST“ D.O.O.	„TV PRVA“
3.	„BALKAN CHANNEL“ D.O.O.	„TV BALKAN“
4.	„BLUE MOON“ D.O.O.	„TV MBC“
5.	„BOIN“ D.O.O.	„TV BOIN“
6.	„M-CORONA“ D.O.O.	„TV CORONA“
7.	„MEDIA SOLUTION“ D.O.O.	„TV LIFE&HOLIDAY“
8.	„DRUŠTVO ZA RAVNOPRAVNOST I TOLERANCIJU - AI“ NVO	„TV SRPSKA“
9.	„TELEVIZIJA VIJESTI“ D.O.O.	„TV VIJESTI“
10.	„ZEN MASTER PRODUCTION“ D.O.O.	„TV NOVI“

Tabela 9.: Upozorenja zbog neizmirivanja godišnje naknade – jun 2017.g.

- u oktobru 2017. godine:

	Emiter	Radijski/TV program
1.	„ADNAN“ D.O.O.	„TV GLAS PLAVA“
2.	„AMD ZARUBICA COMPANY“ D.O.O.	„RADIO Z“
3.	„AST“ D.O.O.	„RADIO PRVA“

¹¹⁷ „Sl. list CG“, br. 25/11, 26/12, 38/14, 18/15 i 11/16.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2017. godinu

	Emiter	Radijski/TV program
4.	„BLUE MOON“ D.O.O.	„TV MBC“
5.	„BOIN“ D.O.O.	„TV BOIN“
6.	„BRADVA-COMPANY“ O.D	„RADIO LUNA“
7.	„EUROGUM“ D.O.O.	„RADIO STAR FM“
8.	„HIT FM“ D.O.O.	„RADIO S2“
9.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA NIKŠIĆ“ D.O.O.	„RADIO NIKŠIĆ“
10.	„LOKALNI JAVNI EMITER RADIO I TELEVIZIJA NIKŠIĆ“ D.O.O.	„TV NIKŠIĆ“
11.	„M-CORONA“ D.O.O.	„RADIO CORONA“
12.	„M-CORONA“ D.O.O.	„TV CORONA“
13.	„MEDIA SOLUTION“ D.O.O.	„TV LIFE&HOLIDAY“
14.	„NATIONAL RESEARCH INSTITUTE.MNE“ D.O.O.	„TV CHANNEL1“
15.	„DRUŠTVO ZA RAVNOPRAVNOST I TOLERANCIJU - AI“ NVO	„TV SRPSKA“
16.	„SUN SUN“ D.O.O.	„TV SUN“
17.	„TELEVIZIJA VIJESTI“ D.O.O.	„TV VIJESTI“
18.	„ZEN MASTER PRODUCTION“ D.O.O.	„TV NOVI“

Tabela 10.: Upozorenja zbog neizmirivanja godišnje naknade – oktobar 2017.g.

Zbog kršenja čl. 55, 58 i 59 Zakona o elektronskim medijima i obaveza propisanih tačkom 2.1. Odobrenja za emitovanje, koje se odnose na dobnu kategorizaciju i raspoređivanje programa, pridržavanje prijavljene strukture programa i emitovanje informativnog programa, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera pokrenula postupke protiv sljedećih emitera:

Emiter	Radijski/TV program	Uočeno kršenje		
		Član 58 ZEM – Značajna promjena strukture programa	Član 59 ZEM - Informativni program	Član 55 ZEM - Dobna kategorizacija i raspoređivanje programa
NVO "Đakomo Adriatic"	Radio Adriatic		x	
Eurogum d.o.o.	Radio Star FM		x	
Hit FM d.o.o.	Radio S2		x	
NVO DRT AI	Srpski radio	x		
M-Corona d.o.o.	Radio Corona	x	x	
Jumedia Mont d.o.o.	Radio D	x	x	
Neboelectronic d.o.o.	Radio S		x	
M.D. Company d.o.o.	Radio D+	x	x	
Media International Corporation d.o.o.	Radio DRS	x	x	
NVO Hrvatska Krovna Zajednica	Radio Dux	x	x	
Gresa Trade d.o.o.	Radio Elita	x	x	
Oki Air Broadcasting d.o.o.	Radio Mag		x	
Oki Air Broadcasting d.o.o.	Radio Elmag	x	x	
Topolica d.o.o.	Radio F		x	
NVO Glas Plava	Radio Glas Plava	x	x	
Jupok d.o.o.	Radio Jupok	x	x	
NVO Stereotip	Radio City	x	x	
NVO SAFRA	Radio Krš	x	x	
TDM MIX d.o.o	Radio Laki	x	x	

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2017. godinu

Emiter	Radijski/TV program	Uočeno kršenje		
		Član 58 ZEM – Značajna promjena strukture programa	Član 59 ZEM - Informativni program	Član 55 ZEM - Dobna kategorizacija i raspoređivanje programa
Radio televizija Mojkovac d.o.o.	Radio Mojkovac	x	x	
TDI Radio d.o.o.	Radio TDI	x	x	
My name d.o.o.	Radio Titograd	x	x	
NVO "Plus 103"	Radio Plus	x		
NVO Skadar Lake	Radio Skadar Lake	x		
Metropolitan Media d.o.o.	Radio Svetigora	x		
AMD Zarubica Company d.o.o.	Radio Z	x	x	
Radio Zeta d.o.o.	Radio Zeta	x		
083 Vučeljić d.o.o.	Radio 083	x	x	
NVO Udruženje Roma Crne Gore	Romski radio	x		
Mir i Teuta d.o.o.	Radio Teuta	x	x	
Talas Bihora d.o.o.	Radio Petnjica	x	x	
Atlas Media Group d.o.o.	Televizija Atlas	x		x
Boin d.o.o.	TV Boin	x		
M-Corona d.o.o.	TV Corona	x	x	
Zen Master Production d.o.o.	Novi TV	x	x	x
Lutrija Crne Gore a.d.	TV 777	x		
NVO Društvo za ravnopravnost i toleranciju - AI	Srpska TV	x		x
Sun Sun d.o.o.	TV Sun	x		
Mir i Teuta d.o.o.	TV Teuta	x	x	
Blue Moon d.o.o.	Televizija MBC	x	x	
Lokalni javni emiter Radio Rožaje d.o.o.	Radio Rožaje		x	
Radio televizija Ulcinj d.o.o.	Radio Ulcinj		x	
Lokalni javni emiter Radio i televizija Nikšić d.o.o.	TV Nikšić		x	x
Lokalni javni emiter Radio i televizija Pljevlja d.o.o.	TV Pljevlja		x	x

Tabela 11.: Postupci pokrenuti zbog kršenja obaveze poštovanja prijavljene programske strukture/ minimalnog učešća informativnog programa/dobne kategorizacije i raspoređivanja programa

Nakon sprovedenog postupka, Agencija je izrekla 22 upozorenja emiterima zbog kršenja navedenih odredbi Zakona (**četiri** upozorenja zbog kršenja čl. 58 Zakona, **šest** upozorenja zbog kršenja čl. 59 Zakona, 10 upozorenja zbog kršenja čl. 58 i 59 Zakona i **dva** upozorenja zbog kršenja čl. 55 i 59 Zakona) i obustavila postupke pokrenute protiv sedam emitera, koji su usaglasili emitovanje sa Zakonom o elektronskim medijima i Odobrenjem za emitovanje, dok je osam emitera dobilo saglasnost za promjenu programske strukture, te im je izmijenjeno odobrenje za emitovanje.

10. Zaštita konkurencije

Krajem 2017.g. **Agencija za elektronske medije je sa Agencijom za zaštitu konkurencije potpisala memorandum o saradnji**. Polazeći od člana 11 Zakona o elektronskim medijima i člana 37 Zakona o zaštiti konkurencije¹¹⁸, Memorandumom je regulisana saradnja dvije agencije povodom sagledavanja stanja i sprovođenja analiza i istraživanja tržišta audiovizuelnih medijskih (AVM) usluga i usluga elektronskih komunikacija koje predstavljaju uslov za pružanje i/ili pristup AVM uslugama.

Agencije su se saglasile da će sarađivati u oblastima od zajedničkog interesa, koje će uključivati, ali se neće ograničavati na:

1. razvoj i razmjenu znanja i informacija od značaja za promociju i zaštitu konkurencije i prevenciju zloupotreba dominantnog položaja na tržištu ili tržištima usluga koje predstavljaju uslov za pružanje i/ili pristup AVM uslugama.
2. unapređenje transparentnosti vlasništva i finansiranja pružalaca AVM usluga i sa njima povezanih lica u smislu Zakona o elektronskim medijima i Zakona o zaštiti konkurencije kroz:
 - promociju i učešće u kreiranju, implementaciji i praćenju dobre prakse u ovoj oblasti;
 - planiranje i sprovođenje istraživanja uz korišćenje sopstvenih ili donatorskih sredstava;
 - organizovanje zajedničkih obuka u zemlji ili inostranstvu za zaposlene u agencijama;
 - organizovanje domaćih ili međunarodnih skupova (konferencije, seminari i drugi javni događaji) za na kojima će biti prezentirani rad, rezultati i izazovi agencija u oblasti zaštite konkurencije na tržištu AVM usluga i povezanih tržišta;
 - organizovanje tematskih treninga/obuka/predavanja za zaposlene u pružaocima AVM usluga, a posvećene pojedinim aspektima zaštite konkurencije i prevencije zloupotrebe dominantne pozicije na tržištu;
 - pripremanje i sprovođenje projekata od zajedničkog interesa u oblastima koje su obuhvaćene ovim Memorandumom.

*
* *

Agencija za elektronske medije i Agencija za zaštitu konkurencije ostvaruju aktivnu saradnju zasnovanu na razmjeni informacija od značaja za promociju i zaštitu konkurencije i prevenciju zloupotreba dominantnog položaja na tržištu ili tržištima usluga koje predstavljaju uslov za pružanje i/ili pristup AVM uslugama.

U tom kontekstu Agencija za zaštitu konkurencije se u toku 2017. god. dva puta obratila Agenciji za elektronske medije sa zahtjevom za dostavljanje podataka i mišljenja neophodnih za sprovođenje **postupka analize uslova konkurencije na tržištu usluga nabavke, proizvodnje i prodaje i distribucije medijskog sadržaja na teritoriji Crne Gore putem različitih tehnologija**.

Predmetni postupci su vođeni po inicijativi:

- privrednog društva „Radio-Difuzni Centar“ d.o.o. za ispitivanje povrede konkurencije od strane „TELEMACH“ d.o.o.
- privrednog društva „M-tel“ d.o.o. zbog potencijalnih povreda konkurencije od strane privrednog društva „Totla TV Montenegro“ d.o.o.

Agencija za elektronske medije je dostavila sve relevantne podatke kojima raspolaže, a koji Agenciji za zaštitu konkurencije mogli koristiti za sprovođenje **postupka pokrenutih** na osnovu navedenih inicijativa.

¹¹⁸ „Sl.list CG“, br. 44/12.

16. Podržane kampanje od javnog interesa

Agencija za elektronske medije je i u 2017. godini nastavila da pomaže i podržava afirmaciju i promociju akcija i kampanja od *značaja za građane, većinu građana ili manjinsku društvenu grupu*. U tom smislu, pozitivno je odgovoreno na 47 inicijativa organizatora javnih kampanja, tako što je Agencija, u skladu sa svojim ovlaštenjima, ukazivala na činjenicu da se emitovanje ovakvih tematskih radio i TV spotova ne uračunava u dozvoljenu kvotu dnevnog oglašavanja emitera. Time je doprinijela njihovom učestalijem emitovanju i snažnijoj javnoj afirmaciji društvenih ciljeva podržanih promotivnih kampanja.

Podržane su sljedeće kampanje:

- **kampanja „Šta je Vlada obećala do 2020?“**, realizovana od strane NVO „Institut Alternativa“, koja je imala za cilj da doprinese unapređenju prakse dobrog upravljanja, kao i promociji ključnih ciljeva „Strategije reforme javne uprave 2016-2020“. Kampanja je bila dio projekta „Civilno društvo za dobru upravu: Da služi i zasluži“, finansiranog od strane Evropske unije kroz Program podrške lokalnim organizacijama.
- **kampanja za promociju humanitarnih akcija**, realizovana od strane Fudbalskog kluba „Budućnost“, a koja je imala cilj da popularizuje i podrži društveno-odgovorne aktivnosti kroz prikupljanje sredstava od prodaje ulaznica za prvenstvene utakmice.
- **kampanja „Znanje i vještine za posao“**, realizovana od strane NVO „Centar za građansko obrazovanje“, koja je imala za cilj da doprinese rješavanju problema nezaposlenosti diplomiranih visokoškolaca u Crnoj Gori, unapređenju njihovih vještina i znanja, kao i uključivanje na tržište rada.
- **kampanja za promovisanje filantropije u Crnoj Gori**, realizovana tokom februara 2017. godine, od strane NVO „Fond za aktivno građanstvo“, predstavljala je dio projekta Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori „De Facto Aktivni“ imala je za cilj da promoviše i podstakne odgovornost i brigu o drugima.
- **kampanja za promovisanje međunarodnog festivala dječije pjesme „Naša radost“**, realizovana od strane Javne ustanove za brigu o djeci „Dječiji savez“, a pod pokroviteljstvom Glavnog grada Podgorica.
- **kampanja za promociju konkursa za dodjelu nagrade za istraživačko novinarstvo**, realizovana od strane Instituta za medije, a u ime Evropske unije, koja je imala za cilj da afirmiše nagradu, odnosno pozove najširu, a posebno stručnu medijsku javnost, kao i zainteresovane autore/novinare da u što većem broju kandiduju svoje priče.
- **kampanja za promociju humanitarnog internacionalnog košarkaškog turnira „U16 Bar Basketball cup“**, realizovana od strane Opštine Bar, a koja je imala za cilj prikupljanje sredstava za izgradnju dnevnog centra za djecu sa posebnim potrebama.
- **kampanja za promociju stručnog obrazovanja**, realizovana od strane Ministarstva prosvjete, koja je imala za cilj podizanje nivoa svijesti roditelja i mladih o načinima na koje stručno obrazovanje može doprinijeti adekvatnom razvoju i uspješnom pozicioniranju na tržištu rada.
- **kampanja „Od marta do juna nek se svi osvijeste, u Skadarskom jezeru ribe se mrijeste“**, realizovana od strane Javnog preduzeća „Nacionalni parkovi Crne Gore“, koja je imala za cilj da doprinese podizanju nivoa svijesti o važnosti očuvanja životne sredine, biodiverziteta i ribljeg fonda u Nacionalnom parku Skadarsko jezero.

Članom 39 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama propisano je da se u vrijeme trajanja oglašavanja ne uračunava emitovanje saopštenja, najava ili poziva za izvođenje javnih radova i dobrotvornih i humanitarnih akcija, koji se objavljuju bez naknade, kao i emitovanje besplatnih oglasa državnih organa i organizacija, organa lokalne samouprave i javnih službi koje promovišu aktivnosti i mjere koje su od značaja za građane, većinu građana ili manjinsku društvenu grupu.

- **kampanja „Krv nije voda“** realizovana od strane Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore, u saradnji sa Univerzitetom Crne Gore, s ciljem edukovanja i povećanja informisanosti mladih ljudi, prvenstveno studenata o značaju dobrovoljnog davanja krvi.
- **kampanja „Ulcinj protiv korupcije – Ulqini kunder korrupsionit“**, realizovana od strane NVO „UL info“, predstavljala je dio projekta „Misli lokalno – djeluj lokalno“ koja je imala za cilj povećanje svijesti građana i transparentnost rada lokalne samouprave u borbi protiv korupcije na lokalnom nivou.
- **kampanja za promociju kulturne manifestacije „Džada film fest“**, koju je realizovala agencija „Link Creative Studio“, tokom juna 2017. godine, na sedam podgoričkih ulica.
- **kampanja za promociju sposobnosti i kapaciteta Vojske Crne Gore**, realizovana krajem maja i početkom juna 2017. godine od strane Ministarstva odbrane, koja je imala za cilj afirmaciju i prikaz sposobnosti Vojske Crne Gore u proteklih 11 godina.
- **kampanja za promociju naučnog skupa „X crnogorski medijski dijalozi“**, koju je krajem maja mjeseca realizovala NVU „Istraživački medijski centar“.
- **kampanja „Ne rugaj se“**, realizovana od strane Gimnazije „Niko Rolović“ iz Bara, u saradnji sa Savjetom Evrope predstavljala je dio projekta „Democratic School Governance for inclusion: a whole community approach“, a imala je za cilj podsticanje tolerancije i uvažavanja različitosti u Crnoj Gori.
- **kampanja za promociju upisa XI generacije polaznika koji se školuju po Obrazovnom programu za zanimanje policajac/ka**, koju je sredinom juna 2017. godine, realizovala Policijska akademija iz Danilovgrada.
- **kampanja za promociju poklon koncerta**, realizovana od strane Fudbalskog kluba „Budućnost“, a povodom osvajanja prvog mjesta u Crnogorskoj fudbalskoj ligi u sezoni 2016/2017. Koncert je održan 09.07.2017. godine, sa početkom u 21 sat na stadionu malih sportova u Podgorici.
- **kampanja „Azil u zemlji progonjenih“**, kreirana od strane NVO „35 mm“, koja je imala za cilj da informiše crnogorsku javnost o životima izbjeglica, azilantima i tražiocima azila u Crnoj Gori.
- **kampanja za promociju upisa zainteresovanih lica na Fakultet dramskih umjetnosti sa Cetinja** koja je realizovana tokom juna 2017 godine.
- **kampanja „Zapošljavanjem do inkluzije“**, realizovana od strane NVO „Centar za građansko obrazovanje“, koja je imala za cilj poboljšanje zaposlenosti osoba sa invaliditetom kroz informisanje, aktivaciju, neformalnu obuku i radnu praksu.
- **kampanja „Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti“**, realizovana od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, koja je imala za cilj osnaživanje lokalnih, ali i institucija na nacionalnom nivou u pravcu rodno osjetljivog i fleksibilnijeg pristupa razvoju lokalne ekonomije, kao i osnaživanje i podsticanje žena da uđu u preduzetništvo.
- **kampanja „Pruži ruku za život. Daruj krv“** realizovana od strane Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore, Crvenog krsta Crne Gore i Radio Televizije Crne Gore, s ciljem podizanja svijesti među opštom populacijom o značaju dobrovoljnog davanja krvi.
- **kampanja za promociju humanitarnog koncerta**, koja je krajem jula 2017. godine realizovana od strane NVO „Humanitarno društvo slijepih i civilnih invalida rata“ iz Tivta.
- **kampanja za promociju besplatne nacionalne SOS linije za žrtve trgovine ljudima**, koju je realizovalo Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, a koja je imala za cilj podizanje nivoa svijesti javnosti o problemu trgovine ljudima.
- **kampanja za promociju manifestacije „Bokeljska noć“**, koja je realizovana od strane Javne ustanove Kulturni centar „Nikola Đurković“ iz Kotora, a imala je za cilj afirmaciju tradicionalne kotorske kulturne manifestacije.

- **kampanja za promociju Evropskog padobranskog prvenstva** realizovana od strane Vazduhoplovnog sportskog saveza Crne Gore, pod pokroviteljstvom Međunarodne vazduhoplovne organizacije FAI. Prvenstvo je održano u Podgorici, u periodu od 26. do 31. avgusta 2017 godine.
- **kampanja za promovisanje kulturne manifestacije „Oda životu“**, koju je početkom septembra, realizovala NVO „WAG Montenegro“, u saradnji sa Ministarstvima kulture, prosvjete i turizma i Sekretarijatom za kulturu i sport Glavnog grada.
- **kampanja za promovisanje manifestacije „III internacionalni sajam knjiga“**, realizovana od strane Sekretarijata za kulturu i sport Glavnog grada koja je imala za cilj da doprinese promovisanju pisane riječi, interakciji književnih stvaralaca, izdavača i prevodilaca.
- **kampanja kojom se promoviše Dan unutrašnjih poslova, 2. oktobar**, realizovana od strane Ministarstva unutrašnjih poslova.
- **kampanja za promociju benefita koje nude izmjene i dopune Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama (ZOSFF)** koju je krajem septembra 2017. godine, realizovala Centralna banka Crne Gore.
- **kampanja za promociju humanitarnog koncerta**, koja je početkom oktobra 2017. godine u okviru međunarodnog dana bijelog štapa realizovana od strane NVO „Humanitarno društvo slijepih i civilnih invalida rata“ iz Tivta.
- **kampanja za promociju dokumentarnog filma „Filantropija – de Fakto Aktivni“** realizovana od strane NVO „Fond za aktivno građanstvo“, predstavljala je dio kampanje započete u februaru 2017. godine, a imala je za cilj da afirmiše i predstavi stanje filantropije u Crnoj Gori.
- **kampanja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove**, organizovana tokom oktobra 2017. godine sa ciljem podizanja nivoa svijesti građana o značaju kontrole i iskorjenjivanja bjesnila kod divljih životinja.
- **kampanja za promociju Evropskog džudo prvenstva za mlađe seniore U23**, koja je sredinom oktobra 2017. godine realizovana od strane Džudo saveza Crne Gore.
- **kampanja za promociju manifestacije „24 Podgorički maraton“**, koju je krajem oktobra, realizovao Atletski savez Crne Gore, odnosno Direkcija „24 Podgoričkog maratona“.
- **kampanja „Zaustavimo nasilje“**, realizovana od strane Vlade Crne Gore i UNICEF-a, uz podršku Evropske unije, koja je imala za cilj promovisanje dostojanstvenog i nenasilnog vaspitavanja djece.
- **kampanja „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“** realizovana od strane Sistema Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori u okviru koje je urađen spot za muzičku numeru „Moja Mare“ u izvođenju muzičkog sastava „Who See klapa“, a koja je imala za cilj da ukaže na različite pojavne forme nasilja nad ženama, kao i na teške i dugoročne posljedice ignorisanja tog problema.
- **kampanja „Budi šampion“**, realizovana od strane Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori, koja je imala za cilj podizanje nivoa svijesti o vrijednostima prirodne sredine, pravilnom upravljanju otpadom i zaštiti nacionalnih parkova Crne Gore.
- **kampanja za promociju zaštite prava potrošača**, realizovana u okviru projekta „Unapređenje kapaciteta organizacija civilnog društva i sistema zaštite potrošača u Crnoj Gori – ZAŠTITI.ME“ od strane NVO „Centar za monitoring i istraživanje“, u saradnji sa NVO „Centar za zaštitu potrošača“, Crnogorskom LGBTQ asocijacijom i Mrežom za afirmaciju procesa evropskih integracija.
- **kampanju za promociju Festivala filma o ljudskim pravima „UBRZAJ 2016“**, realizovana od strane Centra za građansko obrazovanje, koja je imala za cilj podizanje svijesti građana i građanki o važnosti ljudskih prava i njihove zaštite i unapređenja, ali i vrijednosnog okvira koji podstiče harmonične odnose među različitim po bilo kom osnovu.

- **kampanju za promociju zaštite djece od štetnih programskih sadržaja**, realizovana od strane Misije OEBS-a u Crnoj Gori, a u saradnji sa Kancelarijom zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Agencijom za elektronske medije.
- **kampanja „Neželjena“**, realizovana od strane Agencije McCANN, koja je imala za cilj borbu protiv selektivnih abortusa u Crnoj Gori, kao i zloupotrebu prenatalnih testova.
- **kampanja za promociju „Podgorica film festivala“**, realizovana tokom novembra 2017. godine od strane Crnogorske kinoteke.
- **kampanja „Change Your Mindset-Sport4Everyone“**, realizovana od strane Paraolimpijskog komiteta u Crnoj Gori, koja je imala za cilj uključivanje što većeg broja mladih sa invaliditetom u sportsko-rekreativne aktivnosti.
- **kampanja za promociju filmskog festivala „Green Montenegro International Film Fest“**, realizovana od strane Organizacionog odbora festivala, koja je imala za cilj podizanje nivoa svijesti o potrebi zaštite i očuvanja životne sredine, kao i unapređenje znanja i informisanosti o ekologiji.
- **kampanja o važnosti imunizacije djece**, realizovana u periodu od 15.12.2017 do 15.01.2018. od strane Doma zdravlja - Podgorica, u saradnji sa Udruženjem domova zdravlja Crne Gore, a pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja, koja je imala za cilj podizanje nivoa svijesti roditelja o važnosti imunizacije kod djece.
- **kampanja za promociju poziva građanima da prisustvuju nalaganju badnjaka u određenim opštinama Crne Gore**, koju je krajem decembra 2017 godine realizovala Crnogorska pravoslavna crkva.

17. *Transparentnost vlasništva pružalaca AVM usluga*

U cilju zaštite pluralizma i podsticanja raznovrsnosti elektronskih medija, Zakonom o elektronskim medijima propisane su mjere¹¹⁹ obezbjeđenja transparentnosti vlasništva pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga.

Naime, članom 129 ovog Zakona, propisano je da je pružalac AVM usluge dužan da, do 31. decembra tekuće godine, Agenciji dostavi podatke o fizičkim i pravnim licima (ime/naziv, sjedište/prebivalište) koja su u toku te godine neposredno ili posredno postala imaoci akcija ili udjela u tom pružaocu AVM usluge, sa podatkom o procentu tih akcija ili udjela.

Nadalje, propisana je i obaveza pružalaca AVM usluga da, do 31. decembra tekuće godine, Agenciji dostave podatke o svom vlasničkom učešću u drugim pravnim licima koja su pružaoci AVM usluge, kao i učešću njegovih vlasnika većem od 10% u vlasništvu pravnih lica koja su pružaoci AVM usluga.

Saglasno zakonom propisanoj obavezi, nakon prikupljanja i obrade svih dostavljenih podataka, Agencija je, putem svoje internet stranice www.ardcg.org, objavila pregled podataka o transparentnosti vlasništva pružalaca AVM usluga za 2017. godinu koji sadrže:

- podatke o fizičkim i pravnim licima koja su u toku 2017. godine neposredno ili posredno postala imaoci - akcija ili udjela u pružaocima AVM usluga, i
- podatke o vlasničkom učešću pružalaca AVM usluga koji na dan 31. decembra 2017. godine imaju vlasničko učešće u drugim pravnim licima koja su pružaoci AVM usluge ili/i pravnim

¹¹⁹ Članom 129 Zakona o elektronskim medijima, propisano je da je pružalac AVM usluge dužan da, do 31.12. tekuće godine, Agenciji dostavi podatke o fizičkim i pravnim licima koja su u toku te godine neposredno ili posredno postala imaoci akcija ili udjela u tom pružaocu AVM usluge, sa podatkom o procentu tih akcija ili udjela. Propisana je i obaveza pružalaca AVM usluga da, do 31.12. tekuće godine, Agenciji dostave podatke o svom vlasničkom učešću u drugim pravnim licima koja su pružaoci AVM usluge, kao i učešću njegovih vlasnika većem od 10% u vlasništvu pravnih lica koja su pružaoci AVM usluga.

licima koja su izdavači dnevnih štampanih medija ili/i obavljaju djelatnost informativne agencije.

Objavljeni podaci odnose se na značajne promjene vlasničke strukture pojedinih pružalaca AVM usluga ili na nove pružaoce kojima su prvi put izdata ili na koje su prenijeta odobrenja za pružanje AVM usluga.

*
* *

Prilikom izdavanja dva nova odobrenja za pružanje AVM usluga u toku 2017. godine, Agencija je posebno razmatrala da li bi se izdavanjem odobrenja ostvarila nedozvoljena medijska koncentracija u smislu Zakona o elektronskim medijima.

Takođe, prilikom promjene vlasničke strukture ili prenosa odobrenja za emitovanje, Agencija je vodila računa da li postoji medijska koncentracija i ukoliko postoji da li je dozvoljena.

Uvažavajući činjenicu da je tokom 2017.g. određen broj emitera podnio zahtjeva za dobijanje saglasnosti za prenos odobrenja za emitovanje ili značajnu promjenu vlasničke strukture, Agencija je u svakom pojedinom slučaju vodila računa da li bi planirane promjene dovele do nedozvoljene medijske koncentraciju.

Emiter „Adnan“ d.o.o, osnivač elektronskih medija “Televizija Glas Plava” i “Radio Glas Plava” je odobrenje za emitovanje radijskog programa “Radio Glas Plava” trajno prenio na NVO „Glas Plava”¹²⁰, čime je kod ovog emitera prestala da postoji medijska koncentracija.

18. Ostvarivanje i zaštita autorskih prava

Ostvarivanje i zaštita autorskih prava zauzimaju značajno mjesto u svakodnevnom radu Agencije. Kao i prethodne godine, posebna pažnja je bila usmjerena na regulisanje autorskog i srodnih prava u vezi reemitovanja TV programa i posebno zaštite i ostvarivanja ekskluzivnih prava emitovanja za pojedine programske sadržaje.

Zbog neovlašćenog iskorišćavanja autorskih djela Agenciji kao nadležnom organu za nadzor nad primjenom obaveza iz domena zaštite autorskog i srodnih prava u radu pružalaca AVM usluga na zahtjev, **podnijeta su dva prigovora** na rad pružalaca AVM usluga na zahtjev.

Evidentno je da su pružaoci AVM usluga na zahtjev u odnosu na prethodnu godinu **poboljšali praksu poštovanja autorskog i srodnih prava** u pogledu „zatamnjenja“ programskih sadržaja, za koje dobijaju informacije od emitera da nisu regulisali prava reemitovanja za Crnu Goru. Bez obzira na navedeno, pružaoci AVM usluga na zahtjev se često nađu u poziciji da budu odgovorni zbog neovlašćenog reemitovanja. Zbog kršenja ovog standarda, **Agencija je u 2017. godini izrekla dva upozorenja**.

Praksa „zatamnjenja“ programskih sadržaja je toliko učestala, posebno kada su u pitanju programski sadržaji na „RTS-u“, da izaziva ozbiljno nezadovoljstvo kod korisnika. Imajući u vidu da više od 80% domaćinstava gleda televizijski program koristeći usluge pružalaca AVM usluga na zahtjev i emiteri iz Crne Gore imaju poseban interes da zaštite svoja prava na emitovanje programskih sadržaja koji se neovlašćeno reemituju u Crnoj Gori. Zbog činjenice da su „zatamnjeni“ programski sadržaji, na programima pružalaca AVM usluga, izuzetno interesantni za crnogorske gledaoce, emiteri iz Crne Gore sve češće otkupljuju navedene sadržaja i time pokušavaju zadovoljiti zahtjeve tržišta.

Agencija je posebno vodila računa o primjeni člana 83 st. 1 i 2 Zakona o elektronskim medijima i odobrenja za pružanje AVM usluga na zahtjev, kojima je propisano da je pružalac ovih usluga, prije početka uključivanja RTV programa u katalog programa i početka njegove distribucije,

¹²⁰Rješenjem Savjeta Agencije data je saglasnost za trajni prenos Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-18 sa privrednog društva „Adnan“ d.o.o. na NVO „Glas Plava“ (br. 01-1238/4 od 09.10.2017.g.).

dužan da pribavi prethodnu saglasnost vlasnika programa, kao i da je obavezan da distribuira RTV programe istovremeno, u potpunosti i bez promjena, u skladu sa dobijenim odobrenjem, kao i da poštuje zaštićena autorska i srodna prava.

U organizaciji Organizacije za kolektivnu zaštitu prava producenata "A-prava Montenegro", u novembru 2017.godine, održan je seminar na temu „Kolektivni menadžment u autorskom i srodnim pravima i uspostavljanje sistema naknade za privatno umnožavanje - Private Copying Levy". Seminar je organizovan u saradnji sa Zavodom za intelektualnu svojinu Srbije, AIPA-om iz Slovenije, AGICOA-om, Agencijom za elektronske medije, PAM Crna Gora, IPSOS Montenegro i drugim predavačima iz ove oblasti. Seminar je dao doprinos upoznavanju stručne i laičke javnosti, korisnika prije svega, o uvođenju sistema ubiranja naknade po osnovu privatnog umnožavanja - Private Copying Levy u Crnoj Gori.

Na seminaru je bilo riječi o pravnoj regulativi u ovoj oblasti, o aktuelnostima u radu kolektivne organizacije u Crnoj Gori i kolektivnih organizacija u regionu, o uporednoj praksi koja je od velikog značaja u uspostavljanju sistema kolektivne zaštite prava, ulozi regulatornih i nadzornih organa i dosadašnjem iskustvu kolektivnih organizacija iz regiona, monitoring sistemu, odnosno praćenju programa i drugim vaznim pitanjima.

FOND ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIO EMITERIMA

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima iz 2014. godine¹²¹, bili su regulisani osnivanje i način prikupljanja i raspodjele sredstava Fonda za pomoć komercijalnim radio emiterima.

Odlukom Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 3/16 od 29.12.2016.g.¹²² ukinute su upravo te odredbe Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima. Ukinutim odredbama Zakona bilo je propisano (član 270a) da je svaki vlasnik vozila u Crnoj Gori koji ima ugrađen radijski prijemnik, obavezan da prilikom registracije vozila plati naknadu za korišćenje radijskih prijemnika u iznosu od dva eura i da se (član 270 stav 1 tačka 5) vozilo može registrovati, ako postoji dokaz o izvršenoj uplati naknade za korišćenje radijskih prijemnika u vozilu.

Odlukom Ustavnog suda Crne Gore ukinute su odredbe Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima koje su bile osnov za prikupljanje i raspodjelu sredstava po osnovu naknade za korišćenje radijskih prijemnika.

Bez obzira što su navedene zakonske odredbe prestale da važe danom objavljivanja odluke Ustavnog suda, dakle 03.03.2017.godine, i dalje je bilježen značajni priliv sredstava na žiro-račun koji je Agencija za elektronske medije otvorila za ovu namjenu. Cijeneći neophodnost primjene odluke Ustavnog suda, Agencija za elektronske medije se obratila Ministarstvu unutrašnjih poslova¹²³ da, u skladu sa nadležnostima, preduzme sve neophodne mjere kako bi nadležne područne jedinice/odjeljenja blagovremeno dobile obavještenje o ukidanju obaveze plaćanja naknade za korišćenje radijskih prijemnika.

Zaključno sa 31.12.2017.g., od četiri postupka pokrenuta po tužbama za povraćaj sredstava uplaćenih na ime naknade za korišćenje radio prijemnika:

- u tri postupka tužbe su povučene,
- jedan postupak je u toku.

Nakon donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore, protiv Agencije za elektronske medije podnijete su četiri tužbe radi povraćaja sredstava uplaćenih na ime ove naknade.

Peti javni konkurs za raspodjelu sredstava

Imajući u vidu da su Odlukom Ustavnog suda Crne Gore ukinute odredbe Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima, koje su bile osnov za prikupljanje i raspodjelu sredstava po osnovu naknade za korišćenje radijskih prijemnika, kao i da su danom donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore na računu Agencije za elektronske medije ostala neraspodijeljena sredstva, pred Savjetom Agencije za elektronske medije otvorila se dilema da li raspisivati konkurs za raspodjelu sredstava koja su prikupljena u toku važenja Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima, a koja su ostala neraspodijeljena.

Imajući u vidu da su predmetna sredstva prikupljena prije donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore, Savjet Agencije je početkom maja 2017.g. raspisao peti javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima¹²⁴ i utvrdio kriterijumime i metodologiju bodovanja prijave na javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima¹²⁵ koja je predstavlja prateći dio dokumentacije javnog konkursa. Ovim konkursom je bila raspisana raspodjela sredstava iz Fonda prikupljenih u periodu od 01.07.2016. do 02.03.2017.g. u iznosu od **264.280,78 EUR**, predviđena za **programske grantove** za povećanje obima, strukture i raznovrstnosti ponude sadržaja posvećenih tematskim oblastima od javnog interesa. Odluka o javnom konkursu je objavljena 08.05.2017.g. na veb-sajtu Agencije (www.ardcg.org).

Na peti javni konkurs je podneseno **67 blagovremenih prijava za 89 programskih sadržaja**.

¹²¹ „Sl. list CG“, br. 58/14.

¹²² „Sl. list CG“, br. 14/17.

¹²³ Akt br. 02-400 od 09.03.2017. godine

¹²⁴ Akt br. 01-660 od 05.05.2017.godine

¹²⁵ Akt br. 01-661 od 05.05.2017.godine

Savjet Agencije je zaključcima **odbacio** četiri blagovremene prijave: dvije prijave „Bradva Company“ o.d. iz Plava¹²⁶, zbog neispunjavanja uslova za učešće na konkursu jer emiter nije ispunio dospelje finansijske obaveze prema Agenciji za elektronske medije; prijavu „Radio Televizija Mojkovac“ d.o.o iz Mojkovca¹²⁷ za godišnji grant koji nije bio predmet javnog konkursa; prijavu NVO “Studentska aktivna frekvencija radijske avangarde SAFRA” iz Podgorice¹²⁸ jer je već pokrenut upravni postupak u istoj upravnoj stvari.

Dana 15. juna 2017. godine, prije usvajanja odluke o raspodjeli, Agenciji se obratilo privredno društvo „Antena M“ d.o.o., emiter radijskog programa „Radio Antena M“ i jedan od učesnika na javnom konkursu i ukazao da je „u saznanju da je oduka o raspodjeli sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima donesena tako što nije primijenjen način vrednovanja apliciranih projekata, koji je primjenjivan u svim dosadašnjim raspodjelama“. On je pozvao direktora Agencije, kao odgovornog za zakonitost rada Agencije, da „primijeni obrazac koji je do sada bez izuzetka poštovan“ u postupku vrednovanja prijava na javne konkurse za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima.

Imajući to u vidu, krajem juna 2017. Godine, Odlukom Savjeta Agencije obustavljen je postupak po javnom konkursu za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima¹²⁹, objavljenom 8. maja 2017. godine, poništene su sve radnje sprovedene u vezi sa javnim konkursom i određeno da će se prijave i svi akti doneseni ili sačinjeni u vezi sa javnim konkursom čuvati trajno u Agenciji za elektronske medije.

Protiv navedene odluke privredno društvo „Antena M“ d.o.o. Podgorica, emiter radijskog programa „Antena M“ i jedan od učesnika na javnom konkursu, podnijelo je tužbu Upravnom sudu Crne Gore. Tužbom je osporena zakonitost odluke, jer kako se navodi, ne sadrži materijalne propise koji opravdavaju odluku, zbog čega je privredno društvo „Antena M“ d.o.o. Podgorica zahtijevalo da se odluka poništi. Presudom Upravnog suda Crne Gore¹³⁰ poništena je odluka Savjeta Agencije za elektronske medije o obustavljanju javnog konkursa, jer ne sadrži obrazloženje u skladu sa članom 203 st. 2 Zakona o opštem upravnom postupku¹³¹. Valjano obrazloženje rješenja, u smislu navedene zakonske odredbe, predstavlja neophodnu zakonsku pretpostavku za provjeru činjeničnog utvrđenja i propisa putem kojih je upravna stvar riješena. Kako se u presudi navodi, sporna odluka ima nedostatke u tom pravcu, jer se ne može utvrditi po kojem propisu je stvar riješena, što je čini nezakonom, pa je Savjet Agencije dužan da u ponovnom postupku otkloni nepravilnosti na koje je ukazano ovom presudom, i donese novu, zakonitu odluku.

Po donošenju presude Upravnog suda Crne Gore, Savjet Agencije je održao više sjednica na kojima se raspravljalo i glasalo o donošenju nove odluke u ovoj upravnoj stvari. U Savjetu Agencije postojala su dva mišljenja o tome kakvu odluku treba donijeti, po kom propisu i na koji način je obrazložiti u materijalno-pravnom smislu.

Shodno odredbi člana 16 Zakona o elektronskim medijima, Savjet Agencije ima pet članova. U periodu kada je trebalo postupiti po Presudi Upravnog suda Crne Gore peti član Savjeta Agencije je bio razriješen, a postupak imenovanja novog člana od strane Skupštine Crne Gore je bio u toku. Imajući u vidu ovakvu podjelu glasova, Savjet Agencije nije bio u mogućnosti da donese odluku prije imenovanja petog člana, čiji glas je presudan za formiranje potrebne većine i donošenje konačne odluke.

¹²⁶ Zaključak Savjeta Agencije br. 01- 716/2 od 13.06.2017.g.

¹²⁷ Zaključak Savjeta Agencije br. 01- 871/1 od 13.06.2017.g.

¹²⁸ Zaključak Savjeta Agencije br. 01- 838/4 od 13.06.2017.g.

¹²⁹ Br. 01-936 od 20.06.2017. godine

¹³⁰ U.br. 6391/17 od 15.12.2017. godine

¹³¹ „Sl. list RCG“, br. 60/03 i „Sl. list CG“, br. 32/11.

STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA

Saglasno izdatim odobrenjima Agencije za elektronske medije, distribucija radio i televizijskih programa do krajnjih korisnika vrši se putem zemaljske platforme sa slobodnim pristupom (DVB-T2 FTA) i putem različitih platformi sa uslovnim pristupom (KDS, IPTV, DTH i DVB-T2).

Zemaljsku platformu sa slobodnim pristupom (FTA – Free to air) koriste dva operatora.

„Radio-difuzni centar“ d.o.o. ima status operatora prvog multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije sa pokrivanjem cjelokupne teritorije Crne Gore (MUX 1), koji djelimično koristi kao FTA platformu, a veći dio kao platformu sa uslovnim pristupom, kao i status operatora drugog multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije (MUX2) čiji se kapaciteti koriste kao platforma sa uslovnim pristupom. Ovaj operator ima i status operatora za 15 lokalnih multipleksa koji se, takođe samo djelimično, koriste kao FTA platforma.

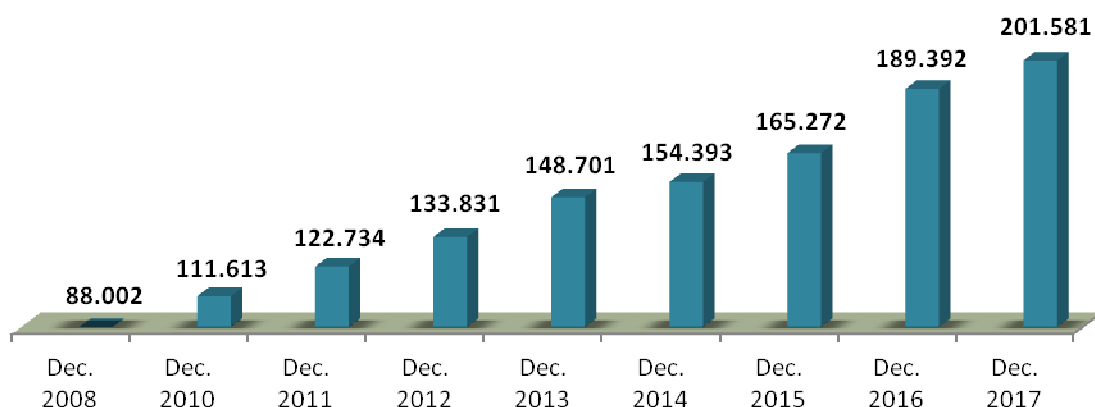
Pored navedenog, operator lokalnog multipleksa MUX UL L1 za opštinu Ulcinj je privredno društvo „M-tel“ d.o.o. iz Podgorice. I kapaciteti ovog multipleksa se samo djelimično koriste kao FTA platforma.

Pravo na pristup prvom nacionalnom multipleksu MUX1 (besplatna televizija) ima nacionalni javni emiter (RTCG) sa dva televizijska kanala (TVCG1 i TVCG2), kao i emiteri TV Vijesti, TV Prva i TV Pink M. Pristup lokalnom multipleksu u opštini Ulcinj (MUX UL L1) do sada su ostvarili emiteri TV Teuta i TV Boin, lokalnom multipleksu u opštini Podgorica (MUX PG-DG L1): TV Boin, lokalnom multipleksu u opštini Bijelo Polje (MUX BP L1): TV Sun, lokalnom multipleksu u opštini Plav (MUX PL-GS L1): TV Glas Plava. Pored toga, pravo pristupa lokalnim multipleksima u Budvi (MUX BD L1), Nikšiću (MUX NK-PZ L1) i Pljevljima (MUX PV L1) ostvarili su javni lokalni emiteri čiji su osnivači skupštine opština Budva, Nikšić i Pljevlja.

Kada govorimo o platformama sa uslovnim pristupom (Pay-TV), pravo distribucije se vrši po osnovu devet izdatih odobrenja: tri kablovska, tri IPTV, jedan DTH, kao i dva odobrenja za *zemaljsku* platformu sa uslovnim pristupom (DVB-T2). Kako jedan od IPTV operatora, koji posjeduje odobrenje, još nije počeo sa pružanjem usluge, to se podaci iz ovog izvještaja odnose na **osam odobrenja za distribuciju radio i televizijskih programa do krajnjih korisnika**.

Na dan **31. decembar 2017.** godine, broj priključaka za distribuciju radio i televizijskog programa putem različitih platformi sa uslovnim pristupom iznosi **201.581**.

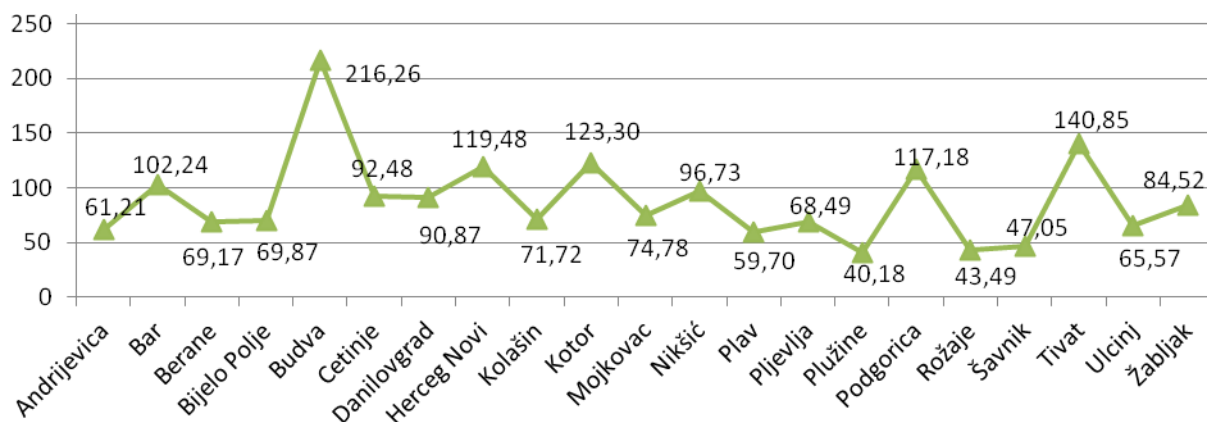
U poređenju sa brojem priključaka na kraju 2016. godine, broj korisnika Pay-TV usluga je veći za **12.189** ili **6,44%**.



Grafik 15: Broj priključaka putem uslovnih platformi (Pay-TV)

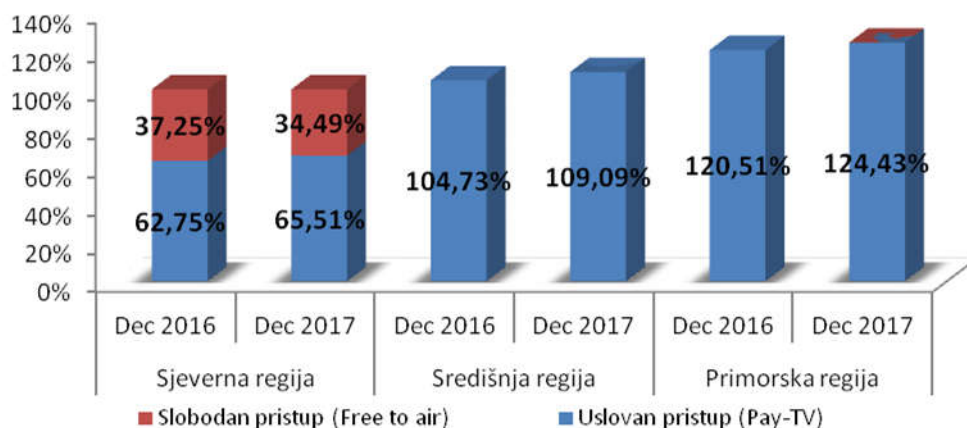
Na kraju 2017.godine, ukupan broj priključaka je za **3,48%** veći od broja domaćinstava u Crnoj Gori, odnosno broj priključaka koji se odnose na fizička lica je za **1,03%** veći od broja domaćinstava.

Međutim, podaci o broju priključaka pokazuju da je u Podgorici i nekim primorskim opštinama (Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor i Tivat) broj priključaka značajno veći od broja domaćinstava, dok je u većem broju opština u sjevernoj regiji¹³² broj priključaka oko 60% u odnosu na broj domaćinstava. Na osnovu navedenog se procjenjuje da približno 22.000 domaćinstava (oko 11%) i dalje koristi samo besplatnu (Free to air) televiziju.



Grafik 16: Priključci platformi sa uslovnim pristupom u odnosu na broj domaćinstava – po opštinama

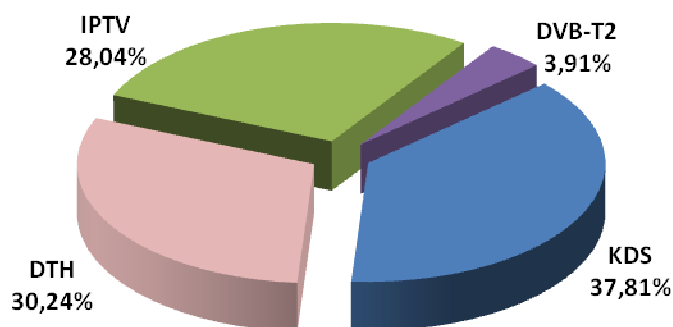
Posmatrajući broj priključaka u odnosu na broj domaćinstava, tražnja je najveća u primorskoj regiji, 124,43%. Navedeno znači da je broj priključaka platformi sa uslovnim pristupom veći od broja domaćinstava u ovoj regiji za 12.000. Slijedi središnja regija sa 109,09%, te sjeverna regija sa 65,51%. Iako se bilježi konstantan rast broja korisnika platformi sa uslovnim pristupom, samo neznatan dio ovog povećanja se odnosi na sjevernu regiju.



Grafik 17: Priključci platformi sa uslovnim pristupom u odnosu na broj domaćinstava – po regijama

Posmatrajući samo učešće platformi sa uslovnim pristupom, KDS distribucija sa učešćem od 37,81% drži vodeću poziciju na tržištu usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika. Slijede DTH (30,24%) i IPTV (28,04%). DVB-T2 ima učešće od 3,91.

¹³² Sjeverna regija: Andrijevica, Berane, B.Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik, Žabljak. Središnja regija: Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica. Primorska regija: Bar, Budva, H.Novi, Kotor, Tivat, Ulcinj.



Grafik 18: Tržišno učešće platformi sa uslovnim pristupom

Na kraju 2017. godine prosječna cijena osnovnog paketa je iznosila 10,07€ (najviša 14,99€, najniža 5,00€). U osnovnom paketu korisnicima je dostupan, u prosjeku, 71 televizijski kanal (najviše 202, najmanje 13).

Sedam operatora koji u ponudi imaju dopunske pakete, u prosjeku su nudili 6 dodatnih paketa (najviše 10, najmanje 1). Prosječna cijena dopunskog paketa je 6,65€ (najviša 25,00€, najniža 2,00€). U strukturi ponude dopunskih paketa najzastupljeniji su sportski i filmski sadržaji. Najprodavaniji dopunski paketi na teritoriji Crne Gore su HBO, PINK i ARENA.

Jedan operator pruža mogućnost da korisnici pristupe uslugama posredstvom interneta i putem aplikacija za mobilne terminale. Na ovakav način moguć je pristup određenom broju radio i TV programa iz ponude operatora. Uslugu „video on demand“ takođe pruža samo jedan operator.

Posmatrano u odnosu na ukupan obim pruženih usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika, tj. ukupan broj prodatih osnovnih i dopunskih paketa, domaćinstvo koje koristi ovaj vid usluga, mjesečno u prosjeku, za njih izdvaja 10,52€.

MEĐUNARODNA SARADNJA

U toku 2017. godine, predstavnici Agencije za elektronske medije učestvovali su u redovnim aktivnostima Evropske platforme regulatornih tijela – EPRA, Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma i Evropske regulatorne grupe za audiovizuelne medijske servise. Pored toga, dali su doprinos realizaciji nekoliko projekata i skupova posvećenim analizi stanja i mogućem unapređenju prakse u primjeni standarda u oblasti medija.

*

* *

Regionalna konferencija regulatornih tijela iz oblasti medija

Povodom dvadesetogodišnjice rada Agencije za audio i audiovizuelne medijske usluge Makedonije, 5. septembra 2017. godine, u Skoplju je održana regionalna konferencija regulatornih tijela za medije. Na konferenciji su prisustvovali predstavnici regulatornih tijela Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Srbije, Kosova i Bugarske, kao i predstavnici nevladinih organizacija iz oblasti medija, instituta za medije, novinarskih udruženja i medijski profesionalci.

Na Konferenciji su razmijenjena iskustva regulatornih tijela na tri teme: profesionalni novinarski standardi u medijskim programima i uloga regulatornih tijela, politički pluralizam izvan izbornih procesa i uticaj medijske politike u razvoju medijske pismenosti.

U vezi sa profesionalnim standardima, u većini zemalja okruženja etička pitanja i novinarski profesionalni standardi predmet su samoregulacije. Opšti je zaključak da je neophodno konstantno podsticati razvoj samoregulatornih mehanizama i saradnju regulatornih i samoregulatornih tijela. Kao pozitivno je navedeno iskustvo Hrvatske, čiji regulator prigovore i predstavke koje se odnose na primjenu profesionalnih standarda prosljeđuje samoregulatornom tijelu.

U vezi sa iskustvima regulatornih tijela na temu političkog pluralizma izvan izbornih procesa, Agencija za audio i audiovizuelne medijske usluge Makedonije je pripremila kratak upitnik, i na konferenciji su predstavljeni rezultati ovog mini istraživanja. Podijeljena su iskustva regulatora i naglašena pitanja transparentnosti vlasništva u medijima i finansijske nezavisnosti za razvoj pluralizma. Naročito je naglašen značaj političkog pluralizma, i neophodnost objektivnog i nepristrasnog izvještavanja medija, kao i jednakog tretmana različitih mišljenja u cilju omogućavanja javnosti da slobodno formira stavove o različitim pitanjima od interesa za javnost.

Iskustva regulatora o njihovoj ulozi i nadležnostima u oblasti medijske pismenosti pokazuju da je praksa u regionu različita. Na navedenu temu domaćin je takođe sproveo istraživanje i rezultate predstavio na konferenciji. Iako najveći broj regulatornih tijela nema formalne odgovornosti po pitanju razvoja medijske pismenosti, većina aktivno radi na njenoj promociji. Naročito su pozitivni bili primjeri Hrvatske, koja godinama unazad sprovodi veoma sadržajan program razvoja medijske pismenosti, kao i iskustva Makedonije, čiji je regulator formiranjem „mreže za medijsku pismenost“ uspio da formira širi koncept promocije u kojem učestvuje više vladinih i nevladinih tijela. Medijska pismenost je prepoznata kao suštinska za zdravo demokratsko društvo i neophodan odgovor na promjenljivost i kompleksnost medijske slike, kao i alat za unapređenje osnovnih ljudskih prava i borbu protiv radikalizacije.

Predstavnici Agencije za elektronske medije su uzeli aktivno učešće u radu konferencije i predstavili iskustva Crne Gore na sve tri teme.

*

* *

Učešće u radu Evropske platforme nezavisnih regulatornih tijela – EPRA¹³³

Od 17. do 19. maja 2017. godine u Edinburgu, održan je **redovni 45. sastanak EPRA-e**. Na poziv regulatornog organa Velike Britanije, OFCOM-a sastanak je okupio 158 učesnika regulatornih tijela, članica EPRA-e. Sastanku su prisustovala dva predstavnika Savjeta Agencije za elektronske medije Crne Gore.

Plenarni paneli bili su posvećeni temama „Informativni program u digitalno doba“ i „Obećanja i izazovi digitalne disrupcije“, koje su bile u fokusu rada EPRA-e u toku 2017. godine. U okviru rasprava o medijima u vremenima krize, razgovarano je o izazovima i mogućnostima koje se pojavljuju u digitalnom dobu. Ovaj sastanak se bavio temom iz perspektive pružalaca medijskih usluga, industrije i međunarodnih organizacija, posebno kroz prezentacije novinara i društvenih medija.

Na osnovu podataka iz najnovijeg Izveštaja o informativnom programu u digitalno doba¹³⁴, glavni je naglasak stavljen na aktuelne trendove, kao što je sve veće oslanjanje stanovništva na društvene i mobilne medije za vijesti, nedostatak spremnosti mladih da plaćaju vijesti (kvalitet se plaća), činjenica da u mnogim zemljama - iako s velikim varijacijama u Evropi - povjerenje u vijesti i medije nikad nije bilo niže, dok su novi dokazi da se novinske kuće bore za distribuciju. Ilustrovani su problemi prikazivanjem primjera o kršenjima standarda o tačnosti. BBC i Facebook raspravljali su o individualnim razumijevanjem vlastite uloge u širenju informacija – šta je to što čini uredničku djelatnost u ovom kontekstu - i promjenljivom okruženju. Razgovaralo se o načinu na koji se reaguje na brze promjene u izvještavanju.

U okviru skupa, održane su i sastanci tri radne grupe posvećene (1) medijskoj pismenosti, (2) dodjeli licenci i procesu autorizacije i (2) budućnost radija.

Od 11. do 13. oktobra 2017. godine u Beču, održan je **redovni 46. sastanak EPRA-e**. Na poziv regulatornog organa Austrije, sastanak je okupio predstavnike 50 regulatornih organa, medijske eksperte i predstavnike međunarodnih organizacija, uključujući Evropsku komisiju, Savjet Evrope, Evropski audiovizuelni opservatorijum, i dr. Sastanku su prisustovala dva predstavnika Agencije za elektronske medije Crne Gore.

U skladu sa godišnjim planom rada za 2017. godinu, plenarni paneli bili su posvećeni temama „Informativni program u digitalno doba“ i „Obećanja i izazovi digitalne disrupcije“, sa fokusom na ulogu nacionalnih regulatornih organa i praktičnu primjenu načela nepristrasnosti, tačnosti i jasnoće u izvještavanju.

U okviru prvog plenarnog panela, zaključeno je da je u digitalnom okruženju veoma važno definisati standarde vezane za ulogu novih onlajn medija, a naročito društvenih mreža, u skladu sa njihovim uticajem na kreiranje medijskih sadržaja i tačnost, objektivnost i nepristrasnost informisanja. U tom kontekstu, dio regulatora smatra da bi obim regulacije trebalo proširiti na digitalne medije, dok su drugi bili za pristup zasnovan na samoregulaciji i koregulaciji, intenziviranje aktivnosti vezanih za analizu budućeg razvoja digitalnih medija, kao i neophodnost stručnog usavršavanja regulatora.

Kao glavni izazovi u ovoj oblasti, prepoznate su zaštita prava na slobodu izražavanja i očuvanja uređivačke nezavisnosti u kontekstu primjene pravila vezanih za tačnost, uravnoteženost i nepristrasnost informisanja. Zaključeno je da je od presudnog značaja da nacionalni regulatorni organi usavršavanju ekspertska znanja, kao i mehanizme za procjenu različitih faktora koji utiču na kreiranje informativnih sadržaja, i da se pridržavaju načela transparentnosti u postupanju. Naglašeno je i da se pitanje tačnog i nepristrasnog izvještavanja u velikoj mjeri oslanja na profesionalnu etiku i novinarske standarde.

¹³³ **European Platform of Regulatory Authorities** (<http://www.epra.org>). Članovi EPRE su 52 regulatorna tijela iz 46 evropskih zemalja. Evropska komisija, Savjet Evrope, Evropska audiovizuelna opservatorija i Kancelarija predstavnika OSCE-a za slobodu medija, posmatrači su rada EPRE. Sastanci se organizuju dva puta godišnje.

¹³⁴ Digital News Report 2017 (<http://www.digitalnewsreport.org/>).

Drugi plenarni panel, posvećen temi "Obećanja i izazovi digitalne *disrupcije*", se fokusirao na marketinšku pismenost maloljetnika u digitalno doba. Diskusija se bazirala na tezi da je digitalna disrupcija prisutna u svim sferama medija, uključujući i njihove oglasne i marketinške sadržaje. Zaključeno je da mediji imaju koristi od novih oblika oglašavanja u onlajn okruženju, koji predstavljaju dodatne izvore prihoda. Oglasne poruke dolaze do publike na ciljani način, kroz nove oblike prezentiranja i oblikovanja oglasnog sadržaja. Dok se kreatori marketinških sadržaja veoma brzo prilagođavaju novim uslovima i prilikama, nije sigurno kako se potrošači, a naročito maloljetnici kao naranjiviji sloj publike, nose sa komercijalnim komunikacijama u onlajn okruženju.

Naglašeno je da je u posljednje vrijeme razvijeno puno različitih formata u oglašavanju, kao što su video-blogovi, mobilne aplikacije, YouTube kanali, igrice, i slično. Za razliku od tradicionalnog audiovizuelnog sadržaja, ovi formati su često integrisani u sami medijski sadržaj, i teško je razdvojiti oglasni od drugog medijskog sadržaja. Osim toga, primjećeno je da su takvi formati često mnogo zabavniji od klasičnog oglašavanja.

Zaključeno je da se, sa rastom popularnosti društvenih mreža, lični podaci sve više koriste za personalizovano oglašavanje, prilagođeno ličnim interesovanjima pojedinca. Mnoštvo platformi za razmjenu video sadržaja, naročito među mladima, rezultirala je pojavom "YouTube zvijezda" koje koriste svoju popularnost za reklamiranje određenih proizvoda.

Učesnici panel diskusije složili su se da je potrebno analizirati određena pravila koja su se primjenjivala u linearnom, a postaju nedjelotvorna u nelinearnom okruženju. Naglašeno je da postoji vjerovatnoća da će biti potrebno ponovo usavršavati vještine koje bi se mogle definisati kao „marketinška pismenost“.

U okviru panela, predstavljen je i projekat četiri belgijska univerziteta koji se fokusirao na marketinšku pismenost i uključivao stručnjake pravne, marketinške, pedagoške struke i komunikologe, kao i profesionalce iz drugih oblasti. Definirano je da marketinška pismenost predstavlja znanja koja ljudi imaju o oglašavanju i o marketinškim tehnikama koje se koriste da bi se uticalo na određene ciljane grupe. U srži projekta nalazi se istraživanje o načinu obrazovanja maloljetnika i njihovog osposobljavanja da se suoče sa izazovima koje nameće marketinška industrija.

U okviru skupa, održane su i sastanci tri radne grupe posvećene (1) medijskoj pismenosti, (2) dodjeli licenci i procesu autorizacije i (2) odnosa između građana i regulatornih organa.

Radna grupa koja se bavila medijskom pismenošću fokusirala se na ulogu regulatora i njenoj promociji i značaj medijske pismenosti u novom digitalnom okruženju. Zaključeno je da su digitane vještine samo jedan od elemenata medijske pismenosti, dok se u njenoj osnovi nalazi razvijanje vrednovanja i kritičkog mišljenja. Učesnici su se složili da promocija medijske pismenosti od velikog značaja za rad regulatora, jer pomaže u zaštiti od potencijalno štetnih sadržaja.

Druga radna grupa je raspravljala o procedurama licenciranja i autorizacije, sa akcentom na razmjenu informacija, iskustava i prakse i ovoj oblasti, naročito kada su u pitanju nelinearni medijski servisi.

Radna grupa koja se bavila odnosom regulatornih organa i građana bila je zasnovana na rezultatima istraživanja o pluralizmu, medijima i demokratiji koje je sprovela Evropska komisija, a po kome samo jedan od pet građana Evropske unije može tačno navesti naziv regulatornog organa za audiovizuelne medijske servise u svojoj državi. Istraživanje je pokazalo da 65% ispitanika ne zna ništa o nacionalnom regulatornom tijelu, dok samo 37% građana smatra da je regulator u njihovoj zemlji nezavisan. U skladu sa tim, učesnici radne grupe su raspravljali o tome kako regulatorni mogu postići veću interakciju sa javnošću, i povećati transparentnost u radu.

*

* *

Učešće u radu Evropske grupe regulatora za audiovizuelne usluge (ERGA)¹³⁵

Na poziv Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju Evropske komisije, predstavnik Agencije za elektronske medije učestvovao je na **drugom sastanku Kontakt mreže Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA)**, koji je održan 16. oktobra 2017. godine u Briselu. Sastanku su prisustvovali predstavnici članica Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA), posmatrača, kao i predstavnici Evropske komisije.

Predstavljene su aktivnosti Mreže sa fokusom na razmjenu iskustava i pozitivne prakse kroz digitalne alate i ERGA akademiju, teme od primarnog značaja za obezbjeđivanje efikasne regulacije u budućnosti, uključujući zaštitu maloljetnika, i pripremu ERGA-e i nacionalnih regulatornih organa za primjenu izmjenjene Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama.

Bilo je riječi o planiranim aktivnostima ERGA-a i pripremama neophodnim za efikasan rad u okviru podgrupa, u skladu sa Programom rada za 2018. godinu. Predstavnici podgrupa su predstavili prethodne aktivnosti i rezultate i govorili o planovima i ciljevima u 2018. godini.

Posebna pažnja je posvećena Internim smjernicama za rad Kontakt mreže ERGA, čiji je cilj da se obezbijedi efikasan i transparentan rad ove mreže. U fokusu sastanka bila je priprema dokumenata za plenarnu sjednicu ERGA, kao i teme koje će biti na dnevnom redu tog sastanka.

U zaključku sastanka, raspravljano je o Programu rada ERGA-e za 2018. godinu. Bilo je riječi i o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu ERGA-e, kojima bi se jasno definisalo učešće predstavnika država Evropskog ekonomskog prostora u radu ovog organa.

Osmi sastanak Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge održan je 9. novembra 2017. godine u Briselu. Sastanku je, u svojstvu posmatrača, prisustvovao predstavnik Agencije za elektronske medije.

Na sastanku su predstavljene aktivnosti vezane za pokretanje programa 'ERGA akademija', reviziju Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, rad podgrupa ERGA-a, sadarnju sa Evropskom platformom regulatornih organa (ERGA) na koordinacije godišnjih programa rada, inovativnim pristupima regulaciji elektronskih medija, a usvojen je Program rada za 2018. godinu i izmjenjen Poslovnik ERGA-e.

U okviru teme posvećene ERGA akademiji, dekan Fakulteta pravnih i ekonomskih nauka Univerziteta u Utrehtu, prof. Annetje Ottow, održana je prezentaciju o principima efikasnog nadzora i njihovom značaju za nezavisan rad i strateško planiranje regulatornih organa. Ona je ponudila primjere iz konkretnih slučajeva kojima je ilustrovala primjenu principa zakonitosti, nezavisnosti, transparentnosti djelotvornosti i odgovornosti u radu regulatora. Zaključeno je da efikasan nadzor od strane regulatornih agencija veoma zahtjevan proces i naglašena je značajna uloga ERGA-e u razmjeni ideja i pozitivne prakse u ovoj oblasti.

U nastavku sastanka organizovano je glasanje o izboru predsjedavajućeg i potpredsjednika ERGA-a. Za predsjednika je izabran g. Damir Hajduk iz Agencije za elektroničke medije Republike Hrvatske, dok su za potpredsjednike imenovani Luboš Kukliš iz regulatornog organa Slovačke i Tobias Schmid iz njemačkog regulatora.

Predstavnici Evropske komisije su informisali regulatore o aktuelnim legislativnim inicijativama, uključujući i reviziju direktiva o AVMS i satelitskim i kablovskim servisima, i usvajanje nove Direktive o autorskim pravima. U okviru rasprave koja je uslijedila pokrenuta su pitanja pristupa novih legislativnih rješenja kada su u pitanju novi digitalni servisi, i izražen je stav da bi trebalo zauzeti fleksibilan odnos prema manjim tržištima, koja se teže prilagođavaju na nove uslove.

¹³⁵ **Evropska grupa regulatora za audiovizuelne medijske usluge** (<http://erga-online.eu>) okuplja predstavnike nacionalnih nezavisnih regulatornih tijela u oblasti audiovizualnih usluga, sa ciljem pružanja savjetodavne podrške Evropskoj komisiji i razmjeni najbolje prakse među evropskim regulatorima audiovizuelnog tržišta.

U daljem radu, predstavljeni su rezultati aktivnosti pogrupa, sa akcentom na usvajanje internih smjernica za njihov rad, razvoj baze znanja i ERGA akademiju, zaštitu mloljetnika, samoregulaciju i koregulaciju.

Istaknut ke značaj uspostavljanja konstruktivne saradnja sa Sekretarijatom EPRA-e, koja je rezultirala radnim angažmanom na koordinaciji i izradi godišnjih programa rada, kojim će se afirmisati komplementarnost i sinergija u djelovanju ove dvije organizacije. Cilj ove saradnje je i da se izbjegne preklapanje u aktivnostima planiranim u budućem periodu.

Usvojen je Program rada za 2018. godinu, a čiji okvir čine teme vezane za samoregulaciju i koregulaciju, pluralizam, razmjenu iskustava i dobre prakse kroz dalji razvoj onlajn baze znanja i ERGA akademije, platforme za razmjenu znanja i iskustva na najvišem nivou i primjenu nove Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama, čije se usvajanje očekuje u narednom periodu.

*

* *

Učešće u radu Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama

Na poziv Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju Evropske komisije, predstavnik Agencije za elektronske medije učestvovao je na dva sastanka Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, održana u Briselu. Na sastancima su učestvovali predstavnici većine država članica Evropske Unije, predstavnici Evropske komisije iz Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju i predstavnici država kandidata za pristupanje EU u svojstvu posmatrača.

Na 46. sastanku Kontakt komiteta, koji je održan 11. aprila 2017. godine, raspravljano je o izmjenama i dopunama Direktive o AVMS, listama događaja od posebnog značaja, promociji evropskih radova od strane audiovizuelnih medijskih servisa, pravu na prigovor na odluke nacionalnih regulatornih organa, i drugim pitanjima od značaja za efikasnu primjenu Direktive.

Predstavnici Evropske komisije predstavili su najnovije aktivnosti vezane za izmjene i dopune Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama. Najavljeno da će se u okviru predsjedavanja Malte Evropskom unijom usvojiti konačni izvještaj Komiteta za kulturu i obrazovanje Evropskog parlamenta o reviziji Direktive. Predstavnici komisije su naglasili da pažljivo prate ovaj proces, redovno se sastaju sa relevantnim subjektima i ohrabruju usvajanje izmjena i dopuna direktive za vrijeme estonskog predsjedavanja.

Naglašeno je da se trenutno raspravlja o mogućnosti proširenja definicije platformi za razmjenu video sadržaja na društvene medije, kao i o kriterijumima za određivanje nadležnosti i pitanjima vezanim za princip zemlje porijekla. Osim toga, države članice vode raspravu i o ulozi Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge u novoj direktivi.

U nastavku sastanka, bilo je riječi o listama događaja o posebnog značaja, a predstavnici Evropske komisije su podsjetili na svrhu i proceduru usvajanja lista ovih događaja u skladu sa članom 14 Direktive o AVMS. Komitet je nastavio diskusiju na ovu temu sa fokusom na notifikacije podnesene od strane Mađarske i Irske, koje su predstavili članovi delegacija ovih država.

Na sastanku su predstavljene aktivnosti Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA) u vezi sa usvajanjem izvještaja o dostupnosti, Programa rada za 2017. godinu, reizborom predsjedavajućeg i izborom potpredsjednika, kao i o aktivnostima ERGA podgrupa. Bio je riječi i o ulozi ERGA-e koja se propisuje izmjenama i dopunama Direktive o AVMS i odnosu i saradnji ERGA-a i EPRA-a.

U zaključku je bilo riječi i o oglašavanju igara na sreću, a predstavljena je i Studija o promociji evropskih radova, čiji je cilj da Evropskoj komisiji obezbijedi informacije i predloži instrumente za praćenje i procjenu uticaja Direktive o AVMS u dijelu mjera za promociju evropskih radova.

Na 47. sastanku Kontakt komiteta, koji je održan 14. decembra 2017. godine, raspravljalo se o reviziji Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, aktuelnim inicijativama vezanim za

audiovizuelne medijske usluge, kriterijume vazane za satalitske up-linkove definisane članom 2(4) Direktive o AVMS, pojmu 'robe ili usluga koje se nude besplatno' i 'robe ili usluga koje nemaju značajnu vrijednost' u smislu izmijenjena i dopuna Direktive, kao i o aktivnostima Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge.

Sastanak je počeo prezentacijom predstavnika Evropske komisije o aktivnostima vezanim za reviziju Direktive o AVMS. Naglašeno je uvjerenje predstavnika komisije da ovaj proces može biti završen za vrijeme predsjedavanja Bugarske Evropskom unijom. Istaknuto je da je postignut sporazum u vezi sa nekoliko značajnih pitanja, uključujući dostupnost, nadležnost, nezavisnost regulatornih organa, zaštitu maloljetnika, promociju evropskih radova, medijsku pismenost. Navedeno je da još uvijek traje rasprava o zabrani podsticanja na mržnju, dok je postignut dogovor o potrebi uvođenja dodatne zabrane podsticanja na terorizam. Dogovoreno je i da se osnaže mehanizmi zaštite maloljetnika na onlajn platformama, ali još uvijek nije konačno definisana ova odredba Direktive. U nastavku ovog procesa, očekuje se usaglašavanje stavova vezanih za pravila koja se odnose na audiovizuelne komercijalne komunikacije i na platforme za razmjenu video sadržaja.

Predstavnici Evropske komisije obavijestili su prisutne delegacije o aktivnostima na suzbijanju nezakonitih sadržaja na onlajn platformama i izazovima vezanim za lažne vijesti i širenje dezinformacija u onlajn okruženju. Bilo je riječi o planiranom objavljivanju Informacije o lažnim vijestima i o postupku javne rasprave na ovu temu.

Nastavak sastanka bio je posvećen kriterijumu za određivanje nadležnosti vezanom za up-linkove. Predstavnici Evropske komisije su naglasili složenost ovog pitanja i izrazili spremnost da pruže podršku u vezi sa detaljima implementacije ovog dijela Direktive. Predstavnici Francuske su govorili o izazovima sa kojima se susreću u primjeni kriterijuma vezanih za up-linkove.

Na dnevnom redu je bila i rasprava o odredbama Direktive o AVMS vezanim na besplatnu robu i usluge, kao što su rekviziti ili nagrade, a predstavnici Evropske komisije su naglasili da se plasmanom proizvoda može smatrati samo kada ovi proizvodi ili usluge imaju značajnu vrijednost. Najavljeno je da će se ova odredba naći i u konačnom tekstu revidirane Direktive.

Sastanak je završen predstavljanjem aktivnosti Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske sadržaje, sa posebnim akcentom na sastanak održan 9. novembra 2017. godine u Briselu. Predstavljene su aktivnosti četiri podgrupe u toku 2017. godine, a naglašeno je da su izvršene pripreme za izbor novog Odbora ERGA-e i usvajanje Programa rada. Najavljeno je da će ERGA nastaviti rad u toku 2018. godine u okviru četiri radne grupe, čije će se aktivnosti definisati posebnim projektnim zadacima za svaku podgrupu.

*
* *

Implementacija projekta „Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medija u Jugoistočnoj Evropi (JUFREX)”

Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u nastavku realizacije regionalnog projekta koji implementira Savjet Evrope „**Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medijima u Jugoistočnoj Evropi**” (JUFREX)“, a finansiraju Evropska unija i Savjet Evrope. U njemu učestvuju Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, bivša jugoslovenska Republika Makedonija, Kosovo i Hrvatska.

U toku 2017. godine, predstavnici Agencije su učestvovali:

- u izradi publikacije „**Regulatorni organi za medije i govor mržnje**“ („Media Regulatory Authorities and Hate Speech”¹³⁶) koja je dostupna na engleskom i jezicima zemalja učesnica projekta. Cilj publikacije je da doprinese širem razumijevanju pojma govora mržnje, šta on predstavlja i ne predstavlja, da ponudi početnu tačku u smislu davanja preporuka i mehanizama za borbu protiv istog i sprječavanje i da omogući dalje napore i inicijative.

¹³⁶ <https://rm.coe.int/media-regulatory-authorities-and-hate-speech/16807338f5>

Publikacija sadrži, između ostalog: Slučajeve govora mržnje i uvredljivog govora u regiji kojima su se bavili regulatori; pregled zakonskih okvira zemalja učesnica i relevantne slučajeve Evropskog suda za ljudska prava.

- Na Regionalnoj konferenciji za regulatorna tijela za medije „Govor mržnje, distribucija stranih kanala i izborne kampanje, evropski radovi“ („**Hate speech, distribution of foreign channels and election campaigns, European works**“), održanoj u Draču, Albanija, 6-7. Jula 2017. godine.
- Na **Treningu o koregulaciji**, održanom 27. septembra 2017. godine u Beogradu, Srbija. Na skupu su predstavljeni ključni zaključci iz dokumenta „**EVROPSKA PRAKSA KOREGULACIJE U MEDIJIMA: Usporedna analiza i preporuke sa fokusom na situaciji u Srbiji**“, koji sadrži komparativnu analizu najboljih evropskih praksi u pogledu samoregulacije i koregulacije, kao i preporuka o potencijalnoj primeni samoregulatornih ili koregulatornih šema.

U okviru JUFREX projekta, toku 2017. godine, pokrenuta je inicijativa za izradu sveobuhvatne **analize medijskog sektora u Crnoj Gori**. Inicijativu je podržala Vlada Crne Gore, a koordinator izrade dokumenta sa crnogorske strane je bilo Ministarstvo evropskih poslova. Za izradu dokumenta je angažovan tim stranih eksperata¹³⁷. Svoj doprinos izradi Analize su dali brojni nadležni državni organi koji se na direktan ili indirektan način bave nadzorom nad primjenom zakonskog okvira koji reguliše rad medija u Crnoj Gori, kao i predstavnici nevladinih organizacija, medija i drugih subjekata koji su aktivni na medijskom tržištu.

Značaj ove Analize, koja je objavljena početkom aprila 2018. godine¹³⁸, je njen doprinos sagledavanje stanja, izazova ili progressa u medijskom sektoru. Saglasno tome, Agencija se svojim učešćem i aktivnim doprinosom uključila u pripremu i realizaciju aktivnosti na izradi sektorske analize koja će biti dobra osnova za formulisanje novih ili revidiranih zakonskih rješenja prilikom naredne izmjene medijskih zakona.

*
* *
*

Konferencija o digitalnom radiju

U Beogradu je 8. Juna 2017. Godine, u organizaciji Radio Beograda, a u saradnji sa Evropskom radio-difuznom unijom (EBU) i World DAB-om, održana jednodnevna **konferencija posvećena razvoju digitalnog radija u zemljama Balkana i Evropi – DAB Digitalni radio u Evropi**.

Ovaj događaj je pored učesnika iz Srbije, okupio predstavnike regulatornih tijela i emitera iz Bugarske, Rumunije, Hrvatske, Mađarske, Makedonije, Slovenije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

Skup je bio posvećen perspektivi, mogućnostima i prednostima uvođenja digitalnog radija, u dijelu koji se odnosi na iskorišćenje spektra, ekonomsku opravdanost, kao i potrebi uvođenja dodatnih servisa digitalnom radiju. Takođe, predstavljeni su veoma uspješni projekti uvođenja digitalnog radija u Velikoj Britaniji i Norveškoj. Pored toga, kroz primjer RTV Slovenije, predstavljeni su i određeni programi i servisi koji su osmišljeni kao dodatna vrijednost uvođenju digitalnog radija (sportski prenos, unaprijedena internet platforma i sl.)

Pored navedenog predstavljeno je i istraživanje koje je pokazalo je da je, i po pitanju ekonomskih parametara, digitalno emitovanje radija u prednosti u odnosu nad ostalim platformama, kao i da je uz zadržavanje radio-difuznog emitovanja moguće platformi digitalnog radija pridružiti i dodatne usluge koje mogu biti atraktivne za korisnike.

Ovaj skup, pored veoma korisnih i uspješnih prezentacija koje se odnose na sve aspekte uvođenja i digitalnog radijskog emitovanja, bio je i dobra prilika da se najznačajniji akteri iz domena regulacije i proizvodnje programskog sadržaja povežu, razmijene iskustva i upoznaju se detaljnije sa

¹³⁷ Tanja Kerševan Smokvina – koordinatorica tima, Snežana Trpevska, Jelena Surčulija Milojević, Žan-Fransoa Furnemon, Mark Jansen i Dunja Mijatović.

¹³⁸ <https://www.coe.int/en/web/podgorica/-/public-presentation-of-the-media-sector-inquiry-in-montengro>.

samim konceptom digitalnog radija i prednostima koja ova platforma ima u odnosu na FM radio, a svakako i u odnosu na emitovanje posredstvom interneta.

Predstavnici Agencije prisustvovali su i jednodnevnoj posjeti najznačajnijim proizvođačima prijemničke opreme za digitalni radio (DAB) u okviru međunarodnog sajma posvećenog radiju i elektronskim komunikacionim tehnologijama (IFA - **Internationale Funkausstellung**) u Berlinu, Njemačka. Ova posjeta jednom od najznačajnijih industrijskih sajmova u Evropi organizovana je od strane WorldDAB-a međunarodnog foruma za digitalni radio koji okuplja najznačajnije subjekte iz industrije, regulatornih tijela, emitera, koji je posvećen implemetaciji i uvođenju digitalnog radija DAB i DAB+.

Pored posjete najznačajnijim proizvođačima prijemničke opreme u sklopu IFA sajma organizovana je i konferencija posvećena digitalnom radiju organizovana od strane Udruženja njemačkih regulatora za medije (Medienanstalten) u saradnji sa ARD -zajedničkom organizacijom njemačkih javnih radio-difuznih servisa, Deutschlandradio-om, Media Broadcast-om i privatnim medijima (Konferencija Digitalradiotag, Berlin 4.9.2017. godine).

Na ovoj konferenciji predstavljen je trenutni stepen razvoja digitalnog radija u Njemačkoj i razmatrane su različite strategije (programske i marketinške) sa ciljem daljeg razvoja digitalnog radija. Takođe, predstavljen je i prvi uspješno sproveden projekat gašenja analognog radija (FM radija) i prelazak na DAB tehnologiju koji je sproveden u Norveškoj.

*

* *

Uloge informaciono-komunikacionih tehnologija u razvoju inkluzivnog društva za osobe sa invaliditetom

Predstavnici Agencije učestvovali su na treningu na temu „Uloge informaciono-komunikacionih tehnologija u razvoju inkluzivnog društva za osobe sa invaliditetom“, koja je održana 16.11.2017. godine, u Podgorici, u organizaciji Biroa za razvoj telekomunikacija (BDT) Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) u saradnji sa Kancelarijom Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori i Agencijom za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore (EKIP), a u okviru ITU Regionalne inicijative za Evropu.

Značajan dio ove obuke bio je i upoznavanje polaznika sa adekvatnim tehnikama za prilagođavanje pristupačnosti televizijskih sadržaja osobama oštećenog sluha i vida. Prestavnici Agencije za elkektronske medije iskoristili su priliku da ukažu na trenutno stanje u Crnoj Gori kada je u pitanju proizvodnja programa i prilagođavanje već proizvedenih programskih sadržaja namijenjinih osobama sa invaliditetom.

Kako je istraživanje koje je Agencija objavila početkom 2017. godine, a koje se odnosi na emitovane sadržaje iz decembra 2016. godine, pokazalo da zastupljenost sadržaja prilagođenih osobama sa oštećenim vidom i sluhom, kao i programa koji se bave tematikom od značaja za osobe sa invaliditetom nije na zadovoljavajućem nivou, neophodno je nastaviti i intezivirati aktivnosti u cilju upoznavanja emitera sa njihovim obavezama i potrebi da u svojim programima uvrste i sadržaje koji tretiraju tematiku od značaja za osobe sa invaliditetom, kao i sadržaje koji bi im bili u potpunosti prilagođeni.

Pored aktivnosti na nacionalnom nivou aktivnosti koje se sprovode u okviru okviru ITU Regionalne inicijative za Evropu mogu biti dobra polazna osnova za poboljšanje situacije po ovom pitanju, ne samo za Agenciju za elektronske medije već i ostala regulatorna tijela, pružaoce usluga elektronskih komunikacija, kao i za emitere radio-difuznih programa.

*

* *

Obilježavanje međunarodnog dana radija „Radio si ti!“

U organizaciji Ministarstva kulture i Crnogorske nacionalne komisije za UNESCO u 13. februara 2017. godine, na Cetinju je obilježen Međunarodni dan radija¹³⁹, koji je organizovan pod sloganom „Radio si Ti!“. U fokusu je bio razvoj publike i mogućnosti ovog medija da odgovori savremenim društvenim i tehnološkim promjenama.

Učesnici skupa su posebnu pažnju posvetili ulozi radija u modernom crnogorskom društvu, istorijatu razvoja tog medija u Crnoj Gori (skup se održao na godišnjicu uspostavljanja prve radio komunikacije na tlu Crne Gore sa emisione stanice Volujica, Bar), ulozi komercijalnog radija i javnih servisa, ali i konkretnim aktivnostima, problemima i načinima za njihovo rješavanje.

Opšti zaključak rasprave je bio da u stvaranju boljih uslova i ambijenta za funkcionisanje radija u Crnoj Gori moraju učestvovati različiti subjekti, ali da značajan dio tih aktivnosti moraju sprovesti menadžerske strukture radijskih stanica, koje bi trebalo da aktivno prate sva dešavanja u modernoj radio industriji i ulože napor u osmišljavanju programskih sadržaja i aktivnosti koje bi bile od interesa za crnogorsku publiku.

*
* *

Saradnja sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori

Sastanak predstavnika svih lokalnih javnih emitera u Crnoj Gori, RTCG i Agencije za elektronske medije održan je 7. i 8. novembra 2017. godine u Kolašinu, u organizaciji misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Na sastanku su sagledani pravni okvir od značaja za medijski sektor, administrativni kapaciteti javnih emitera, funkcionisanje lokalnih javnih emitera i mogućnosti unapređenja saradnje sa Agencijom za elektronske medije.

Pored jačanja saradnje, na sastanku su dati predlozi za buduće aktivnosti koje se mogu sprovesti uz podršku OEBS-a, a uz saradnju Radija i Televizije Crne Gore i Agencije za elektronske medije.

Raspravljalo se o izazovima sa kojima se suočavaju lokalni javni emiteri kao i o problemima sa kojima se suočavaju novinari u radnoj sredini. Tokom sastanka predstavnici Agencije su predstavili rezultate analize programske strukture lokalnih javnih emitera.

Jedna od preporuka sadržana u izvještaju Posmatračke misije OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava povodom održanih parlamentarnih izbora 16. oktobra 2016. godine, odnosi se na političko oglašavanje. Naime, preporukom se ukazuje da bi bilo korisno izmijeniti postojeći zakonski okvir za medije u dijelu koji se tiče definisanja političkog oglašavanja. Pored toga, jedna od preporuka kaže da bi se efikasan nadzor zakonske usklađenosti rada medija tokom izborne kampanje mogao ojačati osnivanjem proaktivnog nezavisnog tijela koje bi bilo ovlašćeno da odlučuje po žalbama i preuzima brze i efikasne radnje protiv kršenja zakona.

Uzimajući uobzir ove preporuke, Agencija za elektronske medije je od OEBS-ove Misije u Crnoj Gori zatražila izradu **studije koja nudi uporedna iskustva evropskih zemalja kad je riječ o regulisanju političkog oglašavanja i medijskih kampanja prije i u toku izbora**. Pri tome, posebno smo tražili da se obrade sljedeća pitanja: primjeri dobre prakse u postizanju balansa između regulacije i samoregulacije političkog oglašavanja; uloge i odgovornosti / nadležnosti različitih subjekata: medija, političkih partija, medijskih regulatornih i samo-regulatornih tijela, javnih emitera i njihovih nadzornih tijela, izbornih komisija, tijela za sprječavanje korupcije, parlamenata itd.; primjeri dobre prakse efikasne primjene propisanih standarda u oblasti monitoringa, nadzora, prevencije i sankcionisanja; primjeri dobre prakse u obezbjeđivanju efikasnog sistema za razmatranje žalbi u vezi sa radom medija prilikom izvještavanja o izborima i u vezi političkog oglašavanja; zaštita maloljetnika u političkom oglašavanju i od političkog oglašavanja.

¹³⁹ Međunarodni dan radija (13. Februar) ustanovljen je na Generalnoj skupštini UNESCO, 2011. godine.

OEBS-ova Misija u Crnoj Gori je prihvatila inicijativu Agencije, pa je dokument **Uparedna studija "Političko oglašavanje i medijska kampanja tokom predizbornog perioda"** završena i predstavljena javnosti 28. septembra 2017. godine u Podgorici. Studija je dostupna na crnogorskom i engleskom jeziku. Verzija na engleskom jeziku je dostupna i na veb-sajtu OEBS-ove Misije u Crnoj Gori (<http://www.osce.org/mission-to-montenegro/346886>).

Agencija je u oktobru 2017. godine Studiju dostavila i Radnoj grupi formiranoj sa zadatkom da analizira primjenu izbornog zakonodavstva i na osnovu konačnog izvještaja posmatračke misije OSCE/ODIHR povodom održanih parlamentarnih izbora 16. oktobra 2016. godine, razmotri i predloži način implementacije preporuka iz navedenog izvještaja.

U organizaciji Misije OEBS-a u Srbiji Stalne misije Njemačke pri OEBS-u beču, u Beogradu, Srbija je 16-17. novembra 2017. godine održana **Konferenciji "Agenda za promjene: Razvoj medija u digitalnom dobu"**. Kroz interesantne prezentacije i dinamične debate, konferencija je omogućila razmjenu mišljenja o temama kao što su: ključni principi savremene medijske i komunikacione politike, medijski pravni okvir za 21. vijek, zaštita autorskih prava u digitalnom dobu, uloga nezavisnih regulatornih tijela, sigurnost novinara i budućnost novinarstva u digitalnom dobu, istraživanja potrebna za dalji razvoj medija. Na poziv Misije OEBS-a u Crnoj Gori predstavnik Agencije je učestvovao ovom skupu.

U saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Agencije za elektronske medije, 23. i 24. novembra 2017. godine, u Podgorici je organizovana Regionalna konferencija Zapadnog Balkana **"Zaštiti i poštuju - Čuvajmo ljudska prava"**.

Konferencija je organizovana povodom Međunarodnog dana prava djeteta - 20. novembra i u susret Međunarodnom danu ljudskih prava, koji se obilježava 10. decembra, sa ciljem da se ukaže na potrebu aktivne zaštite prava djeteta u čemu je neophodna bliska saradnja institucija i medija.

Prvi dan konferencije je bio posvećen zaštiti maloljetnika od neprimjerenih sadržaja u medijima, kroz četiri panela: zaštita djece od štetnih medijskih sadržaja, bezbjednost na internetu i društvenim medijima; zaštita privatnosti djece i porodičnog života; praksa eksploatacije djece u političkom oglašavanju i uloga medijske pismenosti u sprječavanju štetnih efekata medijskih sadržaja na djecu i maloljetnike.

Učesnici su bili saglasni u ocjenama da je zaštita djece zajednička obaveza i odgovornost institucija, roditelja i cjelokupnog društva. Neophodna je stalna edukacija građana kako bi se povećao stepen njihove medijske pismenosti. Novinarima i urednicima medija je sugerisano da prilikom objavljivanja određene vijesti povedu računa o zaštiti prava i interesa djeteta, odnosno da prave razliku između senzacije u novinarstvu i informacije koja je od javnog interesa. Veoma je važno čuti mišljenje djeteta o pitanjima koja ga se tiču i prilikom donošenja odluka uzeti u obzir to mišljenje. Učesnici su bili saglasni da su u novinarstvu ključna dva principa: istina i pravo javnost da zna, s tim što su naglasili da javnost nema pravo da uvijek zna sve. Takođe, bitno je zaustaviti stigmatizaciju i sekundarnu viktimizaciju djece u medijima.

Drugi dan konferencije je bio posvećen pojmu govora mržnje i slučajevima zločina iz mržnje, ulozi državnih organa i civilnog sektora u borbi protiv takvih zločina kao i pružanju pomoći žrtvama.

Zaključeno je da su meta govora mržnje i zločina iz mržnje ranjive grupe, oni koji su u nepovoljnijem položaju od ostatka zajednice. Ocijenjeno je da pojedine institucije djeluju aktivno, ali nemaju dovoljno kapaciteta, odnosno znanja o standardima koji prate ove pravne i društvene fenomene. Učesnici su bili u prilici da čuju određene apsurdne koji uslovljavaju nedostake ustavno-pravnog okvira u Crnoj Gori, a kroz diskusiju se moglo shvatiti da je neophodno harmonizovati standarde koji se primjenjuju na nacionalnom nivou. Ukazano je na standarde koje baštini Evropski sud za ljudska prava, ali i na obavezu koja predstoji Crnoj Gori koja mora voditi računa o standardima koji se kreiraju na nivou Evropske unije i iste inkorporirati u svoje pravo i sudsku praksu.

*

* *

Saradnja sa OEBS-ovom Kancelarijom za demokratske institucije i ljudska prava

U toku 2017. godine, predstavnici Agencije su imali više aktivnosti na polju saradnje **sa OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (OEBS ODIHR)**.

Održano je više sastanaka na kojima je bilo riječi kako o implementaciji preporuka sadržanih u izvještaju Posmatračke misije OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava povodom održanih parlamentarnih izbora 16. oktobra 2016. godine, tako i o pripremi za izbora za Predsjednika Crne Gore, planiranih za 2018. Godinu.

Predstavnici Agencije je učestvovao na skupu posvećenom početku realizacije projekta „**Podrška izborima na Zapadnom Balkanu**“, održanom u Varšavi, 8. septembra 2017. godine.

Delegacija OEBS ODIHR, koja je boravila u Crnoj Gori u oktobru 2017. Godine, na posebnom sastanku sa predstavnicima Agencije je predstavila ovaj trogodišnji projekat koji će realizovati OEBS ODIHR, a finansirati Evropska komisija i Austrijska agencija za razvoj. Projekat bi trebalo da pruži podršku nadležnim organima da sprovedu preporuke koje su nakon ranijih izbora dale OEBS-ove posmatračke misije. Uvažavajući prednosti upoznavanja sa iskustvima i dobrom praksom drugih zemalja, ukazano je na potrebu prepoznavanja i uvažavanja specifičnog konteksta prilikom realizacije konkretnih preporuka u svakoj od zemalja koje su uključene u projekat.

Posebna pažnja je posvećena aktivnostima koje bi se mogle organizovati i sprovesti u cilju poboljšanja stanja u oblasti uloge medija u obezbjeđivanju fer izbora. Imajući u vidu predstojeće izborne aktivnosti u Crnoj Gori, posebno u 2018. godini, razmijenjena su mišljenja o mogućim rješenjima čije usvajanje i realizacija ne bi zahtijevali puno vremena i značajne institucionalne promjene.

Predstavnici Agencije su izrazili spremnost da daju svoj doprinos u formulisanju i implementaciji, kako kartkoročnih tako i dugoročnih, rješenja koja bi bila u pravcu realizacije preporuka posmatračkih misija. Prepoznali su značaj obezbjeđivanja uslova da prigovori u vezi sa radom medija tokom izbornog procesa budu blagovremeno procesuirani i odluke donesene na transparentan i efikasan način. U tom smislu istaknuta je važnost jasnog definisanja uloge različitih tijela i eliminisanja preklapanja ili potpunog odsustva nedležnosti u postupcima od značaja za sprovođenje izbora.

*
* *

Konferencija „Dani medija zapadnog Balkana“

U organizaciji Evropske komisije - Direktorata za proširenje, u Tirani je od 9. i 10. novembra 2017. godine, održana Konferencija „Dani medija zapadnog Balkana“¹⁴⁰. Učestvovalo je oko 250 predstavnika medija i medijskih organizacija, zainteresovanih strana i kreatora politika zapadnog Balkana i EU i razgovaralo o važnoj ulozi medija u procesu pridruživanja EU.

Dva panela i šest radionica su pružila priliku učesnicima da razmijene svoja mišljenja i iskustva i da sagledaju mogućnosti saradnje na inicijativama za jačanje i razvoj nezavisnih, održivih i profesionalnih medija u regionu.

Konferencija je omogućila predstavljanje i razmjenu mišljenja o širem spektru pitanja od značaja za ekonomska održivost medijskog sektora, posebno nove poslovne modele, zaštite konkurencije konkurencije, tržište oglašavanja i transparentno finansiranje.

Na poziv Evropske komisije, predstavnik Agencije je učestvovao na Konferenciji u okviru radionice posvećene značaju medijske politike za implementaciju neophodnih reformi.

*
* *

¹⁴⁰ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/eu-media-days-brochure.pdf>.

Na **57. sastanku Izvršnog savjeta Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma**¹⁴¹, održanom 9. juna 2017. godine, u Varšavi, Poljska, značajna pažnja je posvećena prednostima i uslovima za proširenje članstva ili dobijanje statusa posmatrača u organizaciji od strane zemalja koje nijesu članice Savjeta Evrope (npr. Kanada, koja pokazala interesovanje). Usvojeni su nacrti budžeta i plana rada za 2018. godinu. Teme kojima će se baviti ova organizacija u 2018. godini su, između ostalog:

- procjenom uticaja Brexit-a na audiovizuelno tržište i implementaciju niza regulatornih instrumenata koji se odnose na sve zemlje članice EU. Brexit će se posmatrati u kontekstu šireg i integrisanog evropskog tržišta, koje se može stvoriti kroz primjenu instrumenata kakva je Direktiva o AVM uslugama koja promovše slobodan protoik usluga.
- Razvojem baze o primjeni Direktive o AVM uslugama, koja sadrži podatke o transpoziciji ovog instrumenta u nacionalna zakondavstva zemalja članica EU.
- razvojem tržišta video platformi, posebno sa aspekta revizije Direktive o AVM uslugama.

U skladu sa uobičajenom praksom, predstavnici Poljske, kao zemlje domaćina i predsjedavajućeg u 2017. godini, organizovali su **radionicu na temu „Uloga medijske pismenosti u novom medijskom okruženju“**. Predstavljeni su izazovi i mogućnosti za ostvarivanje lakšeg pristupa sadržajima u digitalnom dobu, posebno video sadržajima. Takođe, predstavljeni su rezultati mapiranja (popisivanja) glavnih inicijativa za promociju medijske pismenosti, sprovedenog 2016. godine¹⁴². U okviru posebnog panela, predstavljene su i konkretne inicijative usmjerene ka unapređenju medijske pismenosti u Poljskoj, Finskoj, Mađarskoj i Maroku.

¹⁴¹ www.obs.coe.int.

¹⁴² <https://rm.coe.int/0900001680783500>.

JAVNOST RADA AGENCIJE

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, tokom 2017. godine, Agenciji je podneseno **deset** zahtjeva za slobodan pristup informacijama

Detaljnije informacije o pojedinim zahtjevima i donesenim odlukama Agencije se nalaze u **Prilogu 1** - Pregled razmatranih zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

**Vodič za pristup informacijama u posjedu
Agencije za elektronske medije
(br. 02 – 1540 od 18.12.2015.g.)**
dostupan na veb adresi Agencije
www.ardcg.org

*
* *

Važan mehanizam obezbjeđenja javnosti rada Agencije predstavlja redovno blagovremeno **objavljivanje i ažuriranje podataka na veb-stranici Agencije** – www.ardcg.org.

Tokom 2017. godine objavljena su 473 aktivna, nova dokumenta. Ukoliko se uračuna i zamjena postojećih dokumenata novijim ili prečišćenim verzijama, dodavanje dokumenata na naslovnu stranu i u galeriju, **ukupan broj postavljenih dokumenata iznosi približno 660, što je oko 10% više nego prethodne godine**. Statički dokumenti koji sadrže kontakt informacije vezane za Agenciju, Savjet Agencije i razne emitere i operatere su po potrebi ispravljani i dopunjavani novim podacima.

Ukupan **broj posjeta veb prezentaciji www.ardcg.org** iznosio je 197.914, ili prosječno 16.500 mjesečno, što je **porast od preko 47% u odnosu na 2016. godinu**.

Najveći broj posjeta je zabilježen u martu (50.234), a najmanji u januaru 2017. godine (8.046).

Broj jedinstvenih posjetilaca je bio u prosjeku 9.311 mjesečno (310 dnevno), odnosno **2,4 puta više nego prethodne godine**, a svaki od njih je posjetio sajt Agencije u prosjeku 1,8 puta mjesečno.

Poređenjem broja pregledanih stranica, broja klikova i broja posjetilaca, može se zaključiti da je prosječan posjetilac u 2017. godini pregledao približno 4,5 stranica u jednoj posjeti (prošle godine 6) i kliknuo u prosjeku na 10 linkova na našoj prezentaciji (prethodne godine 14,1).

Unaprijeđen je operativni sistem Agencije tako što je ojačana mrežna infrastruktura Agencije potpunim prelaskom na gigabitnu mrežu i uvođenjem rezervnog Internet provajdera za slučaj otkaza postojećeg. Takođe, izvršena je nadogradnja računara svih zaposlenih brzim SSD diskovima, što je značajno ubrzalo svakodnevni rad.

Imajući u vidu odredbe Zakona o elektronskim medijima, kojim je propisano da će Vlada Crne Gore, obezbijediti prostorne i ostale uslove za rad Agencije za elektronske medije, predstavnici Agencije su u više navrata sa predstavnicima Vlade Crne Gore razgovarali o definisanju adekvatnog odgovora po ovom osnovu.

Početkom 2017. godine, Agencija za elektronske medije se obratila Predsjedniku Vlade Crne Gore gospodinu Dušku Markoviću, gospodinu Janku Ljumoviću - ministru kulture i gospodinu Darku Radunoviću - ministru finansija, sa molbom da se razmotri mogućnost pokretanja ovog pitanja u cilju **iznalaženja trajnog rješenja za normalan rad Agencije za elektronske medije, koji je sve više ugrožen upravo ograničenim prostornim uslovima**.

Agencija za elektronske medije je predložila kao jedno od mogućih trajnih rješenja davanje na trajno korišćenje i adaptaciju prostora u zgradi u Bul. Svetrog Petra Cetinjskog broj 9 (prvi sprat). Ovdje se misli na prostorije koje Agencija sada koristi, kao i ostatak prostorija, na istom spratu, koje trenutno koristi Ministarstvo finansija – Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj. Agencija za elektronske medije je izrazila spremnost da pokrije troškove adaptacije i neophodnog opremanja pomenutog prostora, čime bi se izbjegli bilo kakvi dopunski troškovi za Vladu Crne Gore.

Tek krajem 2017. godine, Uprava za imovinu Crne Gore je obavijestila Agencije za elektronske medije da su saglasni da se problem riješi na način koji je i Agencija predložila tj., da se Ministarstvo finansija - Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj dislocira sa lokacije u kojoj su trenutno smješteni i predmetni prostor ustupi Agenciji, uz obavezu Agencije da uloži neophodna sredstva za adaptaciju prostora shodno svojim potrebama.

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA AGENCIJE U 2017. GODINI

Zakon o elektronskim medijima propisuje izvore finansiranja Agencije za elektronske medije, kao i s tim povezana prava i obaveze pružalaca audiovizuelnih medijskih (AVM) usluga.

Saglasno članu 40 Zakona o elektronskim medijima, na sjednici održanoj 23.09.2016. godine, Savjet Agencije za elektronske medije je donio Odluku o usvajanju Finansijskog plana Agencije za elektronske medije za 2017. godinu¹⁴³.

Saglasno Članu 32 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Agencija za elektronske medije je u propisanom roku (do 30. septembra 2016. godine), Ministarstvu finansija dostavila utvrđeni Finansijski plan sa planom rada za 2017. godinu kao i akt o određivanju predstavnika Agencije za elektronske medije koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

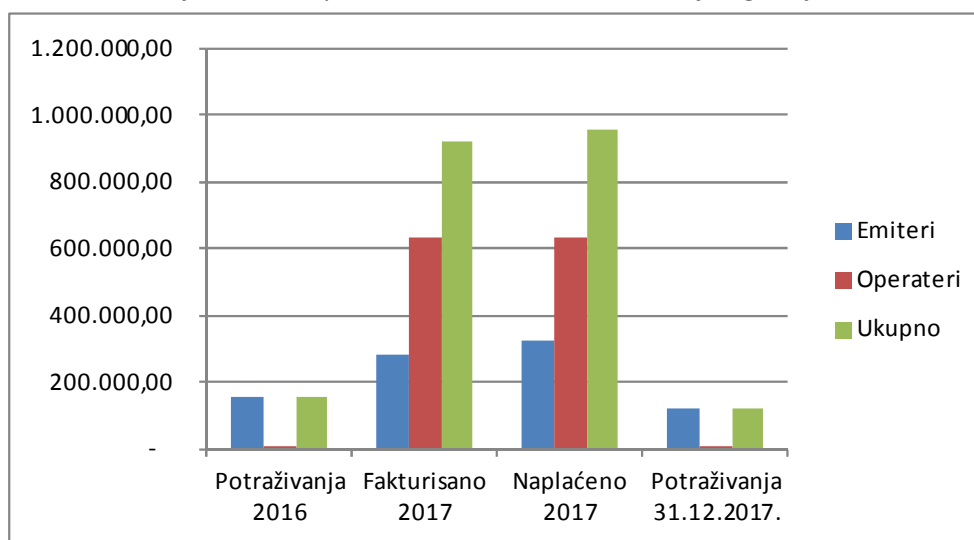
Na četvrtoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2016. godini, Skupština Crne Gore je 29. decembra 2016. godine donijela Odluku o usvajanju Finansijskog plana sa planom rada Agencije za elektronske medije za 2017. godinu¹⁴⁴.

Kako raniji naponi Agencije usmjereni na povećanje naplate potraživanja od emitera, kroz zaključivanje protokola o reprogramu duga, nijesu dali zadovoljavajuće rezultate, tokom 2017. godine protiv određenog broja emitera sa neizmirenim obavezama po osnovu naknada za emitovanje, pokrenuti su stečajni postupci i postupci prinudne naplate preko javnih izvršitelja. U velikom broju slučajeva, postupci prinudne naplate su rezultirali blokadom računa emitera i naplatom finansijskih sredstava. Takođe, nakon okončanja stačajnih postupaka, otpisani su dugovi određenog broja emitera.

Odlukom Ustavnog suda Crne Gore¹⁴⁵ ukinute su odredbe člana 270a Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima, koje su prestale da važe danom objavljivanja odluke Ustavnog suda, dakle 03. marta 2017. godine.

U toku 2017. godine Agencija je ostvarila **ukupan prihod u iznosu od 1.160.453 €, rashodi su iznosili 811.873 €**, što znači da je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 348.580 €.

Procenat naplativost prihoda po osnovu nakanada za emitovanje ostvaren je na nivou od **73,3%**, dok je procenat naplativosti prihoda po osnovu naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev je iznosio **99,9%**, što ukazuje da su ovi prihodi stabilni izvori finansiranja Agencije u toku 2017. godine.



Grafik 19: Struktura i naplativost prihoda po osnovu izdatih odobrenja

¹⁴³ Odluka Savjeta Agencije broj 01-1517/1 od 23.09.2016. godine.

¹⁴⁴ „Sl. list CG“, br. 02/17.

¹⁴⁵ „Sl. list Crne Gore“, br. 14/17.

Vrijednost **ukupne aktive**, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2017. godine je 1.952.116 €. Stalna imovina od 68.825 € iznosi 3,5% ukupne aktive, a sastoji se od nematerijalne imovine (10,1%) i materijalne imovine (89,9%).

Obrtna imovina u vrijednosti od 1.883.291 € čini 96,5% ukupne aktive i odnosi se na potraživanja od kupaca (3,5%) i gotovinu i gotovinske ekvivalente (96,5%).

Ukupna potraživanja prenijeta iz 2016. godine iznosila su 86.001,40 €, dok ukupna potraživanja na dan 31.12.2017. godine iznose 64.851,57 €. Od tog iznosa, 61.988,42 € su potraživanja od emitera i pružalaca AVM usluga na zahtjev (KDS/MMDS/IPTV/DTH operatori) sa ispravkom vrijednosti, 1.350,00 € su potraživanja od zaposlenih po osnovu akontacija za službeni put. Potraživanja po osnovu avansa u iznosu od 296,12 € odnose se na date avanse dobavljačima i depozit za maestro bussines card u iznosu od 1.217,03 €.

Ukupan promet žiro-računa u 2017. godini iznosio je 2.600.520,91 €, blagajne 11.320.62 € i deviznog računa 33.120,34 €.

Ukupna pasiva je u vrijednosti od 1.952.116 €. Kapital Agencije je 1.664.848 € i obuhvata:

- kapital koji je Vlada Republike Crne Gore obezbijedila kao početna sredstva za rad Agencije u iznosu od 436.165,38 €,
- opremu preuzetu od Republičkog sekretarijata za informacije u vrijednosti od 64.031,29 €
- sopstveni kapital 40.494,37 €,
- neraspoređenu dobit ranijih godina u iznosu od 775.577,54 € i
- neraspoređenu dobit tekuće godine u iznosu od 348.579,71 €.

Ukupne kratkoročne obaveze Agencije iznose 287.268,23 €, od čega se 5.751,04 € odnosi na obaveze prema dobavljačima, 280.284,90 na obaveze za Fond za pomoć komercijalnim radio emitere i 1.232,29 € su primljeni avansi od kupaca.

Dovodeći navedene obaveze u vezu sa vrijednošću obrtne imovine od 1.883.291 € može se zaključiti da je Agencija solventna, odnosno njena likvidnost nijednog momenta nije dovedena u pitanje.

Vrste rashoda	Plan	Ostvareno	Index
bruto zarade zaposlenih	460.656,00	461.387,13	100,16
bruto naknade članova Savjeta	97.644,00	84.331,53	86,37
ostala primanja i naknade	28.500,00	19.718,38	69,19
službena putovanja i članarine međ. org.	24.900,00	23.014,27	92,43
rashodi za materijal i usluge	49.400,00	44.468,19	90,02
trošak održavanja osnovnih sredstava	17.200,00	11.555,60	67,18
trošak donacija i sponzorstava	15.000,00	30.630,00	204,20
ostala poslovna terećenja	151.200,00	39.329,05	26,01
trošak ispravke vrijednosti potraživanja	-	57.723,15	-
otpisana potraživanja	-	1.682,54	-
subvencije kamate	13.000,00	12.411,63	95,47
amortizacija	25.000,00	25.621,75	102,49
rezerva	42.875,00	-	-

Tabela 12.: Ostvareni rashodi u 2017. Godini

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
naknada za registraciju	3.350,00	22.193,17	662,48
naknada za emitovanje	326.252,00	305.362,42	93,60
naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev	591.237,00	614.866,81	104,00
ostali poslovni dobiti	-	79.875,39	-
naknada za korišćenje radijskih prijemnika u vozilu	18.500,00	2.284,79	12,35
naknada za prenos odobrenja	-	135.834,01	-
finansijski prihodi	-	36,34	-

Tabela 13.: Ostvareni prihodi u 2017. godini

Upoređujući elemente ostvarenja prihoda u odnosu na planirane u 2017. godini, može se konstatovati da je prihod od naknada za registraciju ostvaren za 87,6 % više od planiranog, prihod od naknada za emitovanje ostvaren za 6,4 % manje od planiranog, dok je prihod od naknada za pruženje AVM usluga na zahtjev za 4,0 % veći od planiranog.

Detaljnije informacije o rezultatima finansijskog poslovanja Agencije za elektronske medije u 2017. godini mogu se naći u IZVJEŠTAJU O FINANSIJSKOM POSLOVANJU AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE ZA 2017. GODINU, dostupnom na veb-sajtu www.ardcg.org.



DIREKTOR

Abaz Džafić

Prilog 1: Pregled razmatranih zahtjeva za slobodan pristup informacijama

Podnositelj / Predmet zahtjeva	Odluka Agencije po zahtjevu
1. Katarina Grga , 30.12.2016. ¹⁴⁶ / informacije i podatke o osnivaču i glavnom uredniku elektronske publikacije „Pink M“	Odbijen zbog neposjedovanja / portal „Pink M“ nije registrovan kod Agencije
2. „Pink M Company“ d.o.o. , 18.01.2017. ¹⁴⁷ / informacije o stanju duga na dan 31.12.2016.godine TV emitera sa nacionalnom pokrivenošću, po osnovu obaveza za plaćanje redovnih obaveza i zaostalog duga prema Agenciji za elektronske medije	Usvojen
3. NVO "Centar za građansko obrazovanje" , 19.01.2017. ¹⁴⁸	
- kopijama svih ugovora sa medijskim kućama koje je Agencija za elektronske medije angažovala u toku 2016. godine i na osnovu na osnovu kojih je izvršila uplatu novčanih sredstava	Usvojen
- kopijama svih ugovora sa agencijama za odnose sa javnošću, agencijama za istraživanje javnog mnjenja i produkcijskim kućama koje je Agencija za elektronske medije angažovala u 2016.g. i na osnovu kojih je izvršila uplatu novčanih sredstava	Odbijen zbog neposjedovanja/ Agencija za elektronske medije nije u toku 2016. godine angažovala ili po bilo kojem osnovu uplatila novčana sredstva bilo kojoj agenciji za odnose sa javnošću, agenciji za istraživanje javnog mnjenja i produkcijskoj kući
4. Gorana Đurovića , 06.02.2017. ¹⁴⁹	
- obrasci 1 i 2 u kojima se, na osnovu člana 5 Pravilnika o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela, dostavljaju podaci o pojedinačnim audiovizuelnim djelima i to: datum emitovanja, naziv programa, zemlja porijekla, učešće crnogorskih i EU producenata u produkciji, neto vrijeme emitovanja, kao i podaci o dnevnom vremenu emitovanja za period 2015. i 2016.g.	Usvojen
- obrasci 1 i Obrascu 2, u kojima se na osnovu člana 5 Pravilnika o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela dostavljaju podaci o pojedinačnim audiovizuelnim djelima i to: datum emitovanja, naziv programa, zemlja porijekla, učešće crnogorskih i EU producenata u produkciji, neto vrijeme emitovanja, kao i podaci o dnevnom vremenu emitovanja za period 2015. i 2016.g.	Odbijen zbog neposjedovanja
- Izveštaj o sprovođenju st. 1 do 3 člana 61 Zakona o elektronskim medijima kojim se utvrđuje učešće evropskih audiovizuelnih djela u ukupnoj produkciji emitera	Odbijen zbog neposjedovanja
- Prijave na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje koje su podnijeli emiteri televizijskih programa „TV Vijesti“, „Prva TV“ i „TV Pink M“	Djelimično usvojen/ Pošto predmetni dokumenti sadrže podatke o ličnosti (ime i prezime, JMBG, adresa, žiro račun, mobilni telefon, e-mail), pristup predmetnim dokumentima je ograničen na način što je dio informacije brisan prije kopiranja
- dokumenti kojima je Agencija za elektronske medije dodijelila donacije i sponzorstva u 2015. i 2016.godini	Odbijen kao neosnovan/ predmetni dokumenti su javno objavljeni i dostupni na internet stranici Agencije
- akti kojima je Agencija za elektronske medije zakupila reklamni prostor u 2015. i 2016.godini	Usvojen
5. Lazar Mitrović , 26.05.2017 ¹⁵⁰ / stečajni postupak koji je vođen protiv privrednog društva „TV Elmag“ d.o.o. iz Podgorice	Usvojen

¹⁴⁶ Rješenje Agencije br. 02-92 od 13.01.2017.g.¹⁴⁷ Rješenje Agencije br. 02-114/1 od 23.01.2017.g.¹⁴⁸ Rješenje Agencije br. 02-136/1 od 31.01.2017.g.¹⁴⁹ Rješenje Agencije br. 02-234/1 i 02-235/1 od 21.02.2017.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2017. godinu

<p>6. „Antena M“ d.o.o., 30.06.2017.¹⁵¹ / kojim je emiterima Agencija za elektronske medije u 2017.g. blokirala račun, zbog čega i po kojim kriterijumima</p>	<p>Odbijen zbog neposjedovanja/ po osnovu postupaka prinudne naplate, iniciranim od strane Agencije, ni jednom emiteru nije blokiran račun od strane Centralne banke Crne Gore</p>
<p>7. NVO „Balkan Investigative Reporting Network“-BIRN, 24.07.2017.¹⁵² / broju registrovanih elektronskih medija na ruskom jeziku ili koji se emituju dvojezično, na crnogorskom/drugim lokalnim jezicima i ruskom, kao i listi registrovanih medija na ruskom jeziku (i/ili dvojezičkih) u Crnoj Gori, sa njihovim sjedištem i odgovornim osobama u svakom mediju pojedinačno</p>	<p>Odbijen zbog neposjedovanja / Agencija za elektronske medije nije registrovala elektronski medij za emitovanje programa na ruskom jeziku, kao ni medij sa dvojezičnim programom (na crnogorskom/drugim lokalnim jezicima i ruskom)</p>
<p>8. NVO "Centar za građansko obrazovanje", 22.09.2017.¹⁵³</p>	
<p>- koliko je upozorenja tokom 2015., 2016. i 2017.g. (zaključno sa 21. septembrom tekuće godine) izdala Agencija za elektronske medije elektronskim medijima, kojim medijima i po kom osnovu</p>	<p>Odbijen kao neosnovan/saglasno članu 15 Zakona o elektronskim medijima, Savjet Agencije dužan da stavi na uvid javnosti putem veb-sajta Agencije izvještaj o radu Agencije za prethodnu godinu u kojem se nalaze podaci o izrečenim upravno-nadzornim mjerama, uključujući upozorenja koja je izrekla Agencija za elektronske medije</p>
<p>- koje su druge sankcije (osim upozorenja) koje je Agencija za elektronske medije izrekla i o kojim medijima je riječ</p>	<p>Odbijen zbog neposjedovanja/ Agencija za elektronske medije nije izrekla ni jednom emiteru strožiju upravno-nadzornu mjeru od upozorenja</p>
<p>9. Veselin Dromnjak, 25.12.2017.¹⁵⁴ / podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.pvnovine.com, www.pvportal.me i www.pvinformer.me (vlasnik portala, odgovorno lice i kopija prijave na osnovu koje je portal upisan u registar)</p>	<p>Usvojen</p>

¹⁵⁰ Rješenje Agencije br. 02-766/1 od 26.05.2017.g.

¹⁵¹ Rješenje Agencije br. 02-965/1 od 10.07.2017.g.

¹⁵² Rješenje Agencije br. 02-1062/1 od 07.08.2017.g.

¹⁵³ Rješenje Agencije br. 02-1256/3 od 04.10.2017.g.

¹⁵⁴ Rješenje Agencije br. 02-1768/1 od 28.12.2017.g.